

Økonomiplan for 2023 – 2026

Vestnes kommune

VESTNES
KOMMUNE

midt i blinken

Kommunedirektøren si innleiing

Dette dokumentet består av kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og budsjettet 2023-2026. Meir konkret syner kommuneplanen sin handlingsdel korleis Vestnes kommune skal følgje opp kommuneplanen som er vårt overordna styringsdokument, i tillegg til lovpålagde oppgåver og nasjonale styringssignal. Økonomiplanen skal gje ei realistisk oversikt over sannsynlege utgifter, inntekter og prioriterte oppgåver i planperioden på 4 år. Budsjettet for det første året er bindande, medan økonomiplanen for resten av året er retningsgjevande. Årsbudsjettet er ein plan for korleis kommunen skal nytte sine økonomiske midlar og utgjer det første året av kommunen sin økonomiplan.

I og med at Vestnes kommune no er innmeldt i ROBEK – registeret, så skal kommunen utarbeide ein 4-årig bindande tiltaksplan. Dette er økonomiplana i dette dokumentet.

ROBEK og omstillingssbehov

Vestnes kommune har over år hatt meirforbruk i drifta og vart i 2022 meldt inn i ROBEK – registeret. Dette gjer at Statsforvaltaren må godkjenne eventuelle låneopptak og vi må lage ein bindande plan med tiltak for å dekke opp tidlegare års meirforbruk. Til saman må vi no dekke inn 20,1 mill. kroner dei neste 4 åra for å kome ut av ROBEK. Eventuell meirforbruk i 2022 vil kome i tillegg.

Verda er for tida i høg «endringstakt». Vi har opplevd det gjennom Covid-19 med krevjande tider for både innbyggjarar og tilsette. I 2022 tok krigen i Ukraina til og vi har vedtak om å ta imot 130 flyktningar. Vestnes kommune har god erfaring med busetting og integreringsarbeid, og vi er godt i gang med å bygge opp tenesteapparatet for å gi gode tenester til flyktningane. Ei av dei største utfordringane er å ha nok bustadar og her har Vestnessamfunnet stilt opp på ein god måte i 2022. Ei anna utfordring er å ha nok barnehageplassar. Med bakgrunn i dette, ser kommunedirektøren det som viktig at vi både har inntak av barn gjennom året og at vi opprettheld barnehagen på Vågstranda i 2023.

Krigen i Ukraina har medført globale endringar som til dømes manglande tilgang på energi og varer. Ein konsekvens av dette er prisauke på varer/tenester og auke i renteutgifter, noko som påverkar berekraften i kommunal sektor. Vestnes kommune har ein stor del av låna knytt til fastrenter, men likevel vil det med den marknadsrenta som er førespegla no føre til ei vesentleg auke i renteutgiftene for kommunen frå 2023. Netto renteutgifter aukar med om lag 9 mill. kroner i 2023, noko som medfører lågare rammer til drift av dei kommunale tenestene.

Vi er no inne i ei stor omstilling for å redusere driftsnivået, noko som vil vere krevjande for politikarar, tilsette, administrasjon og innbyggjarar. Ein må vere budd på at vi må redusere kvaliteten og volum i tenesteproduksjonen i nærmaste framtid. Dette er bakgrunnsbiletet kommunedirektøren tok med seg inn i budsjettprosessen.

Den økonomiske situasjonen gjer at det ikkje er store investeringar i økonomiplanen. Det er avgjerande at Vestnes kommune no får kontroll over den økonomiske situasjonen slik at vi i framtida også kan investere og gi gode tenester til innbyggjarane. Helseplattformen er derimot eit unnatak og vår største

investering i økonomiplanen. Det vil vere krevjande å gjennomføre, men gevinsten er stor gjennom å få ny felles pasientjournal for heile helsetenesta i Midt-Norge.

Kommunedirektøren har hatt fokus på i denne budsjettprosessen å legge fram mest mogleg konkrete tiltak og ikkje nytte klassiske «ostehøvel» prinsipp og uspesifiserte tiltak. I den administrative prosessen har ein arbeida ut frå etablert prosessmal. Her har einingane kome med tiltak som er analysert sett opp mot konsekvensar og moglegheitsrom. Kommunalområda har deretter summert opp tiltaka og kome med forslag til kommunedirektøren. Tilsvarande har det vore arbeida med kommuneplanen sin handlingsdel. Dette dannar grunnlag for kommunedirektøren sitt forslag til kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026.

«Utfordringsbiletet»

Utfordringane i samfunnet er store og handlar mellom anna om demografi, utanforskap, flyktningstraum, klima og ein strammare økonomi. I tillegg til dagens utfordringar, må vi ha «langlysa» på for å identifisere og kome i forkant av morgondagens utfordringar.

Vestnes kommune har som mange andre kommunar, eit lågare fødselstal og ei auke i talet på eldre. Dei neste 5 åra vil talet på innbyggjarar over 80 år auke med ca. 30 prosent. I same periode vil talet på personar i arbeidsfør alder gå litt ned. Dette er såleis ei stor utfordring i høve å ha nok personar og kompetanse i spesielt eldreomsorga. KOSTRA-tal syner at det er spesielt innan helse og omsorg vi driftar dyrare enn samanliknbare kommunar. Med dei utfordringane som skissert ovanfor vil det vere spesielt krevjande omstillingar i denne sektoren.

Vestnes kommune har eit vedtak om å ta imot 130 flyktningar i 2022 og dette fører til ei auke i netto inntekter for kommunen i 2022 og truleg i 2023. Det er heilt avgjerande kor godt vi arbeidar her for å sikre at flyktningane kjem i arbeid og aktivitet. Lukkast vi ikkje her, vil det bli store utgifter på økonomisk sosialhjelp og etter kvart høgare utgifter enn inntekter.

For å tydeleggjer korleis Vestnes kommune skal møte dagens og framtidas utfordringar, er det oppretta eit ad-hoc utval for innsatstrappa. Der skal ein arbeide på tvers av roller som til dømes: Politisk nivå, administrasjon, frivilligheita, innbyggjarar, pårørande med fleire. Vi skal sjå på korleis vi skal gi heilskaplege tenester på tvers av sektorar med fokus på førebyggande arbeid. Det er slik vi kan sikre gode tenester for innbyggjarane også i framtida.

Oppsummering

Oppsummert har det vore svært krevjande å kome i mål med kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplanen og årsbudsjettet. Dette har kravd store prosesser med mange involverte parter. Kommunedirektøren er nøgd med resultata frå prosessane og dei bidraga vi har fått frå heile organisasjonen og tillitsvalte. Det som peikar seg ut som den største utfordringa er å omstille helse og omsorgssektoren til eit lågare driftsnivå, samstundes som talet på eldre aukar. Omstillingar er heilt

naudsynte, og svært krevjande, men avgjerande for å få balanse mellom tenesteproduksjonen og dei økonomiske føresetningane vi har. Dette vil igjen gi handlingsrom for å utvikle organisasjonen, gjere gode investeringar og gi gode tenester også i framtida.

Kommunedirektøren har gjennom framlegg til kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026 gitt sine tilrådingar. Ved handsaming av formannskapet sitt framlegg i kommunestyremøte 15. desember, er det kommunestyret sine prioriteringar og vedtak som fastsett kommunen sine mål og rammer for perioden.

Budsjettvedtak

Formannskapet si innstilling til budsjettvedtak

1. Handlingsdel 2023-2026

Vestnes kommunestyre vedtek kommuneplanen sin handlingsdel 2023-2026 slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026.

2. Økonomiplan og budsjett 2023-2026

- a) Vestnes kommunestyre vedtek økonomiplan for 2023-2026 og årsbudsjett for 2023 i samsvar med bevillingsoversiktene etter §5-4, slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026.
- b) Vestnes kommunestyret vedtek at tidlegare års meirforbruk skal dekkast inn slik det går fram i bevillingsoversikten etter §5-4 første ledd.

3. Klima og miljø

Vestnes kommunestyre vedtek klimabudsjettet med tiltak slik det ligg føre i kommunedirektøren sitt forslag til handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026.

4. Investering og låneopptak

- a) Vestnes kommunestyre vedtek investeringsbudsjettet for 2023 i samsvar med bevillingsoversiktene etter § 5-5, slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til handlingsdel, økonomiplan og budsjett 2023-2026
- b) Vestnes kommunestyre godkjener låneopptak på kr 23,45 mill. kroner til finansiering av kommunen sine investeringar, jf. Kommunelova §14-15 første ledd.
- c) Vestnes kommunestyre godkjener låneopptak på 10 mill. kroner til finansiering av vidareutlån til bustadformål, jf. Kommunelova §14-17.
- d) Vestnes kommunestyre godkjener bruk av trekkrettigheit og opptak av likviditetslån ved behov med inntil 80 mill. kroner. Dette i samsvar med kommunen sitt økonomi- og finansreglement.

5. Eigedomsskatt

- a) I medhald av Eigedomsskattelova §§ 2 og 3, skriv Vestnes kommunestyre ut eigedomsskatt for 2023 på alle faste eigedommar i heile kommunen. På tidlegare skattlagte verk og bruk skriv Vestnes kommune ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn). Ein skriv ut skatt på det særskilde skattegrunnlaget redusert med fem sjuandedelar i 2023 (overgangsregel til §§ 3 og 4, første ledd første pkt. i Eigedomsskattelova).
- b) Generell skattesats vert sett til 6,0 promille. For bustad og fritidsbustad vert skattesatsen halden uendra på 4,0 promille. Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget er 4,0 promille. jf. Eigedomsskattelova § 11, 1. ledd og § 13
- c) Det vert ikkje rekna botnfrådrag for bustaddelen i bustadar og fritidsbustadar jf. Eigedomsskattelova §§ 11, 2. ledd.
- d) Som standard vert det 4 betalingsterminar jf. Eigedomsskattelova § 25. Vestnes tilbyr fleksibel fakturering, der ein kan velje mellom 1, 4 eller 12 terminar etter visse reglar.
- e) For utskriving av eigedomsskatt på bustadeigedomar skal kommunen bruke Skatteetaten sitt formuesgrunnlag for dei bustadane der dette er berekna (§ 8 C-1 i Eigedomsskattelova). Elles skal Vestnes kommune sine gjeldande eigedomsskattevedtekter med revideringar vedtekne av Vestnes kommunestyre, nyttast. Ny almenn taksering vert utsett. Gjeldane takstar vert kontorjustert i 2023 med 10 %, med heimel i § 8 A-4 i Eigedomsskattelova.
- f) Vestnes kommunestyre fritek etter § 7 i Eigedomsskattelova:
 - I. Eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne kommunen, fylke eller staten.
 - II. Eigedom som har historisk verdi

6. Finansielle måltal

Vestnes kommunestyre vedtek følgjande finansielle måltal:

Finansielle måltal	2023	Langsiktig måltal
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	0,9 %	> 1,75 %
Dispositionsfond i % av driftsinntekter	0,0 %	> 5 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	81,2 %	< 75 %

§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000

	Opp. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskot	-207 125	-238 899	-232 230	-231 002	-231 935
Inntekt- og formuesskatt	-234 900	-229 153	-229 652	-228 357	-227 056
Eigedomsskatt	-22 591	-25 364	-32 415	-34 852	-35 352
Andre generelle driftsinntekter	-125 160	-168 740	-156 744	-139 754	-135 038
Sum generelle driftsinntekter	-589 776	-662 156	-651 041	-633 965	-629 381
Korrigert sum løyingar drift, netto	542 855	607 755	591 885	582 935	578 785
Avskrivningar	44 816	43 400	43 100	43 700	45 200
Sum netto driftsutgifter	587 671	651 155	634 985	626 635	623 985
Brutto driftsresultat	-2 105	-11 001	-16 056	-7 330	-5 396
Renteinntekter	-1 100	-4 820	-5 380	-5 800	-6 130
Utbytte	-4 500	-5 700	-6 000	-6 200	-7 000
Gevinstar og tap på finansielle omløpsmiddele	0	0	0	0	0
Renteutgifter	14 900	27 754	29 713	29 500	29 595
Avdrag på lån	30 700	30 300	30 600	30 900	31 300
Netto finansutgifter	40 000	47 534	48 933	48 400	47 765
Motpost avskrivningar	-44 816	-43 400	-43 100	-43 700	-45 200
Netto driftsresultat	-6 921	-6 867	-10 223	-2 630	-2 831
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering	0	0	0	0	0
Avsettingar til bundne driftsfond	0	960	1 028	778	421
Bruk av bundne driftsfond	-1 870	-756	-488	-439	-44
Avsettingar til disposisjonsfond	0	0	0	0	965
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0
Dekning av tidlegare års meirforbruk i driftsrekneskapen	8 791	6 663	9 683	2 291	1 489
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	6 921	6 867	10 223	2 630	2 831
Framført til inndekning i seinare år (meirforbruk)	0	0	0	0	0

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000

	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Sentraladministrasjon	47 734	53 902	56 852	58 002	57 452
Oppvekst og kultur	164 858	180 308	169 178	163 578	160 878
Helse og omsorg	311 083	333 053	325 853	321 553	320 653
Samfunnsutvikling og samskapning	20 827	40 597	40 443	40 042	40 080
Inntekter og finans	30 940	0	0	0	0
Sum løyvingar drift, netto	575 441	607 859	592 325	583 174	579 062
Av dette:					
Avskrivinger	3 616	0	0	0	0
Netto renteutgifter og - inntekter	140	-100	-100	-100	-100
Avdrag på lån	30 700	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	0	960	1 028	778	421
Bruk av bundne driftsfond	-1 870	-756	-488	-439	-44
Korrigert sum løyvingar drift, netto	542 855	607 755	591 885	582 935	578 785

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

Beløp i 1000

	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Investeringar i varige driftsmidlar	21 462	29 566	22 769	20 919	29 529
Tilskot til andre sine investeringar	0	0	0	0	0
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	2 170	2 280	2 280	2 280	2 280
Utlån av eigne midlar	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	23 632	31 846	25 049	23 199	31 809
Kompensasjon for meirverdiavgift	-4 292	-5 520	-3 805	-3 935	-5 557
Tilskot frå andre	-238	-200	-250	-250	-250
Sal av varige driftmidde	-2 170	-2 680	-2 280	-2 280	-2 280
Sal av finansielle anleggsmidde	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av eigne middel	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-16 932	-23 446	-18 714	-16 734	-23 722
Sum investeringsinntekter	-23 632	-31 846	-25 049	-23 199	-31 809

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Vidareutlån	20 000	10 000	15 000	15 000	15 000
Bruk av lån til vidareutlån	-20 000	-10 000	-15 000	-15 000	-15 000
Avdrag på lån til vidareutlån	1 500	1 000	1 500	1 500	1 500
Mottatte avdrag på vidareutlån	-1 500	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
Netto utgifter vidareutlån	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	0	0	0	0
Avsettingar til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Bruk av ubunde investeringsfond	0	0	0	0	0
Dekning av tidlegare års udekka beløp	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsettingar	0	0	0	0	0
Framført til inndekning i seinare år (udekt)	0	0	0	0	0

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B)

1. Investeringar i varige driftsmidlar

Beløp i 1000

	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Sentraladministrasjon						
Sentraladministrasjon	2 276	1 566	1 244	1 244	1 244	5 298
Sum	2 276	1 566	1 244	1 244	1 244	5 298
Sentraladministrasjon						
Oppvekst og kultur						
Oppvekst og kultur	700	1 400	1 400	1 600	1 160	5 560
Sum Oppvekst og kultur	700	1 400	1 400	1 600	1 160	5 560
Helse og omsorg						
Helse og omsorg	625	14 500	0	0	0	14 500
Sum Helse og omsorg	625	14 500	0	0	0	14 500
Samfunnsutvikling og samskapning						
Samfunnsutvikling og samskapning	17 861	12 100	20 125	18 075	27 125	77 425

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Sum Samfunnsutvikling og samskapning	17 861	12 100	20 125	18 075	27 125	77 425
Investeringar i varige driftsmidlar	21 462	29 566	22 769	20 919	29 529	102 783

2. Tilskot til andre sine investeringar

Beløp i 1000

	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Investeringar i varige driftsmidlar	0	0	0	0	0	0

3. Investeringar i aksjer og andelar i selskap

Beløp i 1000

	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Kjøp av aksjer og andelar	2 170	2 280	2 280	2 280	2 280	9 120
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	2 170	2 280	2 280	2 280	2 280	9 120

4. Utlån av eigne midler

Beløp i 1000

	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Investeringar i varige driftsmidlar	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	23 632	31 846	25 049	23 199	31 809	111 903

Heilskapleg styring

Heilskapleg styring i ei kommune vektlegg å styre og rapportere resultat på fleire dimensjonar, som til dømes: Økonomi, tenesteyting, organisasjon/medarbeidrarar og samfunnsutvikling. Dette krev tydelege mål, samanhengar mellom mål/strategiar og tiltak, samt evne til å lære og fornye seg basert på eigne resultat, altså ein «lærande organisasjon». Vidare krev det gode plandokument, internkontrollsysteem og møteplassar som innbyr til dialog.

Plansystemet i Vestnes kommune

Kommuneplanen er Vestnes kommune sitt overordna planverk. Alle kommunar skal ha ein kommuneplan, jf. Plan og bygningslova § 11-1. Kommuneplanen består av ein samfunnsdel (samfunnsplan) og ein arealplan. Samfunnsdelen vart vedteken i kommunestyre den 10. februar 2015. Arealdelen vart vedteken av kommunestyret 1. oktober 2015. Kommuneplanen skal reviderast ein gong i den politiske valperioden og arbeidet med dette har starta opp.

Kvart år skal følgjande styringsdokument utarbeidast på overordna nivå:

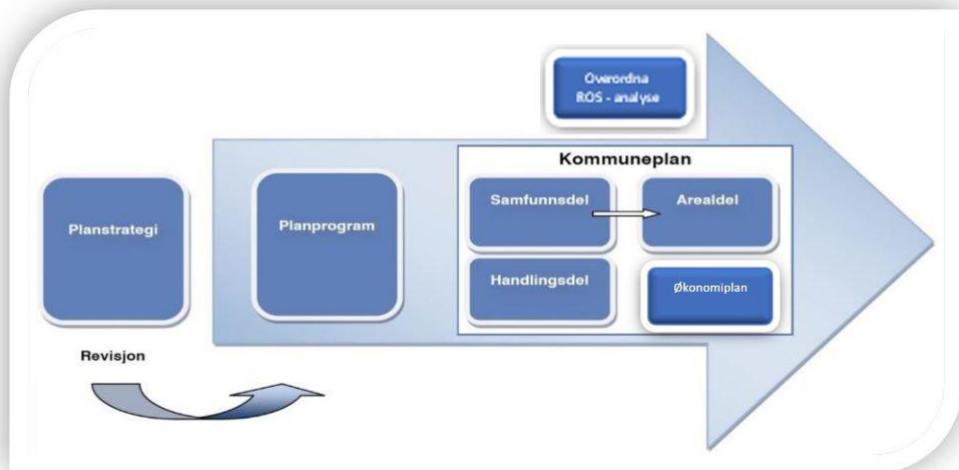
- Kommuneplanen sin handlingsdel, jf. Plan- og bygningslova § 11-1 og kommunelova 14-4, 5. ledd
- Økonomiplan og årsbudsjett, jf. kommunelova kap. 14

I den nye kommunelova er følgjande ordlyd teken inn i § 14-4 – Økonomiplan og årsbudsjett:

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Oppbygging av overordna planverk

Figuren nedanfor synleggjer oppbygginga av planverket vårt. Dei ulike planane er beskrive i punkta nedanfor.

Overordna risiko og sårbarheitsanalyse (ROS – analyse)

ROS - analysen er utført på eit overordna nivå, og inneberer ei kartlegging av farar og potensiell risiko. Analysen er ei grovanalyse som gir eit oversiktsbilde, og vil være utgangspunkt for vidare analyser/utredningar og utarbeiding av ein revidert beredskapsplan. Vidare må funna her takast med i utarbeiding av kommuneplan (areal- og samfunnsdel) og vere knytt opp mot kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og budsjett. Dette slik at funna i ROS – analysen vert teke inn i høve tiltak som til dømes kan ivaretakast gjennom kommuneplanen sin arealdel direkte, kva for tilhøve som må utgriast vidare, ivaretakast innkjøp av utstyr, ulike investeringar med meir.

Revidert overordna ROS-analyse blir politisk behandla i 2022, ev. tidleg i 2023.

Kommuneplanen sin samfunnsdel

- Skal ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar for lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon
- Bør beskrive og vurdere eventuelt alternative strategiar for utviklinga
- Skal vere grunnlag for sektorane sine planer og verksemnd
- Skal gi retningsliner for korleis kommunens mål og strategiar skal gjennomførast i kommunal verksemnd
- Kan ha kommunedelplanar for spesifikke tema eller verksemdsområde

Kommuneplanen sin arealdel

- Skal vere ein arealplan for heile kommunen, som viser samanhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk
- Skal angi hovudtrekka i arealdisponeringa og rammer/vilkår for nye tiltak og ny arealbruk som kan settast i verk
- Skal ta omsyn til både bruk og vern av areala
- Kan detaljerast med kommunedelplanar
- Skal i tillegg til plankart/arealformål innehalde omtale og føresegner

Kommuneplanen sin handlingsdel

I tillegg til samfunnsdelen og arealdelen, er det ein handlingsdel kor ein operasjonaliserer kommuneplanen sin samfunnsdel og arealdel over til korleis gjer vi det, altså tiltak.

- Skal angi korleis kommuneplanen skal følgjast opp dei 4 komande åra
- Skal reviderast årleg
- Økonomiplanen kan inngå i handlingsdelen, eller:
- Økonomiplanen kan rett og slett utgjere handlingsdelen (Plan og bygningslova § 11-1, 4. ledd)

Økonomiplan og årsbudsjett

Innhaldet i økonomiplanen og budsjettet er regulert i kommunelova kap. 14. Økonomiplanen skal vise korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar i kommunale og regionale planar skal følgast opp dei neste 4 åra. Både økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringar og bevillingar og dei måla og premissane som økonomiplanen bygger på.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settast opp i balanse og vere realistiske, fullstendige og oversiktleg. Årsbudsjettet er bindande i motsetnad til økonomiplanen som kan endrast kvart år.

Ny kommuneplan

Vestnes kommune sin kommuneplan vart vedteken i 2015 og gjeld fram til 2025 eller til ny plan er laga, kommuneplanen er lenka her: <https://www.vestnes.kommune.no/tenester/administrasjon-og-okonomi/planar-og-styringsdokument/kommuneplan/>.

Det har skjedd samfunnsmessige endringar som gjer at det no er hensiktsmessig å revidere plana:

- Distriktsutfordringar med synkande fødselstal. Utfordringane er langt større enn i 2015 då kommuneplanen vart vedteken. Strategiane bør reviderast
- Berekraftsutfordringar er mykje meir aktuelt enn i 2015. Klimautfordringar har kome nærmare kvar dagen vår, og alle lokalsamfunn må delta. Både kommunar og private verksemder må bistå i denne dugnaden
- Arealplanen treng å bli oppdatert for å følgje behova som no er aktuelle

Kommunestyret vedtok i september PS 79/20 at ein skal lage ny kommuneplan. Prosessen vert som følgjande:

1. Slår saman Planprogram og planstrategi til 1 dokument, som ein del av oppstartsmeldinga
2. Slår saman samfunnssdelen og arealdelen til 1 dokument og dermed 1 prosess
3. Lar handlingsplan (handlingsdel) vere det same som økonomiplan = 1 dokument og 1 prosess (som no)
4. Tar utgangspunkt i gjeldande dokument og oppdatere/tilføye/trekke frå etter behov
5. Formannskapet er styringsgruppe (inkludert planutvalet for arealdelen)
6. Oppstart i løpet av hausten 2020 – optimistisk mål (bestefall) om ferdig ultimo -21

Grunna Covid-19 og periodevis fråver på nykkelressursar har vi ikkje fått komen så langt som vi i arbeidet med kommuneplan . Ny kommunalsjef for samfunn og samskaping tek til i januar 2023. Arbeidet med kommuneplanen vert då eit prioritert område.

Vi går derfor inn i ei spanande tid der vi skal «sette ny kurs» for vår kommune. Dette er ein prosess vi inviterar alle innbyggjarane i Vestnes til å vere med på.

Internkontroll

I ny kommunelov er det gjort ei presisering knytt til internkontroll:

§ 25-1. Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.*

Vi har eit eige digitalt system for å organisere rutinar, arbeide med ROS – analyse og avvik (her er det også fleire system). Same system nyttar vi for å dokumentere internkontrollen i den forma og omfanget som er naudsynt. Avvik vert rapportert i minimum ein tertialrapport og i årsrapport.

Rapportering og kontroll av verksemda

Vestnes kommune har ulike rapporteringskanalar. Hovudrapporteringa gjer vi i årsrapporten. Her synleggjer vi året som har vore på overordna og ned på einingsnivå. Vidare ser vi på utfordringane framover.

I kommuneplanen sin handlingsdel (dette dokumentet), rapporterer vi korleis vi ligg an i høve mål og strategiar som ligg i kommuneplanen sin samfunnsdel.

Som ein del av oppfølgingsansvaret knytt til skule, skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskuleopplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skuleeigar, det vil sei kommunestyret og den øvste leiinga ved dei private grunnskulane. Barneverntenesta legg også fram tilstandsrapport årleg.

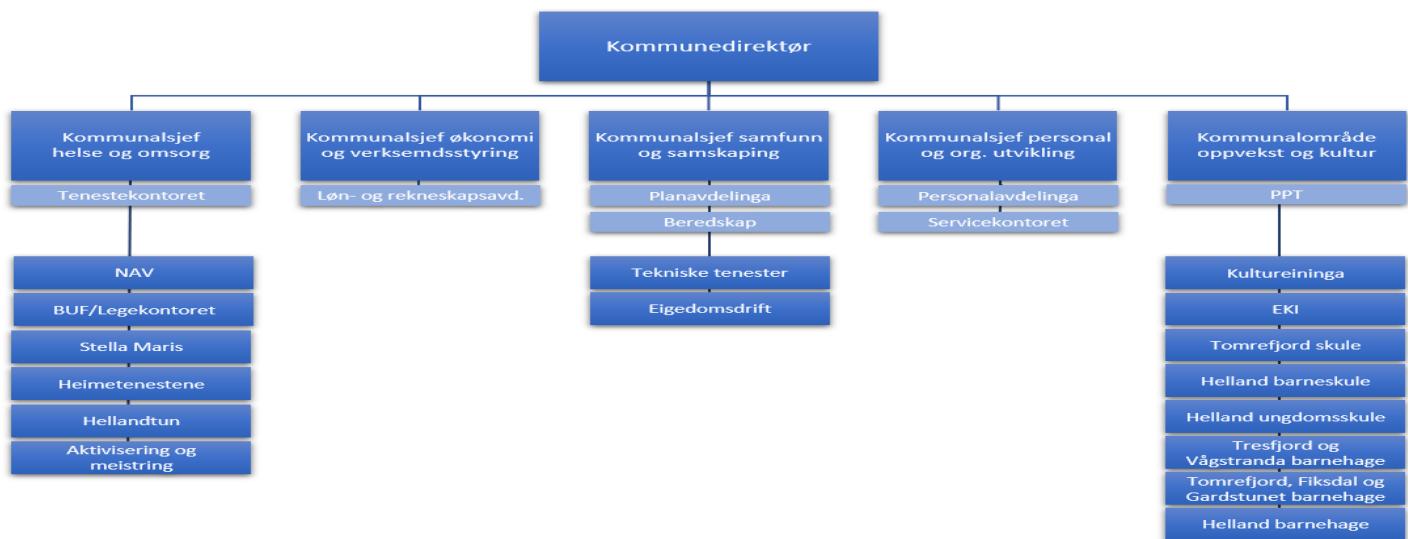
I tertialrapportane (tidlegare kvartalsrapportar) synleggjer vi status kring økonomi og eventuelle tiltak, sjukefråver og oppfølging av politiske saker.

Ny organisering

Vestnes kommune hadde ei flat organisering gjennom at einingsleiarane låg direkte under kommunedirektøren. Dette har over år utvikla seg til å bli ei hybridorganisering. Det vil sei delvis 2- og delvis 3-nivå organisering. Det vil sei at nokon av einingsleiarane var i line direkte under kommunedirektøren, medan andre var i line under kommunalsjef.

3. mars 2022 vedtok kommunestyret i PS-13/22 – Ny organisering av Vestnes kommune. Dette etter eit lengre arbeid i samarbeid med BDO.

Vestnes kommune er no organisert i ein 3 nivå modell som vist nedanfor:

Nivå 1 er kommunedirektøren som har delegert mynde frå kommunestyret. Nivå 2 er kommunalsjefane som har delegert fag, personal og økonomi frå kommunedirektøren. Nivå 3 er einingsleiarane som har delegert fag, personal og økonomi frå kommunalsjefane. Ved fleire av einingane er det vidaredelegeret mynde frå einingsleiar til avdelingsleiar(-ar). Ei slik organisering gjer at vi får avgjerslemynde næraast mogleg innbyggjaren. Vidare sikrar det tydeleg liner i organisasjonen.

Visjon

Vestnes kommune sin visjon er «midt i blinken». Ein visjon kan definerast som eit bilet av ein framtidig, ønska tilstand.

Visjonen vår «Midt i blinken» kan sjåast på fleire måtar:

midt i blinken

Faktisk geografisk fordel:

- Den sentrale geografiske posisjonen gjer Vestnes eit naturleg val både for busetting og nyestablering i næringslivet

I meir overført betydning:

- Det er «midt i blinken» å etablere næring i kommunen. Vestnes kommune er ein aktiv medspelar overfor næringslivet
- Det er «midt i blinken» å bu og leve i Vestnes med rikt kulturliv og gode tenester som er treffsikre i kvalitet og innhald
- Vestnes kommune er «midt i blinken» for alle som er glade i natur-og friluftsliv. Kommunen legg til rette for eit aktivt friluftsliv med lett tilgjengelege naturområde. Dette er eit viktig bidrag til kommunens folkehelsearbeid
- Vestnes er «midt i blinken» som arbeidsgjevar og er ein serviceinnstilt, løysningsorientert og imøtekommende kommune

Innleiing handlingsdel

Kommuneplanen sin handlingsdel er enkelt fortalt, å omsette dei vedtekne mål og strategiane vi har til handling. Det vil sei kva tiltak vi sett i verk. Kommunedirektøren tek difor utgangspunkt i dei 7 fokusområda i oppbygginga av handlingsdelen.

Fokusområde 1: Næringsutvikling

Fokusområde 2: Busetting og oppvekst

Fokusområde 3: Kultur og fritid

Fokusområde 4: Folk, helse og omsorg

Fokusområde 5: Det internasjonale Vestnes

Fokusområde 6: Samferdsel og pendling

Fokusområde 7: Klima, miljø og beredskap

Kommunedirektøren meiner at dette vil gi «ein raud tråd» frå kommuneplanen som vårt overordna planverk og heilt ned i organisasjonen. Altså «frå nokon sitt ansvar (kommunesyret), til alle sin kvardag (alle tilsette)». Å bruke dei 7 fokusområda i handlingsdelen, gjer det også enklare for kommunedirektøren og følgje opp dei einskilde måla, og for kommunestyret å sjå kor vi ligg an i høve måloppnåing og eventuelt korrigere kurs.

For å nå måla i kommuneplanen, er vi avhengig av at Vestnes kommune tverrfagleg arbeidar mot dei same måla. Kommunedirektøren vil difor ha fokus på kva Vestnes kommune heilskapleg skal gjer for å nå måla og ikkje kvar eining – det er saman vi kan løyse dei komplekse problema og ikkje sektor eller einingsvis. I prosessen har difor sektorane i all hovudsak samarbeida om dette på tvers av einingane, før alt vert samkøyrt. Dei har blitt utfordra på:

- Kor er vi (kva har vi oppnådd og utfordringane framover)
- Kva gjer vi (tiltak) for å nå måla

I prosessen knytt til handlingsdelen, kjem det fram at det er gjort mykje godt arbeid sidan 2015 knytt til mange av måla og strategiane. Samstundes ser vi at det er område ein må arbeide meir med for å kome i mål i planperioden. I dette arbeidet ser vi at det er mål og strategiar som går inn i kvarandre og det er tilsvarende mål og strategiar som manglar for å synleggjere heile spekteret av kva organisasjonen arbeider med. Til dømes er det lite synleggjort mål/strategiar om korleis vi skal bidra med å få folk i arbeid, gjer oss ein attraktiv arbeidsgivar, økonomiske måltal, Vestnes kommune som organisasjon med meir. Dette meiner kommunedirektøren vi må arbeide mot i ny kommuneplan.

For å synleggjere kor vi er (status), har vi teke med ulik statistikk der storparten er henta frå Fylkesstatistikken, SSB, folkehelse- og oppvekstprofil med meir.

Kommunedirektøren gjer merksam på at det som står under «Om fokusområde» er henta frå kommuneplanen sin samfunnsdel og delar av det kan såleis vere utdatert informasjon no.

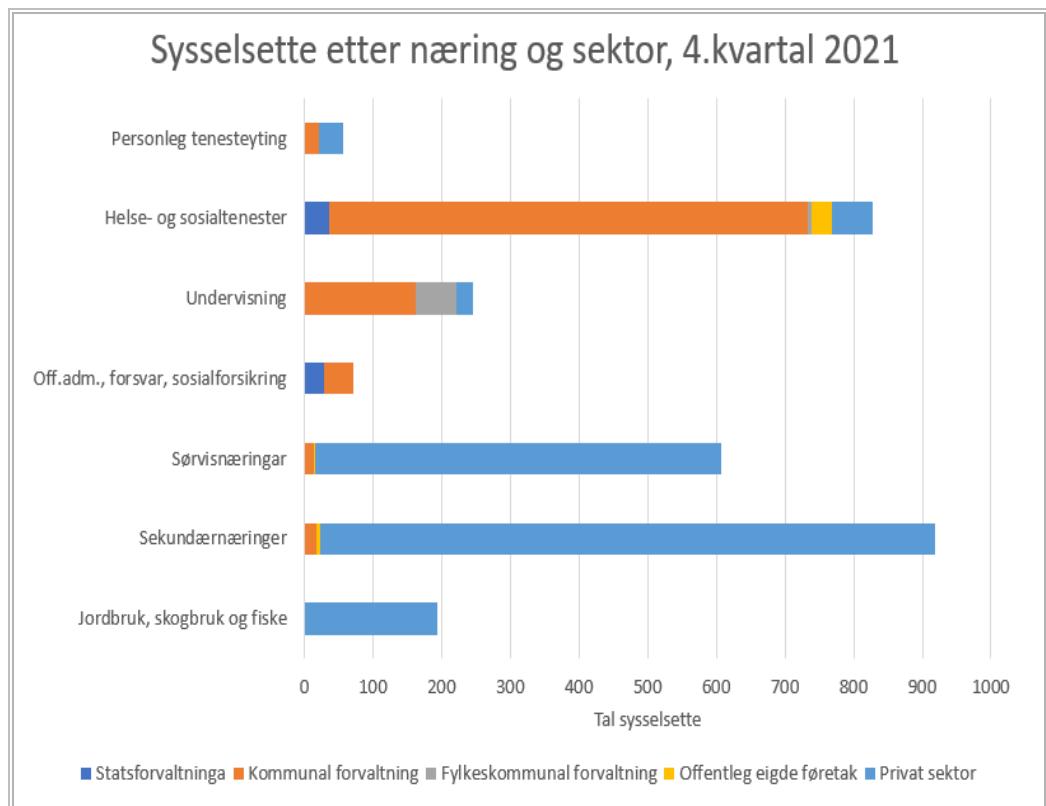
Næringsutvikling

Om fokusområde

Ein av hovudgrunnane til å busette seg ein stad, er tilgang til relevant arbeid. Både knoppskyting og nyetableringar er såleis sentrale element for næringslivsvekst og busetting. Vestnes har eit sterkt næringsliv, med tyngda i skipsrelatert industri og offentleg omsorg. I tida framover må Vestnes vere attraktiv for yngre og kompetent arbeidskraft. Nye store samferdselsprosjekt forsterkar Vestnes sin strategiske og sentrale geografiske plassering. Vestnes ønsker å framstå som ein god samarbeidspart og ein kommune som satsar på næringsutvikling, inkludert landbruk.

Næringsstruktur

Tal frå fylkesstatistikken syner at i Vestnes kommune er dei største næringane (næringsstruktur) sekundærnæringar (industri, bygg og anlegg m.m.), rett føre helse- og sosialtenester. Helse- og sosialtenestene er i stor grad knytt til den kommunale drifta. Etter desse to, er det sørvisnæringa som er størst i Vestnes.

I 2021 var det 83 nyetableringer av føretak. Talet på nyetableringer i Vestnes ligg over gjennomsnittet av alle kommunar i M & R sett opp mot folketal. Det er totalt 550 føretak i Vestnes.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringarrne framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Legge til rette for ekspansjon rundt eksisterande bedrifter, men også ta omsyn til mulige konfliktar mellom næringsverksemd og bustadbygging	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Bruker forkjøpsrett ved å kjøpe tilbake næringstromter som ikke er nytta <u>Utfordring:</u> <ul style="list-style-type: none"> At vi ikke får høve til å selje eget areal på Trohaugen grunna 	<ol style="list-style-type: none"> Legge til rette for ekspansjon er viktig ved revidering av kommuneplanen sin arealdel Følge opp Vegvesenet slik at dei får framdrift i planforsлага Næringsforum som katalysator for å målbere behovet og være koordinator Næringsforum fungerer som bindeledd mellom næringslivet og kommunen

	<p>uavklart situasjon kring Møreaksen. Areal aust for dagens industriområde (avsett i kommuneplanen) er framleis bandlagt til eventuell ny hovudveg frå Vik til Tresfjordbruа</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Nyttar forkjøpsrett ved å kjøpe tilbake næringstomter som ikkje vert nytta 6. Vurdere ny revidering av tildelingsregler for kjøp av industriareal
Utvikle nye næringsareal; spesielt nært ny E39 på Vik, eventuell etterbruk av området ved Furneset ferjekai og finne eigna areal med tanke på samfunnsvyttig bruk av steinmassane frå planlagt tunnel under Romsdalsfjorden	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Har selt ut alt av klargjort næringsareal på Skorgen og Gjermundnes industriområde 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bør vurdere om det er mogleg å utvide arealet på desse industriområda/næringsareala
Etterspurnad etter næringsareal i nærliken av kommunenesenteret må også dekkast	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Har areal i Misfjordskogen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samarbeid med Vestnes Næringsforum vedr. kontakt ut i marknaden både for å få innspel om behov og informere om kva vi kan tilby
Det skal leggast til rette for småskala reiseliv ved å utnytte vår nærliek til fjord og fjell og vårt sentrale utgangspunkt for kortreiste turar til attraktive turmål i heile fylket	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjennom nettstaden www.iVestnes.no blir aktivitetar og tilbod i Vestnes synleggjort for innbyggjarar og tilreisande • Vi har nokre areal avsett til fritidsbustader og utleigehytter/rorbuer • Samarbeid mellom skule og småskala reiseliv gjennom valfaga og/eller elevbedrifter • Leirskule 7. klasse på Bjørnsund for alle elevane 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informasjonen på heimesida kring turmål skal vere oppdatert 2. Ein ekskursjonsplan som sikrar at alle elevane, i større grad, får dei same opplevingane i løpet av 1.-10. klasse 3. Avtale med Hustadvika kommune knytt til leirskuleopphold 4. Et mål bør vere at elevane kjenner til kva tilbod og ressursar som finst i eget fylke 5. Forbetre Utstyrssentralen med å utvide utstyrssbanken, få betre eigna og universelt utforma lokale og bli ein del av BUA-ordninga 6. Planer om å få til årleg vandreteater, og eventuelt et

	<p>i dei offentlege skulane i Vestnes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulike fjellturmål og (mest lokalt i kommunen) Døme på ekskursjonar: <ul style="list-style-type: none"> - Besøk til akvariet i Ålesund - Besøk ulike museum i fylket - Besøk til biblioteket • Overnattingstur ute på ungdomsskulesteget. Samarbeid med frivillighetssentralen i høve lån av turutstyr, t.d. for å padle kano i Flatevågen • Det er kome to camping/bubilparkeringar ved Livneset og ved rundkøyringa (Shell) 4.arma • Utstyrssentral med turustyr som kan lånast gratis av alle • Postvegprosjektet har lagt til rette for økt fokus på lokalhistoria. Vi har fått på plass skilting frå kyrkja gjennom sentrum og til prestegarden. VR og AR-opplevelingar knytt til historia • Vestnes Næringsform har arbeidd med å styrke reiselivet (tilskot frå innovasjons Norge) og gjennom dette arbeidet kom det fram behovet for prosjekt identitet • Festivalen Ferrytale vart gjennomført i 2021 • Turistinformasjonsskilt er sett opp på Vågstranda • ”Nappekart” er oppdatert 	<p>større scenestykke/musikal om båtbyggjarhistoria</p>
--	--	---

	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vestnes har fleire fine turmål. Eit mål er at fleire i kommunen og utanfor nyttar våre turmål. Dette er bra for folkehelsa og gjer at fleire tek turen til kommunen. T.d. ser vi at vi har eit potensial til at fleire nyttar StikkUT-turane • Parkeringsplassar i tilknyting turstiar/turvegar 	
Satse på breibandsinfrastruktur som gir næringslivet tilstrekkeleg kapasitet	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har full fiberdekning med unnatak av Vågstranda/Hjelvika <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Etter at Vågstranda/Hjelvika vart ein del av Vestnes kommune, har dei ikkje same fiberdekning 	<p>1. Arbeide mot at Vågstranda/Hjelvika skal få same fiberdekning som resten av kommunen</p>
Næringslivet og Vestnes kommune har eit godt samarbeid gjennom Vestnes Næringsforum. Dette skal vidareførast og kan utviklast til tettare samarbeid med Føniks Næringshage	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Næringsforumet er vidareført med kommunal delfinansiering. Kommunen og Næringsforum har eit god samarbeid. Det er også laga ein formalisert avtale mellom Næringsforum og kommunen • Utvikla nettstaden www.ivestnes.no. Fokus her er å synleggjere tilboda i kommunen 	<p>1. Tettare samarbeid mellom skule og næringsliv for å utvikle Ungt Entreprenørskap. Næringslivet bidra som mentorar inn mot elevbedrifter</p> <p>2. Samarbeid med næringslivet, NAV og Næringsforum vedr. kontakt ut mot næringslivet for å sikre tilgang på ledige stillingar, tiltaks plassar og marknadskunnskap</p> <p>3. Gjere NAV sine verkemiddel for inkludering kjend for kommune, Næringsforum og næringslivet, eks. arbeidstrening, lønstilskot, mentor m.m.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle Instagram for Vestnes kommune. Legge ut meir informasjon her • Skulane har i dag samarbeid med næringslivet gjennom blant anna innovasjonscamp • Kultureininga har eit godt samarbeid med Vestnes næringsforum med blant anna nettsida ivestnes.no, samt samarbeid kring ulike arrangement. Næringsforum driver ivestnes instagram sida • Etablert og organisert NAV kontoret i marknadsteam som skal ha kontakt ut mot næringslivet i kommunen. I tillegg er det tilsett ein jobbspesialist • Samarbeid med Vestnes Næringsforum med tanke på språkpraksis og arbeidsretta tiltak • Vestnes Næringsforum: Etablert Næringshage i samarbeid med Nordveggen. Næringsforum har også Etablert Cowork med tilbod for grundere å arbeide i eit kontorlandskap. I tillegg har er fokus på sosiale media og næringspub <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Næringsliv og kommune bør i større grad sjå til NAV ved behov for rekruttering og inkludering. 	<p>4. Hoppid gir grunderbistand til nyetablerte i kommunen</p>
--	---	--

<p>Detaljhandel bør leggast til sentrum. Vestnes kommune skal fortsette samarbeidet med fylkeskommunen og private om utvikling av kommunesenteret. Målet er å utvikle eit triveleg og passande urbant tilbod i vår målestokk, som strategisk plassert handelsstad mellom Moa og Molde</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Godt kompakt sentrum som er definert og der meste av handelen er lokalisert • Sentrumsforeining som organiserer handelsbedriftene • Vestnes Næringsforum arbeider med å etablere gårdeigarforeining for ytterlegare samarbeid og utvikling i sentrumskjerna • Sjøfront del 1 og 2 er ferdig. Parkområdet på Kataholmen med leike- og aktivitesutstyr blir ferdigstilt i år • Søblomsten er ein attraktivitet i sentrum som gjer at potensielt fleire tek turen til sentrum både frå eigen og andre kommunar • Tettstadsprosjekt knytt til utvikling av sentrum • Ad-hoc utval: Velkommen til Vestnes. Har ordna skilting og såleis synleggjere kor sentrum er 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tettstadskoordinator arbeidar med utvikling av sentrum (inkl. Kataholmen). Dette er eit prosjekt over 2 år 2. Ad-hoc utval for utvikling, næringsforum og Sentrumsforeininga vil samarbeide om vidare utvikling av sentrum 3. Vonar at Stella Maris med omsorgstenester, bibliotek og kafé samlokalisert kan gjer sentrum meir attraktivt 4. Arbeide med å realisere Sjøfronten del 3. Fullføre gangvegsystemet og sjøpromonaden, møte-/leikeplassar og grøntaksen
<p>Kommunesenteret skal ha rom for ekspansjon både for handelsnæringa, fleire bustader og styrking av sentrum som triveleg, sosial og kulturell møteplass - eit velorganisert og universelt tilgjengeleg trafikk-knutepunkt med lett tilgang til nok parkeringsplassar</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen har bygd ut 4. arma, rastepllass/bobilpllass og parkeringsplassen ved idrettsparken • Biblioteket og Stella Maris har blitt ein god møteplass for alle 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Næringsforum er ein koordinerande funksjon mellom næringane og kommunen

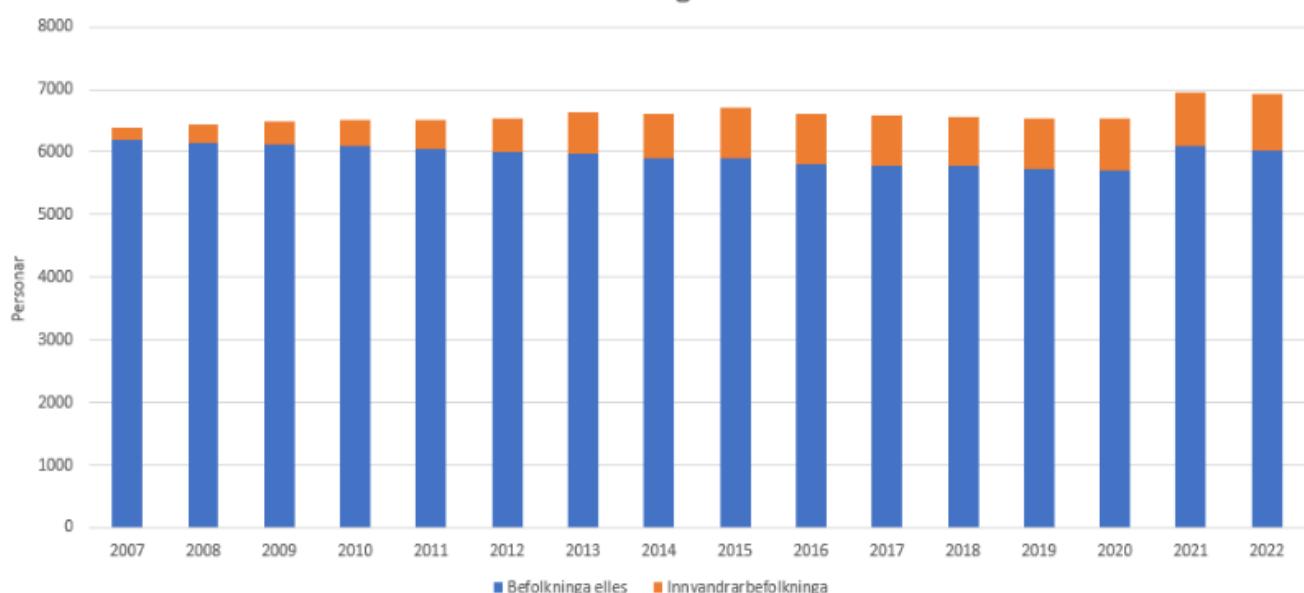
Alle offentlige funksjonar som Vestnes skal ha berre éin av bør lokaliserast til Helland.		
Vestnes kommune vil arbeide for at naturlege regionale eller nasjonale funksjonar også kan lokaliserast til Vestnes kommune	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har sett av/fokus på å sette av næringsareal til slike formål. Mange av næringsareala ligg i tilknyting til europavegane og framtidige hovudvegar, og det ligg difor til rette for slike etableringar («Midt i blinken») 	<ol style="list-style-type: none"> Arbeide aktivt for å avdekke mogleghetsrommet for at regionale eller nasjonale funksjonar kan lokaliserast til Vestnes Viktig arbeid knytt til arealdelen i ny kommuneplan

Busetting og oppvekst

Om fokusområde

Folketalsutviklinga syner ein liten nedgang i talet på innbyggjarar. Grunnen til vi gjekk opp ein del frå 2020 til 2021, har samanheng med grensejusteringa knytt til Vågstranda og Hjelvika.

Folketalsutviklinga 2007-2022

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

Helland er den bygda med der flest bur, deretter kjem Tomrefjord. Tilrettelegging for vekst og utvikling i heile kommunen er viktig for å nå kommunen sine overordna mål og ta vare på alle ressursar.

Vekst i folketal og arbeidskraft til næringslivet kan sikrast gjennom auka tilflytting og innvandring. Dette kan igjen medføre positiv utvikling i fødselstalet.

Busetting

Vestnes kommune har eit stort og variert tilbod av bustadområde. Om vi tek turen frå vest til aust kan vi nemne:

Stad	Namn	Privat/kommunalt	Status
Fiksdal	B1	P+K samarbeid	Utbygd og ledig
Tomrefjord	Lid (Sigurdsmarka)	P	Ferdig regulert
Tomrefjord	Tuen (Bårdsneset)	P+K samarbeid	Ferdig regulert
Tomrefjord	Vikfjørå	P	Ferdig regulert
Øverås	Røtbakken	P	Utbygd, få ledige
Åsbygda	Fagerbakken	K	Ferdig regulert
Vestnes	Bakken	P	Utbygd og fullt
Buktavegen	Riseplassen	P	Under regulering
Helland	Ramberget	P	Utbygd, noko ledig
Remmemsbukta	Gnr 44 bnr 6 og 11	P	Ferdig regulert
Skorgen	Skorgevik 3	K	Ferdig regulert
Tresfjord	Sylteråket	K	Utbygd, noko ledig

Tresfjord	Sentrum	K	Ferdig regulert	
Tresfjord	Ved museet	K	Ferdig regulert	
Sætre	Sessneset	P	Utbygd, noko ledig	
Vike	Sentrum	P+K samarbeid	Ferdig regulert	
Vike	Bakneset	K	Utbygd og ledig	
Vike	Gjermundnes	P	Utbygd og ledig	
Vågstranda	Vågstrande sentrum	K	Delvik utbygd	

I tillegg er mange einskilde tomter og mindre område i privat eige som kan bebyggast. Det er opning for spreidd busetnad som til dømes på store delar av Rekdal, Brastadstranda, aust-sida i Tresfjorden. Fleire leilegheitsprosjekt i Vestnes sentrum, både ferdig regulerte og ferdig utbygde. Andre område som er avklart i gjeldande kommuneplans arealdel og kan utviklast, samt eventuelt nye område som kan drøftast i revisjon av kommuneplanens arealdel. .

Undervisning

Elevtalet i Vestnes har gått mykje ned dei seinare åra og vil gå ytterlegare ned i åra framover. Som følgje av grensejusteringa i 2021 fekk vi Vestnes kommune eit viktig tilskot av elevar frå Vågstranda, men dei har som resten av kommunen den same utviklinga knytt til fødselstal. Dei siste 6 åra er det berre fødd 14 barn på Vågstranda og det vil ikkje vege opp for den store nedgangen i talet på elevar i Vestnes. Dei siste tala knytt til barn fordelt på krinsane i Vestnes viser at vi vil ha ca 85 færre elevar i løpet av seks år. Store elevkull går no ut av grunnskulen medan små kull kjem inn. Det har vore ein massiv flyktningstraum frå Ukraina til Noreg i 2022, og det er forventa at det kjem mange i 2023 også. Busettinga av flyktningar gjer at talet ikkje blir lågare på kort sikt, men det vil ikkje vere nok for å hindre elevtalsnedgang i åra framover.

Vi har sett at det har vore ei auke i talet på elevar som tek imot spesialundervisning dei siste åra, men frå førre skuleår er det færre som har vedtak om spesialundervisning. I 2020 hadde 15,1 % av elevane i Vestnes vedtak om spesialundervisning. I 2022 har det vore ein nedgang og prosentandelen er 8,6 %. Dette er eit signal om at skulane har jobba godt.

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

Det har dei siste 6-7 åra vore noko variasjon i grunnskulepoenga til avgangselevane. Dette syner at dei ulike årskulla har ulike føresetnader. Dei siste to åra har resultatet gått opp med tre poeng. Elevane som gjekk ut av grunnskulen i Vestnes våren 2022 hadde i snitt 44,9 grunnskulepoeng. Det er høgare enn landsgjennomsnittet på 43,4 poeng og snittet i Møre og Romsdal som er på 43,2 poeng. Det er ein nærsamanheng mellom grunnskulepoenga til elevane og gjennomføringa i vidaregåande opplæring.

I Vestnes kommune er prosentdelen av elevkullet som er registrert i vidaregåande opplæring hausten etter uteksamining frå grunnskolen vore på 100 % dei to siste åra. Dette er betre enn nasjonalt nivå på 97,% og fylkesnivå på 98,2 %.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringarrne framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Eit av dei viktigast momenta for yngre vaksne, er tilgangen på barnehageplassar. Vestnes kommune skal derfor ha barnehageplass for alle og heilårsopne barnehageavdelingar.	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Alle som søker og har rett på barnehageplass i hovudopptaket får plass. Fortløpende opptak gjennom året ved ledige plass 	<ol style="list-style-type: none"> Arbeide for å sikre nok plassar til at alle som søker utanom hovudopptaket får plass
Barnehagetilbodet skal utviklast i takt med etterspurnaden, m.a. tilrettelagt for familiar som pendlar	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Vi har lengre opningstid enn bykommunane i dei fleste av barnehagane våre kl. 06:45-16:30. Max oppholdstid for eit barn er 9 timer, men individuelle avtalar utover dette 	<ol style="list-style-type: none"> Behovsundersøking kvart år i høve oppholdstid og andre tilbakemeldingar
Det skal arbeidast for å ha relevant kompetanse i barnehagane	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Dei fleste barnehagelærarane rekrutterer vi internt i sektoren. Lite dispensasjonar frå utdanningskravet, dei fleste stillingane er eigd av utdanna personale. 	<ol style="list-style-type: none"> Gjennomføre utdanning gjennom UDIR ordninga, legg til rette for fagbrev Tilskott til barnehagelærarutdanning på deltid og styrarutdanning via Kunnskapsnett Romsdal. Legg til rette for fagbrev. Eigen plan for rettleiing av nytilsette nyutdanna.

	<ul style="list-style-type: none"> Det er krav om fagbrev for fast tilsetting medføre at det er få assistenter igjen i sektoren <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Utfordring å behalde kompetansen i sektoren, samt få tak i relevant kompetanse. Færre lærlingar enn ønskjeleg Nytte NAV i større grad i rekrutteringa 	<p>5. Vere kjend med moglegheitene knytt til rekruttering og arbeidskraft gjennom NAV. Vidare avklare moglegheiter for kvalifisering av flyktingar</p>
Vestnes kommune skal legge til rette for auka bulyst gjennom tilbod på utbyggingsklare, attraktive bustadtomter i alle bygdene, med breibandsinfrastruktur som gir innbyggjarane tilstrekkeleg kapasitet. Utbygging kan skje både i eigen regi eller i samarbeid med private	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Kommunen har kommunale tomter i: Rekdal, Fiksdal, Tomrefjord, Tresfjord, Daugstad Åsbygda og Bakneset – kommunale tomter der det er ein viss aktivitet. Utbygger planlegg fleirmannsbustader i Åsbygda og Bakneset 	<p>1. Opplysningar om kommunale tomter ligg på heimesida. Vurdere ev. andre media å reklamere for dei</p>
I all planlegging skal det leggast vekt på omsynet til barn og unge sitt oppvekstmiljø, med Barnerepresentanten og Ungdomsrådet som sjølvsagte høyingspartar	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Leiar og nestleiar i ungdomsrådet har møte og talerett i kommunestyret Barnerepresentanten og ungdomsrådet er høyingspart i aktuelle saker <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Det er viktig at i planlegginga vert det satt fokus på utanforskap, barnefattigdom, skolenærver og 	<p>1. Barnerepresentanten og ungdomsrådet skal vere med i planlegginga av aktivitetar og tilbod i biblioteket</p>

	fritidsaktivitetar med like moglegheiter	
Skulane skal ha fokus på trivsel og oppretthalde/forbetre læringskvaliteten	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skulane arbeidar systematisk med trivsel og kvalitetsutvikling • Årleg signering av partnarskap mot mobbing • MOT-coachar på ungdomsskulesteget • Jobbar med livsmeistringsprogrammet «Livet og sånn» • Leikepatruljen • Fleire elevundersøkingar for å kartleggje trivsel • Digital kompetanseplan • System rundt kartlegging/oppfølging av elevresultat • Samarbeid med rådsorgan <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utanforsk og nulltoleranse for mobbing 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kommunal strategiplan for lesing og skriving under utarbeiding. Denne strategiplanen må inkludere ein plan for systematisk opplæring i bruk av kompenserande hjelpemiddel for elevar som har utfordringar knytt til lesing og skriving. 2. Nyte aktivt den kommunale planen for digital kompetanse frå 1.-10. steg. 3. Jobbe godt med rekruttering av lærarar med fagkompetanse. 4. Grunnopplæringa må henge saman, og delplanane skissert over må vere ein del av ein heilsakleg strategiplan for oppvekstsektoren i Vestnes. Den må gjelde heile 4-årsperioden, men med årleg rullering. Målet er at elevane i Vestnes skal få det same opplæringstilbodet uavhengig av kva skule dei går på 5. Vestnes kommune er med i eit treårig oppfølgingsløp gjennom UDIR knytt til kvalitetsutvikling
Satsinga på systemretta arbeid for å styrke kvaliteten i undervisninga og læringsmiljøet til elevane skal vidareførast	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosjekt «Få elevane heim» er etablert • Kompetanseheving innan profesjonsfagleg digital kompetanse i samarbeid med Høgskulen i Volda. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sikre gode overgangar mellom barnehage og skule, samt mellomsteget og ungdomsseget. 2. Fokus på tidleg innsats både i skule/barnehage og i helsetilboda.

	<ul style="list-style-type: none"> • Hatt fokus på tilpassa opplæring sett opp i mot spesialundervisning. • Felles overordna system rundt elevane sitt psykososiale miljø. <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har eit mål om å kome enda lågare i høve spesialundervisning 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Heve kvaliteten på den ordinære opplæringa gjennom fokus på tilpassa undervisning. Det kan redusere talet på barn og unge som treng spesialundervisning. 4. Fortsette med program for folkehelse og livsmeistring i skulen (Eks: MOT og Livet og sånn/Mitt val) 5. Etablert kommunalt/kommunale tilbod for elevar som i kortare eller lengre periodar treng ein alternativ opplæringsarena og/eller alternativ opplæring 6. Vestnes kommune er med i eit treårig oppfølgingsløp gjennom UDIR knytt til kvalitetsutvikling 7. Nutte det overordna systemet knytt til elevane sitt skolemiljø som Kunnskapsnett Romsdal har utarbeidd
Vestnes kommune skal tilby rask og god språkopplæring for alle som har krav på det	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oppnådd:</u> • Kommunen har oppretta innføringstilbod på Helland barneskule for minoritetsspråklege barn • Ein utøvande spesialpedagog er knytt til barnehagesektoren. I tillegg logopedressurs for skule og barnehage • Biblioteket tilbyr bøker på dei fleste morsmål. Samt ressursar til språkopplæring • Rask oppstart på norskopplæring for alle innvandrarár. Har kvalifisert personale til å gjennomføre språkopplæringa • Kommunen sender ut infobrev til alle nye 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gradvis integrering inn i ordinære klassar og nærskule 2. Eigne spesialpedagogar i barnehage der det er behov. I fråver av spesialpedagogar må vi ha ein plan for å sikre tilbodet til barna 3. Bør sikre at PP-kontoret har brei kompetanse for å sikre tilrettelegging for dei som treng dette 4. Samarbeid mellom kultureininga og eining for kvalifisering og integrering knytt kva språk som er i Vestnes

	<p>innbyggjarar som har rett og eller plikt til opplæring som ikkje kjem under kommunen sin introduksjonsordning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Språkkafé på frivilligcentralen, ein arena for uformell læring og integrering 	<p>5. Samarbeid med NAV og næringslivet knytt til språkpraksisplassar</p>
Helland skule, Tomrefjord skule og Tomrefjord idrettsbygg skal få nødvendig oppgradering	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tomrefjord idrettsbygg er nyleg renovert <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skulane har ikkje fått nødvendig oppgradering/rehabilitering. • Vestneshallen treng oppgradering • Behov for ny ungdomsskule 	<p>1. Naudsynt oppgradering av skulane blir sett i samanheng med prosjekt Vestnes ungdomsskule</p>

Kultur og fritid

Om fokusområde

Kultur og frivillighet står sentralt i det norske samfunnet og fungerer som eit sosial lim, som bidreg til å styrke samhaldet mellom folk og tettleiken av sosiale nettverk. Deltaking i kultur, idrett og anna frivilligkeit er ei viktig kjelde til å finne identitet og kjensla av å høyre til. Innsatsen til frivillige lag og organisasjonar er såleis vesentleg for det sosiale livet i bygdene våre. Idrettslaga, korps, revy- og teaterlag, Musikkens venner, Vestnes musikkverksted, Gapskrattfestival og Fikstival er gode eksempel på aktørar som set Vestnes på kartet. Det offentlege tilbodet består m.a. av kulturskulen, bibliotek , frivilligcentral, idrettsbygg og kyrkja. Biblioteket er ein unik lokal kulturarena med gode besøkstal, men treng betre lokale. Kulturskulen er eir ressurscenter for alle i kommunen, som rekrutterer profesjonelle utøvarar som heile samfunnet nyt godt av. Også kulturskulen treng betre lokalar/lokalisering.

Spelemidlar

Norsk Tipping hadde rekordhøgt overskot i fjor, og staten sette av ein større del av overskotet til idrettsanlegg i år. Dette gjer at meir midlar går til anlegg for idrett og fysisk aktivitet i kommunane i 2022. Møre og Romsdal fylkeskommune ved kultur-, næring og folkehelseutvalet fordelte 101 millionar kroner til anlegg for idrett og fysisk aktivitet i fylket. Dette er 13 millionar kroner meir enn i fjor.

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

Vestnes hadde 3 søknadar i 2020 og 5 i 2021 og 2022. Dei tre siste åra har Vestnes fått høvesvis 5.768.000 kr, 5.357.000 kr og 1.996.000 kr av spelemiddelpotten til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Alle søknadane frå Vestnes fekk tilsagn om spelemidlar i 2022. I tillegg hadde Vestnes 2 søknadar om spelemidlar til kulturygg både i 2021 og 2022. Begge søknadane fekk tilslagn om spelemidlar i år.

Det er ein langt lågare sum av spelemidlane som går til kulturygg, Møre og Romsdal får omlag 3 500 000 kr. til fordeling kvart år. Av dette fekk Vestnes i 2020 481.000 kr, i 2021 1.347.000 kr og 853.000 i 2022

StikkUT!

Vestnes starta med StikkUT i 2016. I 2021 er det 800 aktive deltakarar i Vestnes som i StikkUT. Det er ei klar auke der kanskje covid-19 har bidrege i positiv retning. Vi har i tillegg blitt ein større kommune med tanke på grensejusteringa knytt til Vågstranda og Hjelvika.

2022: 714 aktive deltakarar, 13.656 registrerte turar

2021: 800 aktive deltakarar, 17.000 registrerte turar

2020: 522 aktive deltakarar, 15.915 registrerte turar

2019: 394 aktive deltakarar, 11.715 registrerte turar

2018: 390 aktive deltakarar, 8.865 registrerte turar

2017: 358 aktive deltakarar, 9.459 registrerte turar

2016: 284 aktive deltakarar, 6.635, registrerte turar

Biblioteket

Leseevne er grunnleggande for all læring. Det var lånt 24.395 bøker på biblioteket og det var 5,3 besøk per person, noko som er høgaste blant folkebiblioteka i fylket.

Handlingdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringarrne framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Vestnes kommune skal verdsette den unike floraen av frivillig innsats og kulturaktivitetar	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none">• I 2020 la vi til rette for å ta heim Søblomsten og dermed gjer den tilgjengeleg for heie kommunen og regionen. I tillegg var det gjennomført Næringsforum fest kring	<ol style="list-style-type: none">1. Avklare vegen vidare for Søblomsten2. Vi arbeider tett opp mot dei frivillige laga i Vestnes for å vise fram bredda av frivillige organisasjonar og kulturtildob.3. Drifte nettsida iVestnes saman med Vestnes Næringsforum

	<p>heimkomsten av Søblomsten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har FrivilligForum, der alle frivillige lag og organisasjonar er inviterte til å delta • www.vestnes.no gir frivillige lag og organisasjonar ein gratis plattform for å synleggjere seg sjølv og sin aktivitet, og gir innbyggjarane ei oversikt over tilboda i kommunen • Kommunen deler ut årleg aktivitetsmidlar etter søknad frå frivillige organisasjonar • Abonnerer på Tilskuddsportalen, eit verktøy som kommunen og frivillige organisasjonar kan nytte for å finne økonomisk støtte til eigne prosjekt • Frivilligcentralen og kulturrådgjevar rettleiar frivillige organisasjonar i organisasjonsarbeid og i søker- og prosjektarbeid • Kommunen leiger ut lokalar rimeleg til frivillige og til kulturaktivitetar • Formidling av dirigenttenester, musikktenester til lokallag, korps og spelemannslag 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Årleg søkerprosess for lokale organisasjonar 5. Har regelmessige møter med frivillige lag og organisasjonar 6. Opprettheld tilgang til lokalar for lokale lag og organisasjonar 7. Sikre medverknad frå frivilligsektor i utarbeiding av planar for Vestnes kommune
Vestnes kommune skal, så langt råd er, stø opp om utvikling av lokale forsamlingshus og idrettsanlegg	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen gir rettleiing og behandler søker om statlege spelemidlar • Spelemiddelordninga er ein viktig støttespelar ved bygging og vedlikehald av kulturbygg, idretts- og 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vere ein aktiv medhjelpar for lag og foreiningar i prosessen med å søke eksterne midlar. Gjere saksgangen frå ide til søkerklart prosjekt meir kjent gjennom temakurs

	<p>nærmiljøanlegg i kommunen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tomrefjord idrettshall er betydeleg oppgradert • Vågstranda har fått ny kunstgressbane • Parkeringsplass (på Øverås) for turveg Øverås-Lervågen er ferdigstilt og open for allmenn bruk <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Drift og vedlikehald • Alle turparkeringsplassane treng vedlikehald (brøyting/grusing/rydding av kantvegetasjon) 	
Vestnes kommune skal vidareføre aktivitetsnivået i kulturskulen og arbeide for betre lokalar og lokalisering	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilbyr desentralisert opplæring i kulturskulen der dette er mogleg • Har eit variert tilbod i kulturskulen • Dirigentstøtte (delfinansiering) <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lokala til kulturskulen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vidareføre støtta til lokale lag og organisasjonar 2. Vi lager/arrangerer produksjonar som er open for alle i målgruppa 3. Fokus på framdrifta av nye lokale til kulturskulen
Vestnes kommune skal arbeide for å jamne ut sosiale ulikheter med omsyn til deltaking i fritid- og kulturtilbod	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vidareutvikling av Utstyrssentralen på Frivilligcentralen, gratis utlån til alle innbyggjarar for aktivitet heile året. • Kulturskulen tilbyr gratis plass til familiar med låg inntekt • Vi har oppretta SMUD, Stella Maris Ungdom. Eit gratis lågterskel tilbod for ungdom i samarbeid med frivilligheita. Har fått på 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nye, betre eigna lokalar for utstyrssentralen er under utarbeiding/planlegging. Bli med i BUA-ordninga. Søker midlar for innkjøp av meir utstyr. 2. Bevisstgjeringsarbeid ut til publikum 3. Barns behov skal alltid vurderast og takast omsyn til ved søknad om økonomisk sosialhjelp 4. Gode rutinar for samarbeid og sambruk,

	<p>plass eigne lokalar til ungdomsklubb</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biblioteket er eit lågterskeltilbod, der barn og ungdom også får tilgang til teknologi og spel-utstyr. • Babysong er oppretta (drifta med folkehelsemidlar). Det er eit gratistilbod der ein ikkje treng å melde seg på <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har behov for økt bemanning til det nye biblioteket for å kunne oppretthalde opningstider og tilgjengelegheit for barn og unge 	<p>sørge for at lokalbefolkinga kjenner eigarskap til lokala</p> <p>5. Har oppdaterte spel</p>
Bibliotek må utviklast som offentleg møteplass og debattarena med dertil eigna lokaler	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Det nye biblioteket i Vestnes har gode lokalar i Stella Maris, der ein kan lage eigne arrangement på scena, ha utstillingar med meir • Biblioteket er ein fin arena for kulturskulen 	<p>1. Halde fram arbeidet med ny kulturskule</p>
Bibliotek og kulturskuleaktivitetar bør om muleg samlokalisera	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vestnes bibliotek og frivilligheitssentralen er samlokalisert ved innflytting i Stella Maris. Det nye biblioteket er ein fin arena for kulturskulen. For effektiv bruk bør kulturskulen ligge i nærleik til biblioteket 	<p>1. Prosjekt Kulturskule arbeidar med nye lokalar</p>

Det skal leggast til rette for møteplassar og aktivitetar for innbyggjarane	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Frivilligdagen og FrivilligForum• Biblioteket som arena, med filmrom, sittegrupper, gamingrom, lesesal med meir• SMUD, Ungdomsklubb for barn og unge i alderen 13-18 år• Bibliotekscena med streaming opp til beuarane på sjukeheimen• Babysong, eit gratis tilbod til alle innbyggjarane i Vestnes <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Utfordringa på sikt vil være å ha nok bemanning til å kunne bistå når innbyggjarar vil bruke dei meir tekniske elementa med det nye biblioteket	1. Vi har satt av ein liten stillingsressurs for å gi dei aller minste eit lågterskeltilbod, lokalisert på Stella Maris
---	--	---

Folk, helse og omsorg

Om fokusområde

Prognosene viser jamn vekst i folketalet. Stabilt for dei yngste gruppene, medan særleg dei eldre gruppene vil vekse. Dette gir utfordringar for kommunens tenestetilbod. Temaplanane for Folkehelse (vedtatt 27.09.2012), Bustadsosial handlingsplan (vedtatt 18.11.2010) og Omsorgsplan 2020 (vedtatt 12.06.2014) er utgangspunkt for arbeidet innafor dette fokusområdet. Folkehelseprofilen viser m.a. at ein høgare del barn og unge menn, har overvekt, og ein høgare del unge kvinner røykjer enn i landet elles. Ein aukande del av innbyggjarane slit med psykiske lidningar. Likeins aukar talet på yngre med rusrelaterte vanskar. Vestnes har sidan 2008 hatt en sterk nedgang i fråfall frå vidaregåande skule og ligg no under landsgjennomsnittet. Kommunen vil fokusere på familien og dei vaksne sine evne til å gje god omsorg, leggje til rette for gode og varierte fritidsarenaer med eit godt læringsmiljø og læringsutbytte. Kommunen vil styrkje helsestasjon og skulehelsetenesta som viktige bidragsytarar til ein

god oppvekst for barn og unge.

Nasjonale utfordringar

Den demografiske utviklinga syner at vi som dei fleste kommunar får stadig fleire eldre og færre yngre, sjå kap. om demografiutvikling.

Mangel på kvalifisert helsefagleg kompetanse er ei nasjonal utfordring. Ca. 2/3 av alle nyutdanna i 2030 må utdannast innan helse og sosial om vi skal ha same pleiefaktoren som i dag. Dette på grunn at vi nasjonalt og i Vestnes får stadig fleire eldre. Dette medfører også at vi får færre yrkesaktive som skal gi tenester til våre innbyggjarar. Vi må difor løyse desse utfordringane gjennom andre arbeidsmetodar og til dømes gjennom bruk av velferdsteknologi.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringarrne framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Alle innbyggjarar skal ha høve til å leve og bu sjølvstendig i aktivt fellesskap med andre	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Etablert helsehuset Stella Maris Handlingsplan mot vald i nære relasjoner er rullert <u>Utfordring:</u> <ul style="list-style-type: none"> Livsløpsperspektiv; individuelt tilrettelagt tenester gjennom hele livet Langtidsplanlegging, arbeidet inn i alt kommunalt overordna planverk Folkehelse tverrfagleg perspektiv Nytte moglegheitsrommet knytt til velferdsteknologi Utfordring i høve drift og standard på kommunale vegar Manglende heilskapleg tenking. Til dømes 	<ol style="list-style-type: none"> Ferdigstille plan for Rehabilitering og habilitering (arbeid påbegynt) Ferdigstille ruspolitisk handlingsplan Rulling Omsorgsplan Arbeider etter formålsparagrafen i sosialtenestelova med å: Betre levekåra for vanskelegstilte og at den enskilde får mogleheter til å leve og bu sjølvstendig og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltaking i samfunnet Velferdsteknologi som «digital strategi for heilskapleg tenking i tenesteytinga». Sjå moglegheita her Prosjekt Dag- og aktivitetstilbod vil ha fokus på også å sjå på eit tilbod for personar med rusutfordringar, personar

	<ul style="list-style-type: none"> organisering av aktivitet og arbeidstilbod Manglende spekter aktiviseringstilbod for unge under 30 år Aktivitetstilbod til personar med rusutfordringar Tidleg innsats/førebygging Endring i arbeidslivet med større kompetansekrav Ikkje alle område har stort nok samarbeid med frivilligheita 	<ul style="list-style-type: none"> under 30 år m.m. Her må det t.d. vere eit utstrekkt samarbeid med NAV for å sikre gode forløp innan arbeidsretta rehabilitering Ny bustadsosial handlingsplan i 2023 Samarbeid med frivilligheita i Vestnes Auke samarbeidet mellom kommunen og næringslivet
Yte treffsikre omsorgstenester på rett nivå, til rett tid og med rett kompetanse. Det skal arbeidast for å behalde og rekruttere relevant fagkompetanse	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Tildelingskontoret gir eit koordinert tilbod for å sikre tenester på rett nivå, til rett tid og med rett kompetanse Vi har etablert sektorvise kompetanseplanar Vi har psykisk helseteam for barn og unge Ad-hoc utval: Knytt til talet på lærlingar, praktikantar, studentar, elevar og liknande som kommunen skal ta imot er ferdig behandla Tverrfagleg barnehageteam er oppretta og det er faste kontaktpersonar i PPT Prosjekt <ul style="list-style-type: none"> - Turnus/arbeidstidsordning er gjennomført i institusjon og under arbeid i heimetenestene - Etablert psykisk helseteam og tverrfagleg team trefftid med helsejukepleiar og konsultasjonstid med PPT <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Tverrfagleg samarbeid fora og former, internt og eksternt 	<ol style="list-style-type: none"> Betre synleggjering av tilskotsordningar og retningsliner for tilskot ved utdanning E – læring t.d. KS læring og www.veilederen.no med fokus på etiske refleksjonar kring bruk av velferdsteknologi Arbeid med barn og unges helsetenester Gjennomgang av turnus som eit kontinuerleg arbeid Bruke NAV sin kompetanse og «verktøykasse» for å utdanne og rekruttere kompetent arbeidskraft. Sørge for å nytte NAV tidleg i oppfølginga av sjukefråvær Ad-hoc utval innsatstrappa som vil omfatte alle kommunens tenester. Innsatstrappa skal erstatte omsorgstrappa

	<ul style="list-style-type: none"> • Korleis tilpasse rett teneste i omsorgstrappa • Utfordring å rekruttere, samt behalde fagkompetanse • At barn og unge som har utfordringar knytt til fysisk eller psykisk helse mottek adekvat og samordna hjelp i kommunen • Mangel på helsefagleg kompetanse • Etablere gode arbeidstidsordningar • Fokus på etiske dilemma knytt til velferdsteknologi 	
Gjennom førebyggjande arbeid utsette hjelpebehovet hos eldre, bremse utvikling av livsstilssjukdomar og betre situasjonen for personar med psykiske lidningar	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Har etablert dagsenter for heimebuande demente • Vi har oppretta eige ungdomsteam i NAV som arbeidar med personar under 30 år. I tillegg har NAV ein jobbspesialist som arbeider opp mot dei som har vore lenge utanfor arbeidslivet • Gode turvegar/turisstiar med meir <p><u>Utfordringar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Demografiske endringar, gjennom til dømes auke i talet på eldre • Større og meir komplekse og samansette oppgåver blir overført til kommunane • Pakkeforløp (standart pasientforløp) – krev meir kommunale ressursar • Korleis kome tidleg nok inn – både når det gjeld alder og forløp 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prosjekt: Dag og aktivitetstilbod må driftast rasjonelt og gi eit brent spekter tilbod for å imøtekome alle brukargruppene 2. Vurdere opprettning av demensteam og koordinator. Pårørandetiltak som t.d. pårørandeskule 3. Fokus på tilrettelegging i bustad, samt hjelpemiddelformidling 4. Fokus satsingsområda i reform «Leve hele livet» 5. Arbeide på tvers. Til dømes fastlegar, spesialisthelsetenesta, kommunen og frivillige organisasjoner

	<ul style="list-style-type: none"> • Komplekse saker som krev samarbeid internt og eksternt • Auka andel ungdom under 30 med psykiske helseutfordringar som vanskeleggjer arbeidsretta aktivitet 	
Styrka livskvalitet ved å ta i bruk velferdsteknologi og kvardagsrehabilitering	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fornya satsing på velferdsteknologi <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementering er kostands- og ressurskrevjande • Tillit til teknologien • Etiske dilemma knytt til velferdsteknologi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tidleg innsats – både i alder og forløp 2. Informasjonsspreiing (tilsette, brukarutval t.d eldreråd, råd for funksjonshemma med meir) 3. Opplæring for brukarar og tilsette 4. E – læring t.d. KS læring og www.veilederen.no med fokus på etiske refleksjonar kring bruk av velferdsteknologi
Tilrettelege framtidige buløysingar tilpassa ulike hjepetilhøyring, med fokus på brukarstyring og private og kommunale initiativ	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppretta ei bustadnemnd • Vedteke retningslinjer for tildeling av bustadar <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Manglar bustadar til ein skilde/nokre formål og tenestebehov • Ikkje alle kommunale bustadar tilfredsstiller dagens behov, standard og er for dårleg vedlikehaldt 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vidareføre arbeidet i bustadnemnda (kartlegging av bustader og tilrettelegging av hjelpebehov) 2. Utarbeide bustadsosialhandlingsplan i 2023 eller 2024 3. Vurdere meir individuelt tilpassa bustadar
Styrke tilbodet til heimebuande demente		<ol style="list-style-type: none"> 1. Vurdere behovet for demenskoordinator 2. Fokus på informasjon 3. Bruk av velferdsteknologi

	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Avlastning i form av opphold i institusjon og dagtilbod • Støttekontakt, praktisk hjelp og bistand • Aktivitetstilbodet til heimebuande demente er flytta til Aktivitetssenteret. Arealet inne og ute er tilrettelagt for denne brukargruppa <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementere bruk av velferdsteknologi. Komme tidsnok inn. Informasjon til brukar og pårørande 	<p>4. Vurdere styrking av dagtilbodet</p>
Fortsette arbeidet med å legge til rette turstiar og friluftsområde med allmenn tilgang	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vestnes kommune har eit rikt organisasjonsliv å bygge på, til felles nytte for folkehelse • Lagt til rette med turstiar dei siste åra som bidrar til folkehelsearbeid • Vi har etablert mange turvegar/turstiar i fleire av bygdelaga. I tillegg er det etablert fleire parkeringsplassar ved starten av slike vegr/stiar. Her ventar fleire gode prosjekt avklaring og planlegging. Dette er viktige tiltak i folkehelseperspektivet, bulysta, for tilreisande m.m. • Frivilligcentralen som koordinator for samarbeid og aktivitet • Vestnes kommune er med i turreisteringsordninga StikkUT! som bidreg til 	<p>1. Vidareføre arbeidet omkring arbeidsgruppe for folkehelse</p> <p>2. GodHelse – Samarbeidsavtale. Jobbe etter formåla i avtalen</p> <p>3. Folkehelse i fokus i alt vi gjer</p> <p>4. Det blir tilrettelagt for StikkUT!-turar kvart år.</p> <p>5. Synleggjer betre dei tilboda vi har</p> <p>6. Avsett ressurs knytt til folkehelsearbeid</p> <p>7. Frivilligcentralen koordinerer arbeidet med Stikk UT! mellom frivillige, kommune og friluftsrådet (turskildring, merking og registering)</p> <p>8. Vi søker miljødirektoratet for midlar til parkering i samband med turvegar</p> <p>9. Kommunen hjelper til med kartlegging og planlegging</p>

	<p>styrka folkehelse gjennom tilrettelagte turar på ulike nivå</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utstyrssentralen har gratis utlån av turustyr til alle innbyggjarane i kommunen • Turveg frå Fagervik til Syltenausta <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Folkehelsearbeid på tvers/skape felles eigarskap for folkehelse 	
Legge universell utforming til grunn for all planlegging så langt som råd	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Universell utforming er lovpålagt og det blir lagt til rette for i alle nybygg, t.d. Stella Maris • Er innarbeidd i saksbehandlingsrutinane <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Universell utforming er lovpålagt og skal innarbeidast på Vestnes kommune sine nettsider og andre system • Legge til rette for sjølvbeteningsløysingar i Servicekontoret 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legge universell utforming til grunn for all planlegging og bygging 2. Viktig å inkludere råda, som eldrerådet og råd for funksjonshemma
Trygge overgangar mellom barnehage- barneskule- ungdomsskule og vidaregåande skule	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er eigne rutine for overføring mellom barnehage og skule • Samarbeidsmøte mellom barnehage og skule for førskulebarn. Eigen rådgjevarressurs på 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Styrke BTI (betre tverrfagleg innsats) for barn og unge 2. Ad-hoc utval innsatstrappa 3. Planlegge og gjennomføre hospitering/ besøksordninga r før overgang

	<p>ungdomskuletrinnet som informerer elevane og føresette om vidaregåande. Elevane har utdanningsval som fag alle åra på ungdomstrinnet</p> <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fokus på heilskaplege tenester på tvers av sektorar 	
Skular og barnehagar skal prioritere sunne matvanar og fysisk aktivitet for å førebygge overvekt hos barn og unge	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Helseøster har informasjon om sunne matvanar til foreldre/føresette på skulen • Barnehagen har eigen kosthaldsplan. Alle barnehagar får nytte idrettshall/gymsal/symjehall utanom Helland barnehage • Tilgang til gode arenaer for svømmemeopplæring og kroppsøving og det er vasstilvenning for førskulebarna (tilskott frå Statsforvaltaren) • Fokus på å lære gode matvanar i skulefaga • Tannpleiar med statusoppdatering om tannhelse til barnehagen ein gong i året <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skuledagen er til dels planlagd ut frå tilgjengeleg skuleskyss. Dette kan somme tider gå utover utetida til elevane • Kapasiteten ved dei gode arenaer for 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fokus på mykje og riktig fysisk aktivitet i barnehage og skulen 2. Informasjon og rettleiding - fokus på sunt kosthald i tråd med nye retningslinjer for mat og måltid utgitt av Sosial- og helsedirektoratet 3. Fokus på retningslinjer for helsestasjon i høve førebyggande av overvekt hos barn og unge 4. Tettare kommunikasjon kring skule og barnehage om ledig halltid

	<p>svømmeopplæring og kroppsøving</p>	
Ingen born eller unge skal begynne med tobakk eller snus, eller andre rusmidlar	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Skulehelsetenesta fanga opp utfordringar hos barn og unge. Tenesta har over fleire år vore styrka gjennom prosjektmidlar frå helsedirektoratet. Dette har bidratt til ei meir synleg teneste og ein auka bruk, både av elevar og lærarar. Helsefagleg kompetanse i skulen er nødvendig, då m.t.p. kompleksiteten i sakene <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Fange opp ungdom som fell utanom etablerte tilbod Nok og riktige ressursar til førebyggande arbeid 	<ol style="list-style-type: none"> Informasjon og rettleiing på person og systemnivå Samarbeid med politi og barnevern Aktivt bruk av politirådet Bruke utvalde program som «Det er mitt val» og «MOT»
Legge forholda til rette for at innbyggjarane kan halde seg i betre fysisk form	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har mange flotte turvegar/stiar, idrettshallar og andre idrettsanlegg. I tillegg har alle bygder og sentrum tilgang på fjord og fjell til formålet Vi leiger ut gymsal og det vert leigd ut forsamlingshus til innbyggjarane i kommunen som lågterskeltilbod Turregisteringa Stikk UT! motiverer til tura gåing på alle nivå Utstyrssentralen gir alle innbyggjarar tilgang på gratis lån av utstyr for å vere aktiv ute 	<ol style="list-style-type: none"> Legge til rette for allsidig aktivisering på ulik arena i samarbeid med frivilligheita, lag og foreiningar Koordinere StikkUT ordninga i kommunen Utvide ustyrsbanken, få betre eigna og universelt utforma lokale og bli ein del av BUA - ordninga

	<ul style="list-style-type: none">Postvegen er eit nytt lågterskel turmål	
--	---	--

Det internasjonale Vestnes

Om fokusområde

At Vestnes kommune har auke i folketalet skjer mykje på grunn av arbeidsinnvandring, asylsøkarar som ventar på bustadkommune og busette flyktningar. Som eksempel har over 10 % av barnehageungane foreldre med utanlandsk opphav og 20 % av nyfødde i 2012 hadde minoritetsspråklege foreldre. Dette mangfaldet må vurderast som ein ressurs i staden for eit problem. Sett på spissen kan det seiast at "Utan innvandring stoppar Vestnes."

For å sikre ei god samfunnsutvikling er det nødvendig å sørge for god integrering av utanlandske innbyggjarar. Arbeid, språk og god forståing og respekt for norsk kultur og historie er viktigast. Frivillige organisasjonar og kulturaktivitetar kan også vere ein døropnarar til deltaking i lokalsamfunnet og viktige arenaer for integrering, saman med folkehelsearbeidet i kommunen. Vestnes kommune har eit godt utgangspunkt med god kompetanse i språkopplæring både i skulen og ved Vaksenopplæringa.

Folketalsutvikling

Folketalet har vore relativt stabilt dei siste åra i Vestnes, med unnatak i 2020 då grensejusteringa førte til at vi fekk innbyggjarane i Hjelvika og Vågstranda. Stadig større del innbyggjarane er innvandrarar. Dette skuldast i hovudsak utanlandsk arbeidskraft og flyktningar. Av utanlandske innbyggjarar har det i 2022 kome mange frå Ukraina. Dette med bakgrunnen i krigen mellom Russland og Ukraina.

Mottak av flyktningar

Kommunestyret gjorde 07.04.22 følgjande vedtak knytt til ny oppmoding om busetting av flyktningar:

Kommunestyret sitt vedtak

1. Vestnes kommunestyre vedtek å busette 130 flyktningar i 2022, der familiegjenforeining kjem i tillegg. Kommunestyret ber IMDI ta omsyn til at det er viktig å fordele busettinga over ein lengre periode for å greie å sikre eit forsvarleg og godt teneste- og bustadtilbod til flyktingane.
2. Vestnes kommunestyre vedtek å auke opp talet på lærlingar for perioden 2022 (6 mnd), 2023 (12 mnd.) og 2024 (6 mnd.). Til saman vert det då 11 lærlingar i denne perioden.
3. Vestnes kommunestyre vedtek å tilsette kommunalsjef samfunnsutvikling snarast, og ber kommunedirektøren starte dette arbeidet.
4. Auka utgifter til arbeidet med flyktningar, auke i talet på lærlingar og tilsetting av kommunalsjef vert dekt gjennom auke i integreringstilskotet og andre aktuelle tilskot.
5. Vestnes kommunestyre er opptatt av frivillige organisasjoner sitt arbeid innan integrering/busetting og dei bør stimulerast økonomisk etter søknad.
6. Kommunestyret gir formannskapet mynde til vidare arbeid i saka.

Den nye oppmoding var med bakgrunn i krigen i Ukraina og frå å ta imot mellom 10 og 20 flyktningar, auka dette betydeleg i 2022 til heile 130 flyktningar, der familiegjenforeining kjem i tillegg.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringarrne framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Arbeid er viktigast. Vestnes kommune skal derfor ha eit godt samarbeid med næringslivet for å lykkast med å få busette flyktningar i arbeid	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Eining for kvalifisering og integrering (EKI) har fokus på samarbeid mellom næringslivet og NAV om praksisplassar og språktreningsplassar • NAV som ein viktig samarbeidspart for EKI og har omorganisert oppfølginga av flyktningar. Det er fokus på å sikre tilgang på ledige stillingar og tiltakspllassar • Samarbeide med den kommunale organisasjonen, bedrifter og dialog med NAV om praksisplassar og språktreningsplassar 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppfølging av flyktningar vert lagt til ungdomsteamet i NAV 2. Auka talet på samarbeidsmøter - ny samarbeidsavtale mellom EKI og NAV oppretta 3. Opprette ny engasementsstilling - jobbspesialist for flyktningar 4. Arbeidsgjevarkontakten byggast ytterlegare ut for å sikre tilgang på ledige stillingar og tiltakspllassar 5. Arbeidsretting knytt til intro-programmet 6. Møte med NAV uavhengig hvor i løpet flyktingen er. Utveksle

		<p>informasjon om behov og tilgang i markedet mellom NAV og EKI</p> <p>7. Lage intensjonsavtaler (og ev. mentorordning) med enkelte bedrifter</p>
Vestnes kommune har som mål å få 80 % av busette flyktninger i arbeid etter at introduksjonsprogrammet er avslutta	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har høg måloppnåing (høgare enn nasjonale tal) i høve å få flyktninger i arbeid/skule etter introprogrammet er avslutta <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Etter 5 år i introprogram er det framleis ein stor andel som ikkje er kome i arbeid/aktivitet. I denne gruppa har flere liten eller ingen tilknyting til arbeidslivet, svake norske kunnskaper og lite formell kompetanse I 2023 var det vedtak om å ta imot 130 flyktninger og ein har lukaust med å skaffe nok bustadar til dei. Utfordringa er å ha nok bustadar om det vert opp mot tilsvarande mengde flyktninger i framtida 	<ol style="list-style-type: none"> Den nye intergreringslova gjør et mogleg med eit meir differensiert og tilpassa løp for den enkelte deltar og såleis kan måloppnåinga bli enda betre For brukarar med svake kvalifikasjonar skal opplæringstiltak som gjev formell kompetanse vektast. Sikre eit forsterka samarbeid med fylkeskommunen og andre utdanningsaktørar for å gi målgrupper kompetansehevande tilbod Fokus på å bygge ut arbeidsgjevarkontakten ytterlegare for å sikre tilgang på ledige stillingar og tiltakslassar
Vestnes kommune skal vere ein attraktiv plass å bu for alle, og ein stad med trivsel og engasjement	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har ein kombinasjon av kommunale og private bustadar som vert nytta, men i 2022 er det i all hovudsak private bustadar. Vi har leigd om lag 45 stykk Vi tilrettelegg gjennom arealplan. Elles støttar vi ofte opp om velforeiningar, idrettslag og andre med praktiske ting i prosjekt for fellesskapet i alle bygdelag 	<ol style="list-style-type: none"> Utnytte ordningar knytt til Husbanken Tidleg ute å annonsere i høve bustadar ved busetting av til dømes flyktninger Bruk av nettportalen www.ivestnes.no gir informasjon til innbyggjarane og dei som evt. vil flytte hit Bruk av nettsidene til Vestnes kommune med informasjon om

	<ul style="list-style-type: none"> Oppretting og drift av nettsida iVestnes, denne gir ei god oversikt over kva som røyrer seg i Vestnes kommune. Sida gjer det lett å kome i kontakt med Frivilligsentralen som koplar innbyggjarar med organisasjonar og aktivitet Utsyrsentralen bidreg til at ein kan halde på med aktivitetar kostnadsfritt <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Om kommunen har nok egna bustadar å tilby, avhenger av søkarmassen på sosialbustadar 	<p>kommunen og kommunale tenester</p> <p>5. Servicekontoret skal legge til rette for sjølvbeteningløysingar</p>
Vestnes kommune skal jobbe heilskapleg for å sikre ei god integrering av alle innbyggjarane i kommunen. Kommunen skal i dette arbeidet spele på lag med næringslivet	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har gjennom NAV oppretta eige marknadsteam for å strukturere marknadsarbeidet Har samarbeidsavtalar med bedrifter om inkludering Velkomstbrev og velkomstpakke. Alle nye innbyggjarar får tilbod og aktivitet. Pakka kan dei hente på biblioteket Røde Kors har oppretta gratisbutikk <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Fleire har liten eller ingen tilknyting til arbeidslivet og har liten formell kompetanse Få tilstrekkeleg samarbeid mellom kommune og næringsliv. Fokus i kommunen som arbeidsgjevar og næringsliv i forhold til inkludering 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samarbeide med Næringsforum for å nå t.d. utanlandske arbeidrarar som ønskjer å bu i Vestnes. Her kan www.ivestnes.no og www.vestnes.kommune.no nyttast for å spreie informasjon 2. Arbeidsgjevarkontakten må byggast ytterlegare ut for å sikre tilgang på ledige stillingar og tiltakslassar 3. Organisere fleire faste samarbeidspunkt og samarbeidsmøte

<p>Opplæring i norsk språk, kultur og samfunn er det mest effektive tiltaket for god intergrering</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Introduksjonsprogrammet inneholder opplæring i norsk språk, kultur og samfunn. I 2020 starta EKI med undervisning i faget Livsmeistring som eit obligatorisk kurs, jf. integreringslova • Vi har lave priser ved vaksenopplæringa • Biblioteket som ein viktig integreringsarena, gjennom informasjon, deltaking på ulike arrangement m.m. • Einingar (eige vedtak) tek imot personar som treng språkpraksis. Til dømes i barnehagane m.m. <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fleire tilfredsstiller ikkje kravet om norsk i arbeidsretta tiltak og ikkje nok kjennskap til norsk arbeidsliv og kultur 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samarbeid for å gjøre tilboda til dømes ved biblioteket kjend 2. Halde fram og styrke samarbeidet på tverrfagleg i kommunen til dømes for sikre god språkopplæring, språkpraksisplassar m.m. 3. Fokus på at tilsette i EKI skal ha god kompetanse og dialog med deltakarane på kva utfordringar som møter dei i eit nytt land. 4. Samarbeid med andre instansar og at dei kan besøke EKI og fortelje om tilboda deira 5. Halde økonomikurs for flyktningane
<p>Kultur, frivillige og folkehelsearbeidet er andre sentrale verkemiddel i dette arbeidet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Biblioteket er ein fin integreringsarena • Introduksjonsprogrammet innholder informasjon om kulturlivet, det å være frivillig og folkehelsearbeid. Elevar ved Vaksenopplæringa deltek på arrangement på Biblioteket. I faget Livsmeistring får deltakarane informasjon om ulike frivillige organisasjonar og korleis kontakte dei 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Drift av nettsida iVestnes, denne gir ei god oversikt over kva som røyrer seg i Vestnes kommune. Sida gjer det lett å kome i kontakt med Frivilligentralen som koplar innbyggjarar med organisasjonar og aktivitet 2. Samarbeid mellom bibliotek og EKI for å gjøre tilbodet kjend og utnytte synergiar. Samarbeid om innhald og aktivitet. Invitere bibliotek og frivillige organisasjonar til å besøke EKI og fortelje om deira tilbod

		3. Nettsidene til Vestnes kommune informerer om dei kommunale tenestene
--	--	---

Samferdsel og pendling

Om fokusområde

Visjonen stadfestar Vestnes kommune si strategiske og sentrale plassering. Nye samferdselsprosjekt gjer Vestnes enda sterkare integrert både i Molderegionen, Ålesundsregionen og arbeidsmarknaden i Rauma. Dette gir tilgang til eit vidt spekter av arbeidsplassar. 26 % av den yrkesaktive befolkninga pendlar ut frå Vestnes. Molde er største arbeidsstad for dei som ikkje har arbeid i eigen kommune. Innpendlinga til kommunen er knapt halvparten av utpendlinga.

Arbeidsledigkeit og arbeidsplassdekning

Figuren nedanfor synleggjer heilt ledige arbeidstakrar for oktober 2022:

	Tal arbeidsledige	% av arbeidsstyrken	Endring frå i fjar i %
Fylkes	1 943	1,4	-29
Vestnes	54	1,5	-43
Rauma	31	0,9	-38
Molde	175	1,0	-48
Ålesund	544	1,5	-28

Arbeidsledigheita er etter Covid-19 på klar veg ned. Vestnes ligg framleis høgare enn fylket, men utvikla er god i høve 2021.

Arbeidsplassdekninga i Vestnes kommune var i 2017 på 88 % medan i 2021 var talet 85,6 %. Ein fallande trend er utfordrande. Ser vi mot nabokommunane så har dei både høgare dekning og stigande trend. Rauma har 92,6 % arbeidsplassdekning i 2021 (92,3 % i 2017) og Molde 118,2 % same år (115,1 % i 2017). Ålesund har 107 % dekning (106 % i 2017). I 2021 var det 982 (844 i 2020) som pendla til jobb i annan kommune og 484 (stabilt i høve 2020) som pendla inn i kommunen.

Samferdsel

E39 Vik – Julbøen

Strekninga frå Vikkrysset via undersjøisk tunnel til Otrøya og bru over Julsundet til Julbøen har ferdig reguleringsplan frå 2016. Det er seinare (2021) gjort ei mindre endring av kryssområdet på Vik. Ved godkjenning av denne endringa, bestemt kommunestyret at det også skal leggast fram ei ny reguleringsendring for å få til ei mest mogleg optimal løysing for bussknutepunkt og pendlarparkering. Denne endringa er så langt ikkje gjort.

På grunn av ein rekkefølgjebestemming skal det ikkje settast trafikk på strekninga før parsellen Julbøen – Molde står ferdig. Også Ørskogfjellet – Vik skal vere ferdig før opning av fjordkryssinga, jf. kommunestyret sitt vedtak i april 2021. E39 - prosjektet skal i tillegg kombinerast med ein (spektakulær) fylkesveg over Kjerringsundet, mellom Sundsbøen på Otrøya og Tangen på Gossen, slik at også Gossen blir landfast.

E39 Ørskogfjellet – Vik

Forslag til detaljreguleringsplan er i skrivande stund ute til 2.gong offentleg ettersyn. Det er foreslått tunnel frå ovanfor Bakkesetra på Fremstedalen til Ura/Vik Industriområde. Planforslaget er avslutta 800 meter før kommunegrensa mot Ålesund og løyser såleis ikkje behova for kryss sentralt på Ørskogfjellet. Planforslaget viser elles eit T-kryss på Fremstedalen, som Vestnes kommune har vurdert som ei uheldig og trafikkfarleg løysing. Det gjenstår å sjå kva som blir det endelege resultat for kryssløysingane.

E136 Vik – Remmem

Det er førebels ikkje arbeidd vidare med planer for denne strekninga, men strekninga er heller ikkje lagt bort som uaktuell for framtida. Situasjonen kan beskrivast slik: Møreaksen med traseen Ørskogfjellet - Vik truleg vil generere lite ekstra trafikk på Fv. 661 mellom Vik og Vestnes, men samtidig er det lite ønskeleg med meir trafikk i det heile tatt på denne strekninga.

Fv661

Reguleringsplan godkjent i 2018. Dette er eit trafikksikringsprosjekt med gang-/sykkelveg og avkjørselsaneringar. Framleis aktuelt for å gjøre vegen tryggare, sjølv om det truleg ikkje blir mykje ekstra gjennomgangstrafikk på grunn av fjordkryssinga. Det er ikkje gjort vurderingar om tiltak på Fv661 mellom Vik og Fiksdal som følge av potensiell «trafikklekkasje» over Nakkedalen.

E 136 – Hjelviktunnelen og Gjermundnessvingane

Sterkt behov for ny veg på desse strekningane av «Eksportvegen». Slike innspel bør meldast inn til «Nye Veier AS», som har fått ansvaret for E39 Vestnes – Dombås. Behov for forbikøyringsfelt/krabbefelt frå rundkøyringa på Remmem og opp bakken sørover, samt i bakkane på Fremstedalen opp til ny E39 bør også vurderast. Her er det Satens vegvesen som rår.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringarrne framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>Vestnes kommune skal vere førstevallet når våre eigne ungdommar er ferdig med studia og vurderer kvar dei skal busette seg. Her kan dei i akseptabel pendlaravstand bu i Vestnes og arbeide i byane Ålesund og Molde, samt i andre nabokommunar</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • www.iVestnes.no vil vere synleg for ungdommen. Her kjem det fram informasjon om arbeidsplassar, fritidstilbod, kulturelle tilbod m.m. • www.vestnes.kommune.no informerer om dei kommunale tenestene. • Vestnes kommune sin facebook blir brukt til informasjonskanal og er godt besøkt <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • For liten del av dei som studera flyttar heim igjen (spesielt kvinner) til kommunen vår. Vi må difor gjer det attraktivt nok i høve arbeid, bustad, skule, kultur m.m. • Den utilfredsstillande situasjonen for myke trafikantar til/frå Furneset er forsterka med at all persontrafikk (gratis) skal gå med ferje 	<ol style="list-style-type: none"> 1. God kvalitet i barnehage og skule. Kvalitet: Kommunal strategiplan for lesing og skriving. Denne strategiplanen må inkludere ein plan for systematisk opplæring i bruk av kompenserande hjelpemiddel for elevar som har utfordringar knytt til lesing og skriving 2. Vi må vere til stades i ulike fora kor vi møter våre tidlegare innbyggjarar og andre for synleggjer tilboda i Vestnes kommune. T.d. delta på rekrutteringsmesser 3. Vi arbeidar (og må halde fram med det) opp mot Statens Vegvesen og Samferdselsavdelinga i fylkeskommunen for å synleggjere utfordringane 4. Kommunal plan for digital kompetanse frå 1.-10. steg, inkludert koding og programmering 5. Jobbe godt med rekruttering av lærarar med fagkompetanse 6. Grunnopplæringa må henge saman, og delplanane skissert over må vere ein del av ein heilskapleg strategiplan for oppvekstsektoren i Vestnes. Den må gjelde heile 4-årsperioden, men med årleg rullering. Målet er at elevane i Vestnes skal få det same opplæringstilbodet

		uavhengig av kva skule dei går på
Vestnes kommune vil arbeide målretta for å sikre offentleg transport tilrettelagt for pendling. Hurtigbåten over Romsdalsfjorden (Romsdalsruta: Vikebukt-Helland -Molde) har vital betydning for den felles arbeidsmarknaden Molde – Vestnes, uavhengig av ferjefri fjordkryssing. Dette tilbodet må behaldast og vidarutviklast i likheit med Timekspressen. Før ferjefri fjord må fergekapasiteten Vestnes – Molde styrkast med fleire ferjer og min. 20 minutts avgangar	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ferje kvart 20. min. (på dagtid) er innført frå 2021. Ferja er gratis for passasjerar <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hurtigbåten er lagt ned frå 2021 • Meir off. kommunikasjon til og frå Furneset (buss) enn i dag 	<p>1. Det er teke det opp i møte med Statens vegvesen (Møreakseprosjektet) og Fylkeskommunen at hurtigbåten eventuelt bør reetablerast når det blir ferjefri fjordkryssing, i og med at køyreatstandane blir store og reisetida lang. Dette må ein arbeide vidare med</p>
Betre korrespondansen, slik at molegheita for innbyggjarane i Vestnes kommune til å bruke flyplassane i Ålesund og Molde, samt jernbanen frå Åndalsnes blir optimalisert	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Krabbefeltet i Landedalen er ferdig • Krabbefelt Fremstedal ikkje inkludert i planforslaget 	<p>1. Kjem med innspel i planprosesser</p>
Vestnes kommune skal arbeide for å sikre best mulege løysingar i samband med ferjefri kryssing av Romsdalsfjorden, ny trase for E39 sørover og tilknyting austover til E136	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ved realisering av Møreaksen kan det vere at sentrum i Vestnes ikkje blir same trafikknutepunkt som no. Da må vi sikre god busskorrespondanse 	<p>1. Dette blir det arbeidd med via referansegruppa E 39 Ålesund-Molde. Planavklaring skal skje gjennom reguleringsplan</p>
Arbeide for utbetring av E136 opp Romsdalen og planlagde krabbefelt over Ørskogfjellet	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Krabbefeltet er under arbeid 	<p>1. Prøve å påverke der vi kan, til dømes for å få ny Hjelviktunnel</p>

	<ul style="list-style-type: none"> “Nye Veier” har fått E136 Vestnes - Rauma Krabbefelt i Landedalen er under bygging (ferdig sommar 2022) 	
Vestnes kommune vil arbeide for at alle bygdelag får god tilgang på fullverdig internett og vil vere ein aktiv medspelar for utbygging av fiberkabel og mobilnett i kommunen	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Fiber er lagt ut i heile kommunen med unnatak av Vågstranda og Hjelvik 	1. Vi må sjå på moglegheita å legge fiber i heile Vågstranda/Hjelvik området 2. Arbeide mot at alle område får god mobildekning. Dette gjeld spesielt knytt til hyttefelta i kommunen
Vestnes kommune vil saman med nabokommunane arbeide for heilårsveg over Kjersemfjellet og at vegen skal bli fylkesveg. Dette vil styrke både samkvemmet med nabokommunane i sør og næringsutvikling og friluftsliv knytt til Kjersemfjellet og omland	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Vi har lagt til rette for slik overtaking på vår side av fjellet med asfalt og flott veg, idrettslag/bygdelag har varmestove for skifolket 	
Systematisk vedlikehald av kommunale vegar for å ivareta investert kapital	<u>Utfordring:</u> <ul style="list-style-type: none"> Etterslep på kommunale vegar 	1. Kartleggingsarbeidet i samband med innkjøp av forvaltingssystem for veg (Rosy) er godt i gang. Data og analyse som grunnlag for asfalteringsprogram vil føreligge i løpet av vinteren 2023
Arbeide for å sikre best mulig intern offentleg kommunikasjon i kommunen	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Vi har god kontakt med busselskap og viktige brukargrupper, og prøver å få til forbetringar etter behov Vi har no fleire venteskur/busskur som 	1. Halde fram samarbeidet med interne og eksterne aktørar

	<p>vert sett ut på stader med stor trafikk</p> <ul style="list-style-type: none">• Har lagt godt til rette på knutepunktet på Kataholmen	
--	--	--

Klima, miljø og beredskap

Om fokusområde

Vestnes kommune har utarbeidd eigne temaplanar både for klima- og energi og heilskapleg risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS). Dei siste åra har vist oss at vi er avhengige av lokal beredskap og at denne er godt trent og førebudd.

FNs berekraftmål

FNs berekraftmål har som mål å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringane innan 2030. FNs berekraftmål består av 17 mål og 169 delmål, jf. figuren under.

Måla er som ein felles global arbeidsplan som gjev retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Måla vart laga på ein demokratisk måte gjennom innspel frå land over heile verda og nesten ti millionar menneske fekk sagt sin mening gjennom ei spørjeundersøking.

Overordna ROS – analyse og beredskapsplan

Gjennom overordna ROS – analyse (heilskapleg ROS – analyse) ser vi på utvalde hendingar og sannsyn/konsekvensar av desse. Dette dannar grunnlaget for arbeidet med beredskapsplanen. I arbeidet med ROS – analyse, finn ein risikoreduserande tiltak. Desse tiltaka må forankrast i kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og årsbudsjett, slik at til dømes tiltak som krev kjøp av ustyr vert lagt inn.

Vi gjennomført ei overordna ROS – analyse i 2017. Ny ROS – analyse er gjennomført og skal politisk behandlast i slutten av 2022 eller tidleg 2023. Dei risikoreduserande tiltaka som kom fram der var:

- Bistandsavtale
 - Fast rutine ved hendelser som brann og redning over kommunegrensa mot Rauma.
 - Muntlig avtale om gjensidig bistand ved brann Rauma og Ålesund
- Opplæring av mannskap for overflatedredning redning til sjøs/i vann
 - Har tre lokale instruktørar
 - Det arbeides med båtførerbevis og pålagt sikkerhetskurs for småbåt i tråd med sjøfartsdirektoratets krav. Eksterne kursholdere
- Gjennomgang av beredskapsmessig utstyr
 - Var tildelt midler, men prosjekt trukket i innsparing.
- Plan for krisekommunikasjon
 - Tiltak i ny ROS
- Gjennomgang av ny konsekvens i samband med Opstadhornet
 - Tiltak i ny overordnet ROS – arealplan.
- Hovudplan for avløp
- Faganalyse datasikkerheit
 - Arbeida med dette knytt til ROR-IKT og lokalt gjennom øving og oppfølging av denne
 - Gjennomgang av kommunens arbeide med personvern- og datasikkerheit er tiltak i overordnet ros
- Rutine for oppfølging av bygging i strandsona 3,5 m i planverket
 - Havnivåstigning og stormflod, byggegrense inn i arealplana – tiltak i overordnet ros.
- Oppfølging av NVE sin rapport om rassikkerhet i Vestnes – må starte arbeid med dette
- ROS – analyse – tilsette sin sikkerheit
 - Til dømes har NAV laga slik analyse – arbeidet har starta i forbindelse med pågående sak – også tiltak i overordna ros.
- Utarbeide krise-rutinar og øve på desse. Fleire planverk er under revisjon:
 - Revidere planverk i henhold til overordnet ros
 - Beredskapsplan
 - Eps-senter
 - Smittevern
 - Helseberedskap
 - Atomberedskap

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Følgje opp målsettingane i Klima- og energiplanen, m.a. potensialet for småkraftanlegg	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Eksisterande plan er utdatert og lite anvendeleg. Den gir et dårlig utgangspunkt for vidare klima og miljøsatsing. Lite dekkande for dei nye utfordringane kommunen står ovanfor, gjeld både dei lovpålagede oppgåvane og «nye» klima- og miljøtrugsalar. Ny handlingsdel må utarbeidast 	<p>1. Ikkje nådd målet om ny handlingsdel grunna prioritering av anna plandokument</p> <p>Dette plandokumentet vil ha ein handlingsdel som gjer at kommunen vil få måloppnåing på andre område, men som og vil vere ein del av kommande handlingsdel for klima</p>
Utnytte eksisterande grunnlagsinvesteringar best mogleg ved planlegging av nye utbyggingsområde , både med tanke på økonomi og redusert bilbruk	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har planlagt noko for fortetting (for eksempel Åsbygda), men har meir å gå på her <p>Utfordringa kan vere å endre på etablerte situasjonar – overfor dei som bur der frå før</p>	<p>1. Dette har vi prøvd å ta omsyn til i planforslag</p>
Gang- og sykkelvegar skal ha ein sentral plass i planlegginga	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har arbeidd med gang- og sykkelveg gjennom t.d. sentrumsplanen og Buktavegen Sidan vi har ein forholdsvis stor andel av større hovudvegar i gjennom kommunen, vil dei kommunale vegane fungere som kombinerte køyrevegar og gang- og sykkelvegar. Samstundes har vi liten andel gang og sykkelvegar i forhold til KPI vurderingane i høve til Berekraft. Dette kan skuldast at vi har ein 	<p>1. Vi må arbeide med at gang- og sykkelvegar får nok fokus i dei store vegplanane i kommunen</p> <p>2. Vurdere strengare krav til private utbyggjarar kring dette</p> <p>3. Planlegg infrastruktur der det ligg tilrettelagt for gang- og sykkelveg</p> <p>4. Kommunen må sikre grønt korridorar for mjuke trafikantar mellom heimen, skule, fritidsaktivitetar i si</p>

	del større hovudvegar gjennom kommunen	arealplanlegging. Søke fortetting for å redusere avstandar
Verdifulle natur-, kultur- og miljøkvalitetar skal takast omsyn til i all planlegging	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi kan ikkje vise til nok konkrete saker der desse omsyn har blitt tillagt vekt, jf. kommunens rangering av «miljøkommunar» og manglande måloppnåing av KPI i Berekraftsmåla. På delmål Environment ligg vi i sona 33- 66 % måloppnåing 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Berekraft, jf. FN sine berekraftmål, må leggast til grunn i vårt planarbeid 2. Vurdere om vi bør konsentrere oss meir om områder/areal som ikkje er intensivt utnytta/utbygd i dag, og utvikle desse og bruke dei meir intensivt både for å utnytte tidlegare investeringar og infrastruktur. Med det resultat at vi tek i bruk mindre av «nytt areal» 3. Arealrekneskapet vårt går ikkje opp. Vi må vurdere om vi skal arbeide for å bli arealnøytrale som no fleire kommunar arbeidar for 4. I tråd med vedtak av klimabudsjett i 2021, har vi utarbeida forslag til planprogram for kommunedelplan naturmangfold. Forventing om at <i>kommunedelplan for naturmangfold</i> vil vere gjeldande frå 01.01.2024. Viser elles til sak 22/00257 for framdriftsplan og vurderingstema i planprogrammet
Avgrense omdisponering og oppsplitting av dei	Sjå punktet over	Sjå punktet over

nest verdifulle jordressursane		
Avgrense konsekvensar for lokalsamfunnet ved uønska hendingar og ulykker	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Vi har eit godt og oppdatert (2021) planverk innan beredskap. Tilsyn på området i 2020 Reviderer ROS-analysa kvar 4. år eller oftare Vi har god kompetanse innan fagfeltet 	<ol style="list-style-type: none"> Arbeide vidare med gode ROS – analyser for å avdekke moglege uønska hendingar og vere «føre var» med gode tiltak Ny overordna ROS-analyse vert politisk behandla i 2021 eller starten på 2022
Vestnes kommune vil arbeide for meir synleg politi og kortare responstid	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Inntrykk av at politiet er meir synleg no etter vi er saman med Rauma enn når organiseringa var knytt mot Ålesund <u>Utfordring:</u> <ul style="list-style-type: none"> Det er låg dekning av talet på politi sett opp mot innbyggjarar i heile Møre og Romsdal om ein samanliknar med andre fylke 	<ol style="list-style-type: none"> Politirådsmøte er eit godt møtefora der politiet, ordførar og kommunedirektør deltek fast. Dette er ein arena for gjensidig informasjon og drøfting
Påverke helsestyresmaktene slik at ambulansetenesta blir utvida med 1 ekstra ambulanse, for å sikre beredskapen når den eine bilen er på transportoppdrag		<ol style="list-style-type: none"> Halde fram arbeidet med å auke beredskapen knytt til ambulanse
Halde fram oppgradering av mannskap og materiell i brannvesenet i samsvar med forskrift	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Eit kompetent mannskap. Vi har kome langt i høve utdanning av mannskap i samsvar med lover og forskrifter 	<ol style="list-style-type: none"> Mannskap blir opplært og kursa i samsvar med forskrift og planverk Vi gjennomfører jamlege ros-analyse knytt til behov for kompetanse og utstyr I den nye forskrifta vert det krav om ros-

	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi treng fleire med førarkort/blålyslappen (minstekrav om båtførarbevis og sikkerheitskurs for alle som er tiltenkt ei rolle i båt) • Nye objekt som Vågstrandatunnelen, el-ferjer over Romsdalsfjorden og nytt helsehus Stella Maris krev kompetanseheving og ev. utstyr 	analyse både for brann-beredskap og -førebyggande arbeid. Dette gjennomførast
Det skal arbeidast for eit robust og berekraftig legevaktamarbeid	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har inngått legesamarbeid med Ålesund kommune på kveld og helg. Dette gjer at vi sikrar god kompetanse knytt til legevakt 	
Følgje opp vedteken overordna beredskapsplan og heilheitleg ROS-analyse	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har ein god beredskapsplan der funna i heilskapleg ROS-analyse vert fylgt opp • Beredskapsplanen blir kontinuerleg oppdatert 	1. Gjennomføre ny heilskapleg ROS – analyse i 2021. I samband med dette vert beredskapsplanen oppdatert og begge dokumenta vert politisk behandla

Befolkningsutvikling

Ei av dei største utfordringane for Vestnes kommune og mange distriktskommunar er demografiske endringar og folketalsutviklinga generelt. Fylkesstatistikken peikar på at ein konsekvens av sentralisering er sterk aldring i utkanten. Dei unge flyttar til sentrale strøk, medan dei eldre blir buande igjen på byda. Framskrivningane som SSB har gjort av folketalet, viser at alle kommunane i landet vil ha ei eldre befolkning i 2050, men at den eldste befolkninga framleis vil vere i utkanten.

I løpet av dei siste 10 åra har folketalet i Vestnes kommune auka med 6 % (397 personar). Årsaka til denne auka skuldast grensejusteringa med Rauma kommune som var gjeldande frå 01.01.2021. Vestnes kommune fekk då tilført 411 personar frå Vågstranda og Hjelvika. Ser ein vekk frå desse innbyggjarane har folketalsutviklinga i realiteten gått ned med 2 % (14 personar).

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

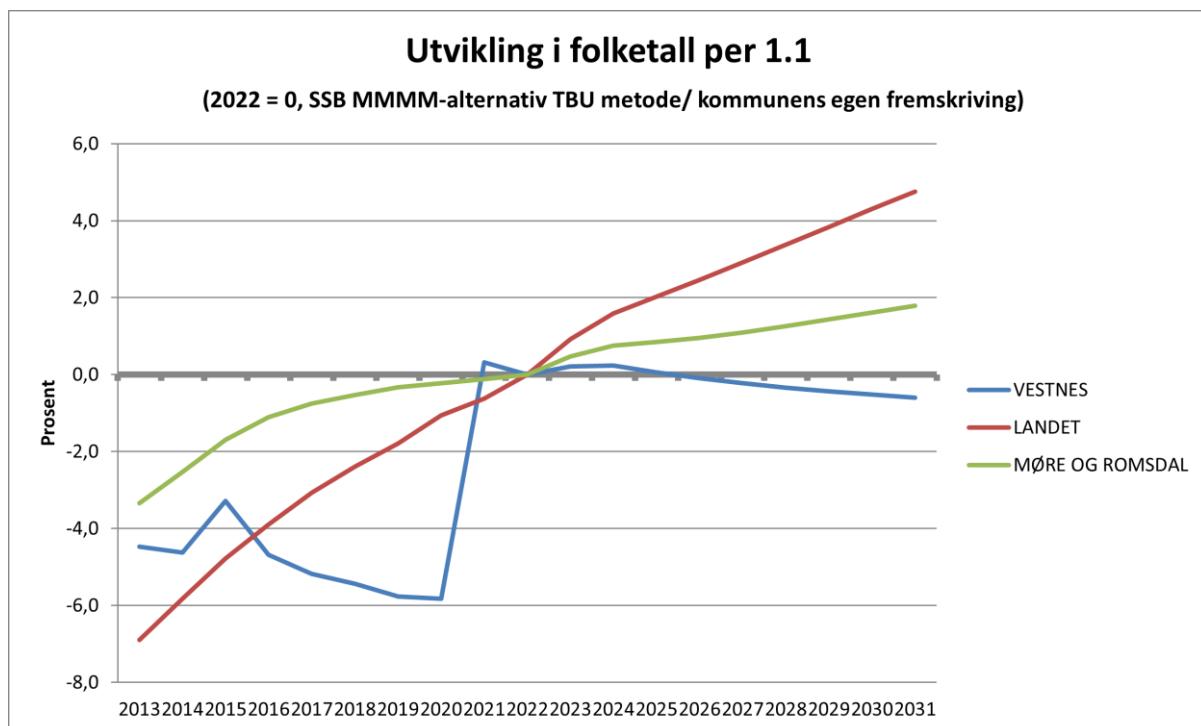
Ved inngangen til 2022 var det registrert 6 936 innbyggjarar i Vestnes kommune. Per 01.07.2022 var innbyggjartalet auka til 6 940. Befolkninga i første halvår auka berre med 0,1% (4 personar). Det er i hovudsak netto innflytting frå andre kommunar og innvandring som utgjer auken i første halvår. I løpet av første halvår i 2022 var det busett 53 flyktningar. Kommunen har vedtatt å ta imot 130 flyktningar i 2022 og vil truleg ta imot ein god del også i 2023. Dette kan bidra til ein positiv trend for befolkningsutviklinga. Forventning om auka busetting av flyktningar er ikkje teke høgde for i prognosane til SSB.

Auken i folketalet i åra 2013-2015 har samanheng med asylmottak som var i kommunen på den tida. Nedgangen i 2015 skuldast nedlegging av asylmottaket. Over tid ser ein at det er innvandring frå utlandet som har halde folketalet oppe i Vestnes kommune. Trenden det siste tiåret er også ei negativ flytting innanlands, det vil sei at det flyttar fleire frå Vestnes til andre kommunar enn det flyttar tilbake. Den største auka ser vi i aldersgruppa 67-79 år med ei auke frå 2021 til 2022 med 5,8% (57 personar). Det er elles ein netto reduksjon i folketalet på 0,32% (22 personar).

I tillegg til nedgangen i aldersgruppa 67-79 år er det størst utflytting/nedgang i gruppa 45-66 år med 2,1% (45 personar). Det blir stadig færre i yrkesaktiv alder, noko som vil vere ei utfordring når talet på eldre som vil trenge tenester aukar.

Etter kvart som den eldre befolkninga aukar er det venta at fødselsoverskotet går ned. Det store 1946-kullet blir 80 år i 2026 og representerer starten på ein lang periode med fleire eldre, noko som vil føre til auka utgiftsbehov både for kommunane og for offentleg sektor generelt.

I framskriving av folketal har vi valt å legge til grunn SSB sitt framskrivingsalternativ MMMM (middel vekst). Denne viser følgjande utvikling fram mot 2032:

Foljetalet på landsbasis er forventa å ha ein jamn auke i åra framover. Møre og Romsdal får ein mindre auke enn for landet samla. Prognosene for Vestnes kommune viser ein jamn nedgang i foljetalet. Som følgje av flykningstraumen kan det forventast at tala bli betre enn kva prognosene viser. Grafen syner eit hopp i befolkningsutviklinga for Vestnes kommune frå 2020 til 2021, noko som skuldast i hovudsak grensejustering mot Vågstranda og Hjelvika.

Det er forventa nedgang i alle aldersgrupper under 67 år. Det er stor auke i talet på eldre, og det er i dei eldste aldersgruppene at befolkningsprognosene er mest sikker. Dei yngre aldersgruppene vil kunne bli påverka av mellom anna flytting, samt utviklinga i busetting og arbeidsplassar. Den største auka er i aldersgruppa 80-89 år. Dette er ei gruppe som byrjar å få behov for tenester frå kommunen, og vil derfor påverke pleie- og omsorgssektoren i stor grad i åra framover.

Demografi

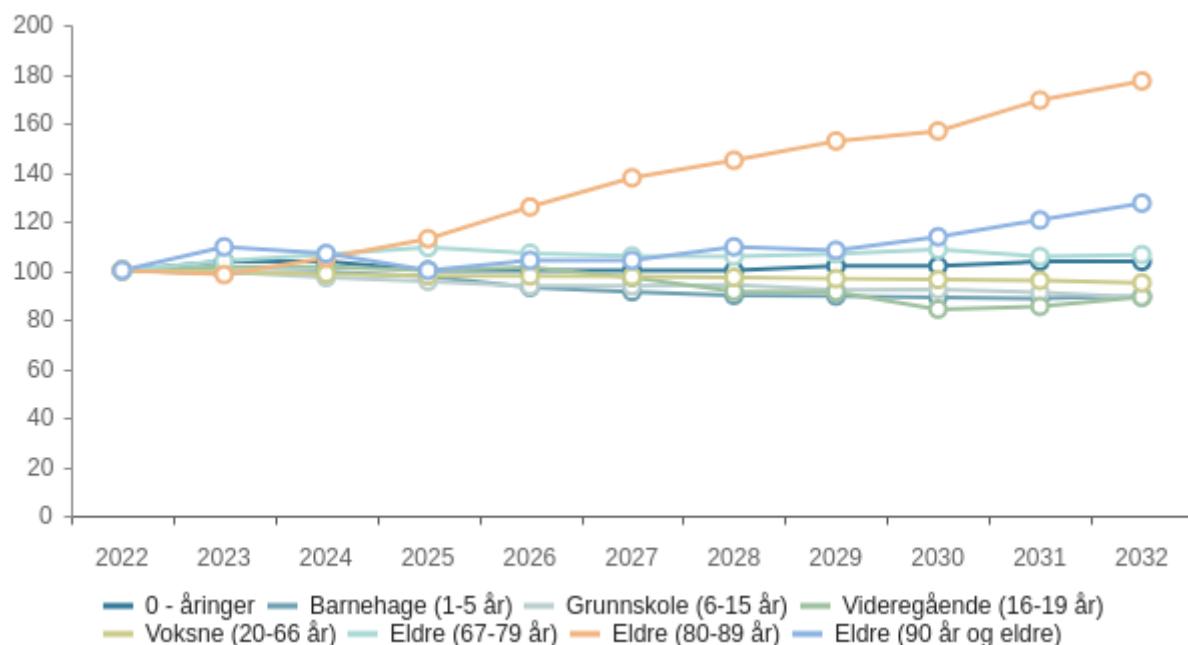
Befolkningsprognose

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0 - åringer	55	57	57	55	55	55	55	56	56	57	57
Barnehage (1-5 år)	333	329	331	325	310	304	299	298	296	295	298
Grunnskole (6-15 år)	788	783	765	753	738	738	742	726	727	717	701
Videregående (16-19 år)	341	346	346	341	345	331	312	311	287	291	304
Voksne (20- 66 år)	4 009	3 984	3 954	3 921	3 919	3 907	3 895	3 874	3 858	3 846	3 805
Eldre (67-79 år)	1 043	1 083	1 112	1 140	1 116	1 104	1 103	1 113	1 132	1 102	1 110

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

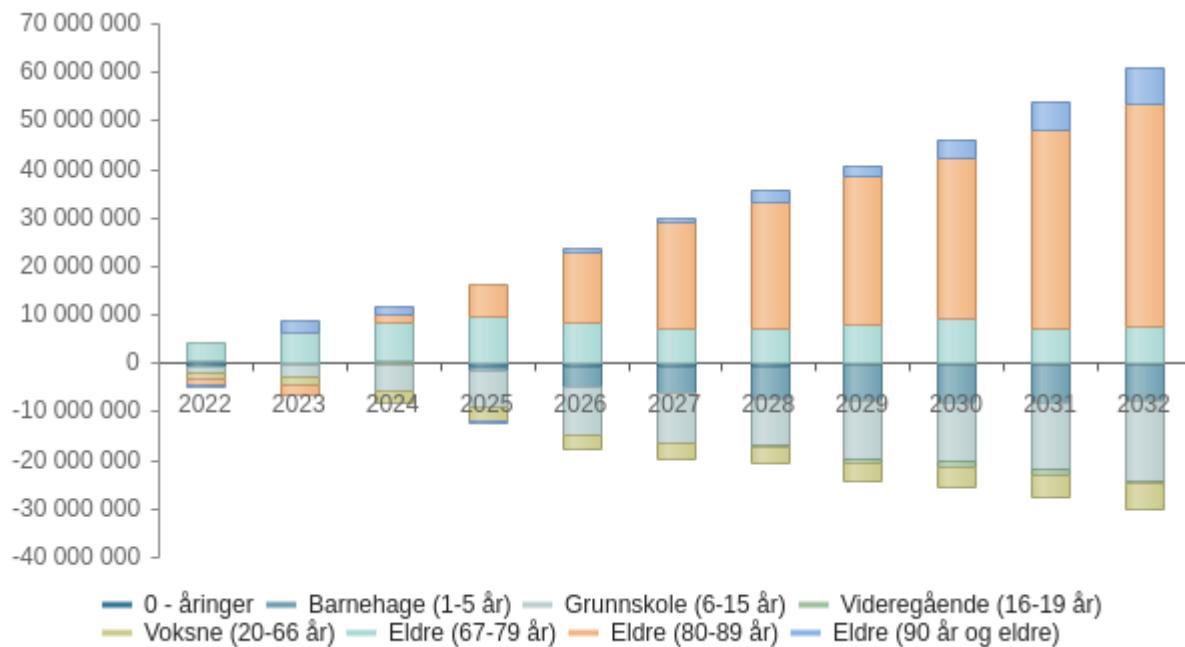
Eldre (80-89 år)	294	289	309	332	370	405	426	449	461	498	521
Eldre (90 år og eldre)	73	80	78	73	76	76	80	79	83	88	93
Total	6 936	6 951	6 952	6 940	6 929	6 920	6 912	6 906	6 900	6 894	6 889

Prognose vekst

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0 - åringer	100,0 %	103,6 %	103,6 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	101,8 %	101,8 %	103,6 %	103,6 %
Barnehage (1-5 år)	100,0 %	98,8 %	99,4 %	97,6 %	93,1 %	91,3 %	89,8 %	89,5 %	88,9 %	88,6 %	89,5 %
Grunnskole (6-15 år)	100,0 %	99,4 %	97,1 %	95,6 %	93,7 %	93,7 %	94,2 %	92,1 %	92,3 %	91,0 %	89,0 %
Videregående (16-19 år)	100,0 %	101,5 %	101,5 %	100,0 %	101,2 %	97,1 %	91,5 %	91,2 %	84,2 %	85,3 %	89,1 %
Voksne (20-66 år)	100,0 %	99,4 %	98,6 %	97,8 %	97,8 %	97,5 %	97,2 %	96,6 %	96,2 %	95,9 %	94,9 %
Eldre (67-79 år)	100,0 %	103,8 %	106,6 %	109,3 %	107,0 %	105,8 %	105,8 %	106,7 %	108,5 %	105,7 %	106,4 %
Eldre (80-89 år)	100,0 %	98,3 %	105,1 %	112,9 %	125,9 %	137,8 %	144,9 %	152,7 %	156,8 %	169,4 %	177,2 %
Eldre (90 år og eldre)	100,0 %	109,6 %	106,8 %	100,0 %	104,1 %	104,1 %	109,6 %	108,2 %	113,7 %	120,5 %	127,4 %
Total	100,0 %	100,2 %	100,2 %	100,1 %	99,9 %	99,8 %	99,7 %	99,6 %	99,5 %	99,4 %	99,3 %

Demografiutgiftar

Fleire eldre og færre barn og unge vil påverke tenesteproduksjonen. Grafen over viser korleis forventa utviklingstrekk for brutto utgiftsbehov vil vere framover med bakgrunn i framskriven befolkningsendring. Her blir dei økonomiske effektane av endring i befolkningsprognosene frå eit år til neste vist. Tala er akkumulerte tal berekna ut frå basisåret 2022. Modellen er ingen fasit, men gir ein indikator på trend og utvikling fram mot 2032.

Det er eit stort aukande utgiftsbehov på eldre, spesielt innan aldersgruppa 80-89 år. I planperioden utgjer til dømes utgifter til denne gruppa om lag 15 mill. kroner. Utgiftsbehov for same aldersgruppa for komande tiårsperiode utgjer over 45 mill. kroner, medan utgiftsbehovet innan grunnskule og barnehagar vil gå ned med om lag 24 mill. kroner. Aldersgruppa vaksne (20-66 år) er den aldersgruppa kor ein har flest yrkesaktive. Prognosene viser at vi får færre i yrkesaktiv alder, noko som vil bli ei stor utfordring i tida framover med tanke på stadig fleire eldre som treng tenester. Færre yrkesaktive vil også bidra til lågare skatteinntekter.

Når staten styrker kommunen sine inntektsrammer for å kompensere for auka utgiftsbehov som følge av at fleire blir eldre, vil dei same inntektene reduserast når talet på barn går ned. Det er nettoverknaden av fleire eldre og færre barn som utgjer kor mykje staten totalt kompenserer kommunane. Utfordringa for Vestnes kommune er å dreie bruken av kommunale midlar frå oppvekstsektoren til helse og omsorg.

Rammevilkår og økonomiske utsikter

Rammevilkår

I dette kapitelet vil det bli gjennomgått dei overordna økonomiske rammevilkår for kommunen og dei økonomiske utsiktene for Vestnes kommune framover.

Statsbudsjettet

Kommunedirektøren legg til grunn regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2023, som blei lagt fram 6. oktober 2022. Dersom det skjer endringar i Stortinget si behandling av budsjettet som har konsekvensar for Vestnes kommune, vil kommunedirektøren orientere om dette og eventuelt ta omsyn til det i budsjettrevisjon for 2023.

Kommunen blir påverka av ustabilitet i verda. Krigen i Ukraina og generell høg aktivitet i økonomien, både nasjonalt og internasjonalt, har bidratt til sterkt prisvekst. Eit stramt arbeidsmarknad, med stadig fallande arbeidsledigheit, er i ferd med å presse opp lønningane. Sentralbankane verden over, inkludert Norges Bank, har som følgje av sterkt prisvekst begynt å sette opp renta. Alt dette påverkar handlingsrommet til kommunen negativt.

I regjeringa sitt forslag til statsbudsjett er det lagt opp til ein realvekst i dei frie inntektene på 1,7 mrd. kroner for kommunesektoren, som utgjer 0,6 % auke. Dette er over det intervallet som blei angitt i kommuneproposisjonen for 2023. Oppjusteringa har samanheng med at anslaget for demografikostnadene er auka etter SSB sin nye befolkningsframskrivning frå juli 2022. Dette må mellom anna sjåast i samanheng med flyktingstraumen frå Ukraina.

Det er lite rom for lokale styrkingar i forslag til statsbudsjett for Vestnes kommune. Det som kan gje auka handlingsrom innanfor dei frie inntektene er om skatteinntektene blir høgare enn forventa. Men også skatteinntektene blir styrt ved at det blir lagt opp til at 40 % av kommunesektoren sine totale inntekter skal vere skatteinntekter. Dette blir gjort ved å bestemme den kommunale skatteøren. Denne er satt opp i 2023 med 0,2 prosentpoeng til 11,15 %.

Det er kome fleire endringar i oppgåver som er innlemma i rammetilskotet sett opp mot revidert nasjonalbudsjett (RNB). Endringane som gjeld tenesteproduksjon er lista opp i tabellen under.

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

Innlemming og oppgåveendringar	Landet	Vestnes sin andel
Sentraladministrasjon		
Universell utforming av IKT-løsningar 2022 eingongskostnadars	-35 258	-48
Synstolking - krav frå 2023	13 000	18
Oppvekst og kultur		
Barnehage: redusert makspris i foreldrebetaling frå 01.08.22	400 386	461
Barnehage: redusert makspris i foreldrebetaling frå 01.01.23	329 150	379
Barnehage: gratis plass frå tredje barn i familien	20 000	23
Barnehage: redusert pensjonspåslag til private barnehagar	-52 991	-61
Barnehage: bortfall av økonomisk tilsyn i private barnehagar	-2 000	-2
Skule: ny opplæringslov, økonomiske konsekvensar	5 000	6
Skule: gratis kjernetid i SFO frå 01.08.22	795 379	1 013
Skule: gevinst ved nytt prøvegjennomføringssystem	-11 900	-15
Helse og omsorg		
Barnekoordinator, heilårseffekt av endring i 2022	82 960	119
Nasjonale e-heilseløsningar, uttrekk eingongsbevilgning 2022	-8 296	-12
Nasjonale e-heilseløsningar, betaling for forvalting og drift	17 858	26
Auka basistilskot til fastlegar frå mai 2023	480 000	691
Barnevern: godtgjørelse av sakkyndige og tolk overføras staten	-19 000	-22

Barnevern: samværsplan som følgje av ny barnevernlov	31 500	36
Barnevernsreformen	497 751	1 301
NAV: auke i sosialhjelp som følgje av redusert dagsats for tiltakspenger	17 629	17
NAV: lovfesting barnetrygd utanfor grunnlag for sosialhjelp	386 801	383
NAV: auke grunna veiledende sosialhjelpsatser	69 047	68
NAV: Auka sosialhjelp knytt til strømprisar i 2022	-311 100	-308
NAV: reduksjon i sosialhjelp, endring i regelverk for arbeidsavklaringspengar	-100 000	-99
SUM	2 605 916	3 974

Fleire av endringane som kommunen får kompensasjon for vil gje auka kostnad i tenesteproduksjonen. Dei mest vesentlege endringane er lagt inn i rammene til sektorane. Dette gjeld foreldrebetaling i barnehage, gratis kjernetid i SFO, basistilskot til fastleggar, barnevernsreform og auka sosialhjelp grunna endring i regelverk.

Løns- og prisvekst (kommunal deflator)

Løns- og prisvekst (deflatoren) er anslått å vere 3,7 %, herav er 4,2 % årslønsvekst. Dette er lagt til grunn i budsjettet. Det er ikkje lagt inn løn- og prisauke i perioden 2024-2026. Alle endringar i budsjettet er i 2023-kroner.

I 2022 har prisveksten vore betydeleg høgare enn det som blei anslått i fjorårets statsbudsjett og i RNB, dette som følgje auka priser på elektrisitet og byggjevarer. Regjeringa har difor oppjustert anslaget for løns- og prisvekst til 5,3 %. I budsjettet for 2022 var det lagt til grunn 2,5 %, som er 2,8 prosentpoeng lågare. Dette er ikkje kompensert i forslag til statsbudsjett for 2023, og inneberer at tenesteområda må dekke etterslep av kostnadsvekst innafor ramma.

Finanskostnadane påverkar stadig meir driftsramma

Ei stor utfordring i budsjett- og økonomiplanen er auke i finanskostnadene. Dette må kommunen finne inndecking for gjennom reduksjon i tenesteproduksjonen. Økonomiplanen legg opp til ein betydeleg reduksjon i investeringstaka for å bremse gjeldsutviklinga. Alle låneneoptak skal no godkjennast av Statsforvaltaren, slik at investeringsnivået er noko vi må ha fokus på.

Lånerenta har dei siste åra vore på eit historisk lågt nivå, men grunna uro i verdsmarknaden med krigen i Ukraina og høg inflasjon, er no renta rakst stigande. For 2023 og framover er det lagt til grunn ei

lånerente på rundt 4,3 % på lån med flytande rente. Det er då teke utgangspunkt i prognosa for rentekurva til 3 mnd. Nibor som er lest av i midten av oktober. At kommunen har fastrente på om lag 45 % av gjeldsportefølja er med på å dempe auke i renteutgiftene dei komande åra. Samanliknar ein netto renteutgifter i opphavelig budsjett i 2022 mot 2023 er det ein auke på om lag 9 mill. kroner.

Det vil vere mange investeringsbehov framover som er fornuftige å få gjennomført. Det kan mellom anna nemnast ny ungdomsskule, kulturskule og rehabiliteringar. Dette er store investeringar som ikkje kan gjennomførast før økonomien er i balanse og lånegjelda er redusert. Det må tøffe prioriteringar til, og dei prosjekta som blir prioritert må enten gje gevinst i tenesteproduksjon eller vere prekære for at tenesteproduksjon skal oppretthaldast.

Demografidrivne utgifter aukar

Staten forutsett at kommunane greier å nedjustere utgiftene til barnehage og skule for å kunne finansiere auka utgifter til dei eldre. Dette kjem til utsyn gjennom utgiftsutjamninga i rammetilskotet. For 2023 er Vestnes kommune trekt om lag 8,4 mill. kroner i rammetilskotet knytt til lågare barnetal i aldersgruppa 2-15 år.

Befolkinga blir eldre og det vil bli færre yrkesaktive for kvar pensjonist. Dette vil medføre auka utgifter til pensjon og press på helse- og omsorgstenestene. Ser ein på utviklinga i talet på pensjonistar kontra innbyggjarar i arbeidsdyktig alder, vil talet stige jamt det neste tiåret. Dette tydeleggjer viktigheita av betre ressursbruk og omprioriteringar for å framleis kunne utvikle velferdssamfunnet. Det blir viktig å fortsette å satse spesielt på helsetenester i heimen, velferdsteknologi og større tilrettelegging av førebyggjande eigenomsorg.

For nærmare omtale om den demografiske utviklinga sjå kapittel «Befolkningsutvikling».

Helseplattformen

Helseplattformen er den største prioriteringa i 2023. Helseplattformen er eit nytt, felles pasientjournalsystem for sjukhus, kommunar, fastlegar og private spesialistar i Midt-Norge. Dette er eit stort digitaliseringsprosjekt som skal gje ein mengde gevinstar, ikkje minst knytt til betre samhandling og felles informasjon. Etter plana skulle kommunen vere i gang med Helseplattformen våren 2023, men sidan prosjektet er utsett med eit halvt år er forventa oppstart satt til november 2023. Mykje opplæring og tilrettelegging må vere på plass innan den tid for å kunne hente ut gevinstane som ligg i systemet. Det blei budsjettet med 0,7 mill. kroner i 2022 og for 2023 er det lagt inn ytterlegare 1,8 mill. kroner til innføringsprosjektet.

Krigen i Ukraina

Det er urolege økonomiske tider med krig i Europa. Som følgje av krigen i Ukraina har vi busett langt fleire flyktningar enn det som var planlagt. Vestnes kommune blei anmoda om å ta i mot 130 flyktningar i 2022, noko kommunestyret sa seg villige til. Det ser ut som at kvota vil bli fylt opp i 2022. Det er forventa at kommunen vil få anmodning om eit høgt tal på flyktningar også for 2023. I budsjettet er det lagt til grunn ei busetting av 60 nye flyktningar i 2023 (med etterhald om politisk handsaming), og 23 flyktningar per år i 2024-2026. Det er knytt stor usikkerheit til desse tala, og er avhengig av både kor mange flyktningar som kjem til Norge og korleis staten vel å fordele flyktningane til kommunane.

Auka busetting betyr auka tilskot frå staten knytt til integreringsarbeid og busetting. Integreringsperioden er definert til fem år, og kommunen vil mottekk integreringstilskot i denne perioden. Auka busetting betyr også auka utgifter. Oppvekstsektoren og helse- og omsorgssektoren må difor byggje opp tenestenivået for å kunne handtere flyktningane som kjem. Etter kvart som talet på flyktningar avtek må tenestene byggjast ned. Å byggje ned i same takt viser seg ofte å vere krevjande. I 2023 vil kommunen få høgare integreringstilskot enn auke i utgifter. Nettoeffekten er på om lag 19,7 mill. kroner og er nytta til å finansiere andre tenester samt dekke inn tidlegare års meirforbruk.

Plan for å kome ut av ROBEK

I 2022 blei kommunen registrert i ROBEK som følgje av å ikkje lukkast med å dekkje inn tidlegare års meirforbruk innan frist. Kommunen er dermed pliktig til å fastsetje ein tiltaksplan som skal sikre at økonomien blir brakt i balanse. Tiltaka skal vere konkretisert, realistiske og binande. Økonomiplanen for 2023-2026 utgjer tiltaksplanen, og legg opp til at tidlegare års meirforbruk på til saman 20,1 mill. kroner blir dekt innan 2026.

Å skulle finne tiltak for å dekke inn tidlegare års meirforbruk har vore krevjande. Dette kjem på toppen av ein allereie stram økonomi, som er prega av auka utgiftsbehov knytt til demografi og forventa auke i finanskostnadjar. For å kome i balanse er det foreslått større tiltak som vil smerte i den forstand at det går ut over tenestevolum og mogleg tenestekvalitet. Dette må til dersom kommunen skal ha ein moglegheit til å få ein berekraftig økonomi.

I kvartalsrapporten per juni blir det antyda ei prognose på 7,6 mill. kroner i meirforbruk. Dersom kommunen endar opp med eit meirforbruk i 2022, betyr det at kommunen må finne inndekking på dette i utarbeiding av neste års økonomiplan. Da kan vegen ut av ROBEK ta enda lengre tid.

Med bakgrunn i meldt meirforbruk i årsprognosa for 2022, er det i utarbeiding av budsjett- og økonomiplan for 2023-2026 lagt inn ei føresetnad på at det ikkje blir dekt inn noko av tidlegare års meirforbruk i 2022. Dersom ein lukkast med å få dekt inn noko av tidlegare års meirforbruk, så betyr det at vi vil ha mindre «gjeld» å dekke inn dei komande åra og då ha større moglegheit til å kome raskare ut av ROBEK og kunne sette av meir på «sparekontoen» mot slutten av planperioden.

Inntektssystemet under revisjon

Kommunen sine frie inntekter blir fordelt gjennom inntektssystemet. Frie inntekter består av rammetilskot og skatteinntekter. For at kommunar skal kunne gi eit likeverdig tenestetilbod til innbyggjarane, innehelder inntektssystemet to store utjamningsmekanismar:

1. *Utgiftsutjamning*: Ufrivillige kostnadsforskjellar blir utjamna fullt ut ved hjelp av ein delkostnadsnøkkel. Ein delkostnadsnøkkel består av ei rekke objektive kriteria og forklarer utgiftsforskjellar mellom kommunane.

2. *Inntektsutjamning:* Skatteinntekter varierer til dels mykje mellom kommunane og blir delvis utjamna for å utjamne kommunanes føresetnader.

Den 29. august i år la eit offentleg utval fram forslag til nytt inntektssystem - NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene. Anbefalinga er knytt til endringar i utforminga av systemet. Forhold som utvalet mellom anna har sett på er utforminga av skatteelementa i inntektssystemet, utgiftsutjamninga, kostnadsnøklane og regionalpolitiske tilskot.

Anslag på fordelingsverknadane viser at det er dei største kommunane som kjem best ut når ein summerer utvalets forslag, medan dei minste kommunane får størst inntektsreduksjon. For Vestnes kommune blir det oppgitt i rapporten ei mindreinntekt på 276 kroner per innbyggjar som følgje av utvalets forslag, som tilsvara 1,9 mill. kroner samla. Utfallet er ikkje sikkert før etter at Stortinget har behandla sak om nytt inntektssystemet neste år. Sidan fleire forslag i utvalets rapport er i strid med regjeringas Hurdalsplattform, er det truleg at det kan kome endringar.

Rapporten vil no bli lagt ut på høyring, og regjeringa vil legge fram sine forslag til endringar i neste års kommuneproposisjon, med verknad frå 2024. Kommunedirektøren vil i høve høyringa orientere nærmare om utvalets anbefalingar og dei økonomiske konsekvensane forslaget vil få for Vestnes kommune.

Finansielle måltal

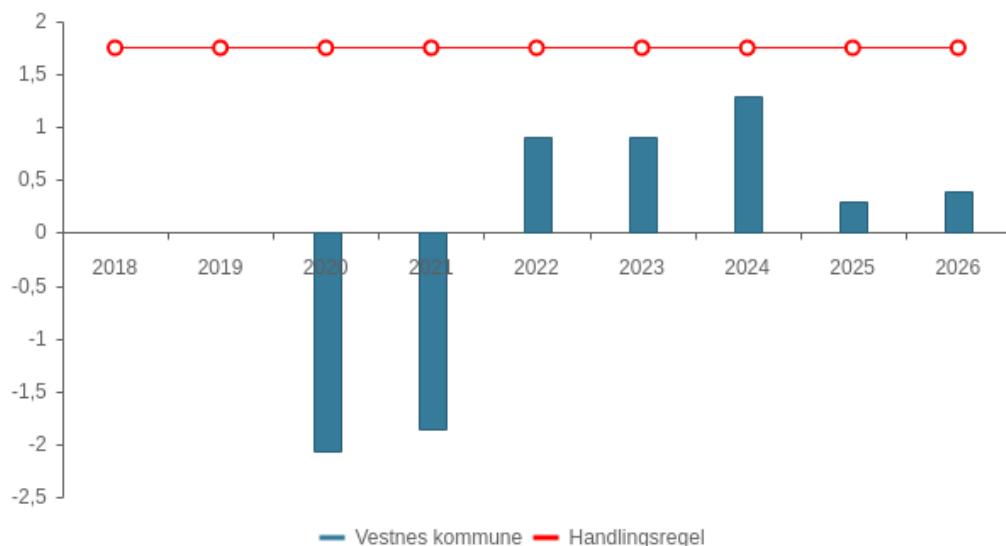
Kommunestyret er pliktig til å forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna bli ivaretatt over tid (jf. kommunelova § 14-1). Kommunestyret skal vedta finansielle måltal. Desse skal indikere om kommunen sin samla økonomi utviklar seg i riktig retning, og sei noko om kommunen sin handlingsfreiheit i dei komande åra. Dersom ein oppnår målkrava kan det gje rom for nødvendige investeringar framover og gjer kommunen meir robust med tanke på framtidige økonomiske svingingar.

Vestnes kommune har i finans- og økonomireglementet vedteken å ha følgjande 3 finansielle måltal:

- *Netto driftsresultat*
- *Dispositionsfond*
- *Gjeldsgrad*

Det er vidare vurdert korleis desse tre måltala vil utvikle seg i tråd med kommunedirektøren sitt framlegg til budsjett og økonomiplan. Det er også vurdert kva måltala bør vere i eit meir langsiktig perspektiv, for å kunne etablere eit økonomisk berekraftig driftsnivå slik at kommunen kan bygge og behalde sin økonomiske handleevne over tid.

Netto driftsresultat (resultatgrad)

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Vestnes kommune	0,0 %	0,0 %	-2,1 %	-1,9 %	0,9 %	0,9 %	1,3 %	0,3 %	0,4 %
Handlingsregel	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %

Netto driftsresultat viser kor mykje som kan disponererast til avsetning og bidra til å finansiere investeringar etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. For å oppretthalde eit stabilt investeringsnivå utan reell auke av gjeld, er det naudsynt at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (også omtalt som resultatgrad) held seg på eit relativt høgt nivå. Netto driftsresultat er det viktigaste nøkkeltalet for å beskrive om kommunen har god økonomisk styring.

Teknisk berekningsutval anbefala at communesektoren bør ha eit netto driftsresultat på 1,75 % over tid som eit minimum. Det vil for Vestnes kommune bety eit positivt netto driftsresultat på om lag 14 mill. kroner i 2023. Ut frå den økonomiske situasjonen som kommune står i, vil det vere lite realistisk å ha dette som ein målsetting i planperioden. Kommunedirektøren rår til at måltalet på 1,75 % bør vere ei langsiktige målsetting, for å kunne bevare kommunen sin formue over tid.

Netto driftsresultat har variert mykje frå år til år. Dei siste åra har kommunen hatt negativ resultatgrad, som viser at det må store endringar til i drifta dersom økonomien skal kunne bli berekraftig over tid. I budsjett- og økonomiplan 2023-2026 er det budsjettert med eit netto driftsresultat som er positivt, men likevel eit godt stykke under anbefalt nivå. I planperioden vil måltalet variere mellom 0,3 % til 1,3 %. Årsaka til at det går nedover i planperioden skuldas i hovudsak lågare inntekter samt noko auke i renter og avdrag.

For å kunne oppnå eit positivt driftsresultat dei neste åra er det lagt inn ei rekke tiltak for å redusere driftsnivået i tenesteproduksjonen. Det er heilt avgjerande at alle tiltak som kommunedirektøren legg

fram blir gjennomført og gir dei økonomiske effektane som er førespeglia. Dette må til for å kunne halde den bindande inndekningsplana for å få kommunen ut av ROBEK.

Grafen over viser korleis resultatet har utvikla seg frå 2020, og korleis nøkkeltalet vil utvikle seg i åra framover dersom ein legg til grunn kommunedirektøren sitt framlegg til budsjett- og økonomiplan. Måltalat er på 0,9 % i 2023, 1,3 % i 2024, 0,3 % i 2025 og 0,4 % i 2026. Positivt netto driftsresultatet i åra framover går med på å dekke inn tidlegare års meirforbruk. Det er lagt inn størst inndekking dei to første åra, med bakgrunn i størst auke i inntektene. I 2024 vil ein få heilårsverknad på fleire av tiltaka som ligg inne i 2023, og får då ein resultatgrad på 1,3 %, som gjer det mogleg å kunne dekke inn heile 9,7 mill. kroner det året.

Dispositionsfond

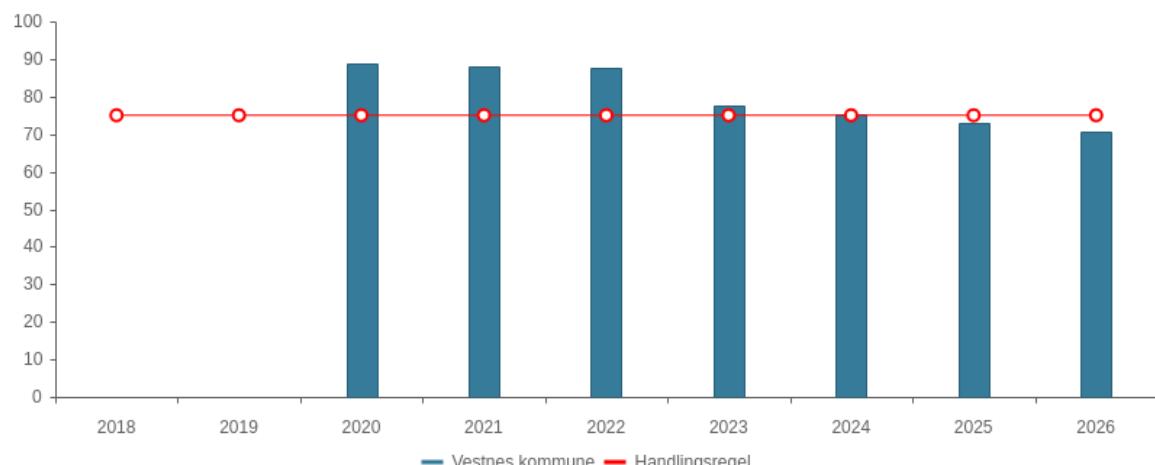
Måltalat for disposisjonsfond heng saman med måltalat for netto driftsresultat. Disposisjonsfond er oppsparte midlar som kommunen fritt kan nytte til finansiering av både drift- og investeringsutgifter. Dette er «bufferen» kommunen kan ha til å handtere svingingar i inntekter og utgifter. Utan eit tilstrekkeleg disposisjonsfond, vil uventa bortfall av inntekter eller auke i utgifter slå direkte inn på tenesteproduksjonen. Statsforvaltaren tilrår at kommunane bør ha eit disposisjonsfond som utgjer 5-10 % av brutto driftsinntekter.

I 2020 fekk kommunen eit negativt netto driftsresultat på om lag 14,7 mill. kroner, noko som medførte at heile disposisjonsfondet måtte brukast opp. Kommunen har difor ingen driftsreservar igjen. I 2022 ble kommunen meldt inn i ROBEK, og har ved inngangen av året eit oppsamla meirforbruk på 20,1 mill. kroner som må dekkjast inn i komande planperiode. Positivt netto driftsresultat framover må nyttast til å dekke inn tidlegare års meirforbruk før det kan setjast av midlar på disposisjonsfond. Å ikkje ha midlar på «sparekontoen» vil bli særskilt krevjande i tida framover, med auka utgiftsbehov knytt til demografi samt forventa renteauke.

I økonomiplanen er det lagt opp til at kommunen vil få eit resultat i 2026 som gjer det mogleg å kunne sette av om lag 1 mill. kroner til disposisjonsfond, som utgjer 0,1 % av brutto driftsinntekter. Dette fordrar at kommunen greier å halde tiltaksplanen, samt at det ikkje blir pådratt ytterlegare meirforbruk i 2022 eller i planperioden.

Ut frå den økonomiske situasjonen og føresetnadane som ligg til grunn i økonomiplanen, ser kommunedirektøren det krevjande å skulle nå anbefalinga med eit disposisjonsfond på 5-10 % i nærmeframtid. Likevel bør ein på lang sikt strekkje seg etter å kome dit kor ein har eit høgt nok disposisjonsfond til å handtere uføresette svingingar. Kommunedirektøren rår difor til at det langsiktige måltalat for disposisjonsfond bør vere på 5 %.

Gjeldsgrad

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vestnes kommune	0,0 %	0,0 %	88,9 %	88,0 %	87,6 %	77,5 %	75,2 %	73,1 %	70,6 %
Handlingsregel	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %

Gjeldsgrad visar samla lånegjeld til investeringar i høve driftsinntektene. Ei aukande gjeldsgrad betyr at gjelda stig meir enn driftsinntektene. Riksrevisjonen definera nivået for høg lånegjeld til 75 % av inntektene. KS har uttalt at ein bør unngå et nivå over 100 % med tanke på risikoeksponering.

Lånegjelta til Vestnes kommune har dei siste åra auka mykje som følge av større investeringar, noko som førar til at stadig meir av driftsinntektene blir bunde opp til å dekke renter og avdrag. I kommunelova står det at kommunen ikkje skal ta vesentleg finansiell risiko i gjeldsforvaltninga. Kva finansiell risiko kommunen toler vil vere avhengig av kommunen sitt disposisjonsfond og driftsnivå. Sidan Vestnes kommune ikkje lenger har disposisjonsfond og eit driftsnivå som er alt for høgt, bør kommunen ta særslig finansiell risiko i åra framover. Med bakgrunn i dette, samt at kommunen er på ROBEK, er låneopptaka i planperioden satt på eit minimum. Dette for at kommunen skal få betalt ned gjeld og oppnå ein gjeldsgrad som kommunen kan tolke. Dersom kommunen ikkje held tiltak- og inndekkingsplanen som blir vedteken, kan vi risikere at Statsforvaltaren ikkje vil godkjenne nye låneopptak.

Gjeldsgraden til Vestnes kommune var ved utgangen av 2021 på 88 %. I denne berekninga er det netto lånegjeld som er utgangspunktet, som omfattar langsiktig gjeld fråtrekket videreutlån og ubrukte lånemidlar. Netto lånegjeld blir brukt som mål på kommunen sin gjeld knytt til tenesteytinga. Kommunestyret vedtok i førre budsjettsak (PS-130/21) ei målsetting om å oppnå ein gjeldsgrad lågare enn 85 %. I økonomiplanperioden for 2023-2026 ser vi at gjeldsgraden blir betydeleg redusert i 2023 og vil halde seg på tilsvarande nivå ut perioden. Bakgrunn for at måltallet går ned skuldas ei stor auke i driftsinntektene, samt at det blir betalt meir i avdrag enn opptak av lån.

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

Å skulle estimere gjeldsgrad i komande år er krevjande sidan det er avhengig av mellom anna framdrifta på investeringsprosjekta. Dersom investeringsprosjekta har lågare framdrift enn budsjettert, vil dette påverke gjeldsgraden positiv fordi kommunen brukar mindre lån. I tabellen over er det tatt utgangspunkt i balanseverdiar som er rapportert i 2021, og lagt til endringane som kjem fram i budsjettet. Ut frå det vil måltalet bli 81,2 % i 2023. Det er viktig at gjeldsgraden går ned med tanke på å få økonomien på riktig spor. Så lenge kommunen er på ROBEK vil det sette avgrensingar i høve til å foreta store investeringar, noko som vil bidra til å redusere måltalet. Kommunedirektøren rår til at det langsiktige måltalet for gjeldsgrad er å kome under 75 %. I planperioden vil gjeldsgraden gradvis trappast ned og bevege seg mot det langsiktige målet.

Vurdering av den økonomiske utviklinga

Beløp i 1000

	Budsjett 2022	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Sum inntekter	-731 544	-805 480	-794 365	-777 489	-772 905
Sum utgifter	729 439	794 479	778 309	770 159	767 509
Brutto resultat	-2 105	-11 001	-16 056	-7 330	-5 396
Netto finansutgifter og inntekter	40 000	47 534	48 933	48 400	47 765
Motpost avskrivinger	-44 816	-43 400	-43 100	-43 700	-45 200
Netto resultat	-6 921	-6 867	-10 223	-2 630	-2 831
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	6 921	6 867	10 223	2 630	2 831
Årsresultat	0	0	0	0	0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	0,9 %	0,9 %	1,3 %	0,3 %	0,4 %

Driftsbudsjett

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Opph. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Rammetilskudd	-207 125	-238 899	-232 230	-231 002	-231 935
Inntekts- og formuesskatt	-234 900	-229 153	-229 652	-228 357	-227 056
Eiendomsskatt	-22 591	-25 364	-32 415	-34 852	-35 352
Havbruksfond	-5 500	-2 500	-5 500	-2 500	-5 500
Komp. Eldreutb./skule m.m.	-1 500	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Integreringstilskott	-13 200	-58 870	-46 674	-35 484	-30 568
Vertskommunetilskott	-104 960	-105 770	-102 970	-100 170	-97 370
Sum frie inntekter	-589 776	-662 156	-651 041	-633 965	-629 381

Frie inntekter (skatt og rammetilskot)

Inntektssystemet definera det statlege bidraget som kommunane får til si drift i form av rammetilskot og skatteinntekter, og utgjer om lag 70 % av dei samla inntektene til kommunen. Dette er frie inntekter som kommunen kan disponere fritt, utan andre føringar enn gjeldande lovar og regelverk. Nivået på dei frie inntektene vert bestemt ut frå pris- og lønsvekst, tillagt vekst i frie inntekter som blir korrigert for innlemming av øyremerka tilskot, satsingar over rammetilskotet og oppgåveendringar.

Eit overordna føremål ved inntektssystemet er å jamne ut kommunane sine føresetnader for å gje eit likeverdig tenestetilbod til sine innbyggjarar. Ved fordeling av rammetilskot tek ein omsyn til strukturelle skilnader i kommunane sine kostnader og skilnader i skatteinntektene. Dette vert gjort ved at utmålinga av rammetilskot vert påverka av utgift- og inntektsutjamning.

Anslaget for frie inntekter for budsjettåret 2023 byggjer på statsbudsjettet som ble lagt fram 6. oktober 2022. Her legg regjeringa opp til ein realvekst i kommunane sine frie inntekter på 1,7 mrd. kroner (0,6 %). Ekstraordinære løyingar i samband med koronapandemien blir haldne utanfor grunnlaget når veksten blir berekna.

Rammetilskot

Basert på KS sin prognosemodell, som byggjer på regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2023, vil Vestnes kommune få ei rammeoverføring på 238,9 mill. kroner for 2023. Dette er ei auke på 31,8 mill. kroner i høve opphavelig budsjett for 2022. Den betydeleg auken må sjåast i samanheng med skatteinntektene, sidan inntektsutjamninga ikkje var inkludert i rammetilskotet i opphavelig budsjett for 2022. Auken har også samanheng med nedjustering av skatteanslaget. I rammetilskotet er det lagt inn ordinære skjønnsmidlar på 1,9 mill. kroner. Ved berekning av rammeoverføringerar for 2023 vert innbyggartalet 01.07.2022 lagt til grunn.

I tabellen under ser ein kva element rammetilskotet i hovudsak er samansett av.

Rammetilskot (i 1000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026
Innbyggartilskot	182 726	195 921	196 732	196 507	195 416
Utgiftsjamning	15 092	17 263	18 235	18 339	20 455
Distriktstilskot	5 725	5 919	5 959	5 959	5 951
Ordinære skjønn	2 000	1 900	1 900	1 900	1 900
Diverse	1 582	4 025	4 011	2 995	2 995
Sum rammetilskot	207 125	225 028	226 837	225 699	226 716

Innbyggjartilskot

Dette er hovuddelen i rammeoverføringsa. Her får kommunen ein lik sum per innbyggjar. Tilskotet per innbyggjar i 2023 er satt til 28 077 kroner. Det er talet på innbyggjarar per 01.07.2022 som er lagt til grunn, som då var på 6 978.

Utgiftutjamning

Det er til dels store skilnader i kostnader i tenesteytinga mellom kommunane. Gjennom utgiftsutjamninga i inntektssystemet skal kommunane i prinsippet få full kompensasjon for dei kostnadsskilnadene som dei ikkje kan påverke sjølve. Det gjeld til dømes aldersfordelinga og strukturelle og sosiale tilhøve i kommunen. Denne kompensasjonen skjer i praksis gjennom kostnadsnøkkelen, som er sett saman av ulike kriterium med vekter. Utgiftsutjamninga er ei rein omfordeling mellom kommunane.

Vestnes kommune har alltid vore over snittet på indeksen for utgiftsbehov og dermed fått ekstra kompensasjon. Behovsindekksen for 2023 er 1,0472, som inneber at det er 4,7 % dyrare å drive Vestnes kommune enn landsgjennomsnittet. Ut frå det får kommunen 20,7 mill. kroner ekstra i rammetilskot.

Alderssamsetjinga betyr mykje for behovsindekksen. Unge og eldre veg særstundt høgt, medan aldersgruppa 20-67 veg mindre. Ser ein på kriterieindeksen per kriterie, ser ein at Vestnes kommune

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

vert trekt grunna lågare barnetal enn landsgjennomsnittet, medan kommunen mottek ekstra midlar grunna fleire eldre enn landsgjennomsnittet.

Kostnadsnøkken	Indeks	Beløp (1000 kr)	Endring 2022-2023
0-1 år	0,777	-559	-410
2-5 år	0,941	-3 526	1 883
6-15 år	0,958	-4 880	-897
16-22 år	1,009	93	415
23-66 år	0,945	-2 512	-386
67-79 år	1,304	7 558	1 197
80-89 år	1,135	4 551	-1 930
over 90 år	1,245	4 143	-111
Basistillegg	1,916	6 390	282
Sone	1,834	3 660	700
Nabo	1,425	1 866	257
Landbrukskriterium	2,077	992	269
Innvandrarar 6-15 år ekskl Skandinavia	1,030	93	95
Flyktingar utan integreringstilskot	0,247	-2 774	5
Dødlegheit	0,999	-26	-249
Barn 0-15 med einslege forsørgarar	0,926	-612	-631
Lavinntekt	0,764	-1 219	-159
Uføre 18-49 år	1,072	203	177
Opphopningsindeks	0,449	-2 294	-113
Aleineboande 30 - 66 år	0,934	-555	-11
PU over 16 år	1,436	9 293	499
Ikkje-gifte 67 år og over	1,231	4 603	535
Barn 1 år utan kontantstøtte	0,898	-735	564
Innbyggjarar med høgare utdanning	0,617	-3 045	-131
Kostnadsindeks	1,047	20 710	1 851

*Indeks 1 = landsgjennomsnittet. Ved høgare indeks får ein ekstra tilskot, medan lågare enn 1 blir det trekk i tilskotet

Korreksjonsordning for elevar i statleg og private skular

I utgiftutjamninga er det mellom anna korrigert for elevar i statlege og private skular. Dette er elevar som kommunen ikkje har utgifter for, og må difor trekkast ut frå ramma. Beløp per elev er i 2023 satt til 113.000 kroner. Det er heimkommunen til elevar per 01.10.2021 som dannar grunnlaget for berekninga.

År	Sats	Tal på elevar	Årleg trekk (1000 kr)
2023	113 000 kr	68	7 684
2024-2026	113 000 kr	130	14 690

Summen av beløpet som blir trekt inn på landsbasis blir så fordelt ut igjen til alle kommunane ut frå kommunen sin andel av utgiftsbehovet. For Vestnes kommune blir nettoeffekten av å ha elevar i private og statlege skular 3,45 mill. kroner i 2023.

Kommunestyret vedtok i 2021 å gå inn for etablering av to nye privatskular. Dette vil gje utslag i større trekk i rammeoverføringa. Per august 2022 er det registrert 130 elevar i dei private skulane i Vestnes kommune. Gitt dei same føresetnadane som for 2022 vil dette medføre eit trekk i rammetilskotet på rundt 14,7 mill. kroner, som vil gje utslag frå 2024. Det er difor lagt inn eit ytterlegare trekk i rammeoverføringa på 7 mill. kroner per år frå 2024-2026. Det er også lagt inn trekk i rammetilskot på 0,5 mill. kroner per år frå 2024-2026 som følgje av at kommune har ein mindre communal grunnskule.

Distrikstilskot

Distrikstilskot Sør-Norge skal ivareta kommunar i Sør-Norge med svak samfunnsmessig utvikling. Tildelinga tar utgangspunkt i distriktsindeksen, som målar grad av distriktsutfordringar i ein kommune og består av ulike indikatorar som målar forskjell i geografi, demografi, arbeidsmarknad og levekår. Tilskotet blir høgare dess lågare indeksen er, som visar til større distriktsutfordringar.

For kommunar med 3 200 innbyggjarar eller fleire blir tilskotet gjeve med ein sats per kommune og ein sats per innbyggjar. Tilskotet blir rekna ut frå talet på innbyggjarar per 1. januar 2022. Vestnes kommune har ein indeks på 41, noko som gir kommunen eit distrikstilskot på 5,9 mill. kroner i 2023.

Indeks	Kommunar med 3 200 innbyggjarar eller fleire	
	Per kommune (1 000 kr)	Per innbyggjar (kr)
Indeks 0–35	1 355	1 227
Indeks 36–38	1 086	982
Indeks 39–41	814	736
Indeks 42–44	541	491
Indeks 45–46	272	246
Indeks over 46	0	0

Skjønnstilskot

Skjønnstilskotet blir brukt for å kompensere kommunar for spesielle lokale forhold som ikkje blir fanga opp i den faste delen av inntektssystemet. Dette tilskotet blir delt ut av Statsforvaltaren. Vestnes kommune er blant dei kommunane i Møre og Romsdal som får utdelt mest i skjønnsmidlar. Dette har bakgrunn i store utgifter knytt til barnevern og ressurskrevjande brukarar. Det er budsjettert med 1,9 mill. kroner i skjønnstilskot.

Særskilt fordeling

I rammetilskotet ligg det også tilskot som blir fordelt etter særskilt fordeling. Dette er enkeltsaker som ikkje er ega til å fordele ut frå innbyggjartal. For Vestnes kommune utgjer dette 4,3 mill. kroner og er knytt til følgjande:

- Grunnskuletilskot per skule 2,1 mill. kroner
- Barnevernsreforma 1,0 mill. kroner
- tilskot til helsestasjon og skulehelseteneste 1,2 mill. kroner

Inntekts- og formueskatt

Skatteinntektene utgjer om lag 40 % av kommunens totale inntekter og litt over halvparten av dei frie inntektene. Skatteinntektene har difor stor betydning for inntektsnivået i kommunen. Det er store variasjonar i skattegrunnlaget mellom kommunane, noko som skaper store skilnader i inntektsnivå. Gjennom ein eigen inntektsutjamning utjamnast delvis desse forskjellane mellom kommunane, ved at skatteinntekter blir omfordelt frå kommunar med skatteinntekter per innbyggjar over landsgjennomsnittet til kommunar med skatteinntekter per innbyggjar under landsgjennomsnittet. Vestnes kommune har lågare skatteinntekter enn landsgjennomsnittet og vert rekna som minsteinntektskommune. Dei siste åra har kommunen hatt ein gjennomsnittleg skatteinngang på om lag 89 % av landsgjennomsnittet. Dette nivået er nytta i økonomiplanperioden.

Skatt vert fordelt etter talet på innbyggjarar i kommunen. Busetting er difor særskilt viktig, sidan det mellom anna bidrar til at kommunen får auka rammeoverføring og skatteinntekter. Befolkningsprognosar til SSB visar at aldersgruppa 20-67 år i perioden 2023-2026 har ein nedgang på til saman 5,1 %. Denne aldersgruppa er den viktigaste i vurderinga av utviklinga i talet på skatteytarar, og redusert vekst her vil påverke skatteinntektene i negativ retning.

Kommunen sine skatteinntekter er satt til 229,2 mill. kroner i 2023. Dersom ein samanliknar mot opphaveleg budsjett i fjor, må ein sjå dette i samanheng med rammetilskotet. I opphaveleg budsjett i 2022 var skatt og inntektsutjamninga budsjettert saman. Inntektsutjamninga ligg no under rammetilskot med bakgrunn i at dette kjem i rammeoverføringa. Budsjetterte skatteinntekter for 2023 er redusert med om lag 2 % samanlikna mot revidert budsjett for 2022. I løpet av 2022 blei skatteanslaget for Vestnes justert opp med 12,2 mill. kroner, som i hovudsak gjaldt meirskatteinntekter knytt til auka

utbytter i 2021. Største delen av desse ekstraordinære inntektene blei tilbakeført staten gjennom trekk i rammetilskot. Ekstraordinær skatt på utbytte som blir beholdt i 2022, blir ikkje vidareført i 2023.

Skatteinntektene til Vestnes kommune er avhengig av utviklinga av skatteinntektene på landsbasis, samt innbyggjartal i kommunen. Skatt- og inntektsutjamninga er budsjettert med utgangspunkt i det som vart antyda i framlegg til statsbudsjett 2023. Skatteinntektene for 2023 er basert på innbyggjartal 01.01.2023. Sidan dette enno er ukjent, er det lagt til grunn innbyggjartalet 01.07.2022 med tillegg til ein beskjeden auke grunna busetting av flyktningar. Utover økonomiplanperioden er inntektene justert ut frå befolkningsprognosa som KS har utarbeida.

Andre sentrale inntekter

Eigedomsskatt

Takstsystemet for eigedomsskatt i Vestnes kommune er slik at ein nyttar Skatteetaten sitt formuesgrunnlag for dei eigedomane som har det. For øvrige bustader og næringseigedom vert det laga ein lokal takst basert på tidlegare vedteke rammer og retningsliner for taksering. I Vestnes kommune er det i dag 6 208 eigedommar. Av desse er det 3 881 eigedomar som har kommunal takst. I KST-63/22 blei det vedteken å at alle eigedommar som nyttar kommunal takst skal retakserast, slik at nye takstar skal vere gjeldande frå 2024.

I budsjettet for 2023 er det lagt til grunn ei kontorjustering på 10 % på eigedom med kommunal takst. Dei andre eigedommane nyttar skatteetaten sitt formuesgrunnlag og blir justert opp sentralt. I budsjettet er det nytta historiske utviklingstal for å estimere inntektsauke for eigedom som nyttar formuesgrunnlag.

Makssatsen for eigedomsskatt på næring er 7 promille. I Vestnes kommune er skattesatsen satt til 5 promille. Lovverket sett avgrensingar med å maks kunne auke skattesatsen med 1 promille kvart år. I budsjettet for 2023 er det lagt til grunn ei auke i eigedomskattesatsen til næring på 1 promille. Dette utgjer om lag 1,2 mill. kroner i auka inntekter. I tillegg er det lagt inn 10 % kontorjustering på næringseigedom som gir 0,5 mill. kroner i auka inntekter. Samla gir dette ei inntektsauke på 1,6 mill. kroner i 2023 knytt til skatt på næringseigedom.

Frå 2024 gjeld nye takstar, noko som vil gi ei auke i inntektene. Det er vanskeleg å vite utfallet av ei reaksjon. Dersom ein tek utgangspunkt i Skatteetaten sitt formuesgrunnlag og samanliknar med dei kommunale takstane (sjablongverdiane), vil ein sjå at tyngda av dei kommunale takstane frå 2012 burde aukast betydeleg for å vere på nivå med Skatteetaten sitt formuesgrunnlag. Tala knytt til retaksering er eit estimat basert på historiske erfaringstal. For å estimere inntektsauke på bustader med kommunal takst er det tatt utgangspunkt i utviklinga i formuesgrunnlag for bustadar. Når det gjeld næring er dette berekna ut frå kjente omsetningstal på næring. Ut frå desse føresetnadane er det etter kommunedirektøren si vurdering lagt inn eit forsiktig anslag. Samla er det lagt inn ei meirinntekt på om lag 6 mill. kroner som følgje av retaksering.

I 2025 er det lagt inn ei ytterlegare auke i skattesatsen på næringseigedom, frå 6 til 7 promille. Dette utgjer ei meirinntekt på på om lag 1,9 mill. kroner.

Havbruksfondet

Havbruksfondet ble oppretta i 2016 og er eit system som sikrar at kommunar som har anlegg innan oppdrettsnæringa får ein del av det offentlege sine inntekter knytt til dette.

Fordeling mellom kommunar vil som tidlegare skje med utgangspunkt i kommunen sin del av total nasjonal biomasse, slik det går fram av Akvakulturregisteret 1.september kvart år. Regjeringa foreslår i statsbudsjettet å innføre grunnrenteskatt på havbruk frå 1.januar 2023. Forslaget omfattar produksjon av laks, røret og regnbogeaure og inneber at grunnrenta blir skattlagt med ein effektiv sats på 40 %. Skatteinntektene blir anslått å vere mellom 3,65 og 3,8 milliardar kroner, og regjeringa legg opp til at halvparten går til kommunesektoren. Innføringa av grunnrenteskatt får først effekt for kommunen i 2024. I budsjettet er dette tatt omsyn til i kommunen sine frie inntekter (skatt- og rammeinntekter) frå 2024.

I budsjettet er det lagt opp til ei vidareføring av førre økonomiplan, kor utbetaling frå Havbruksfondet i 2023 er budsjettet med 2,5 mill. kroner. Dette tilsvara same nivå som blei utbetalt i 2021. Det må presiserast at dette er usikre tal.

Rente- og investeringskompenasjon

Kommunen får kompenasjonstilskot for omsorgsbustader og sjukeheimslasser samt rentekompenasjon for kyrkjebrygg og skule- og symjeanlegg. Tilskotet blir utbetalt frå Husbanken, og det er Husbanken si eiga flytande rente som ligger til grunn for berekninga av rentekompenasjonen. Kompenasjonen utgjer om lag 1,6 mill. kroner årleg.

Integreringstilskot

Ein kommune som tek imot flyktningar, mottek statleg integreringstilskot som skal bidra til å få kommunen i stand til å busette og integrere flyktningane på ein god måte. Integreringsperioden er definert til fem år, og kommunen mottek integreringstilskot i denne perioden. Talet på flyktningar innafor denne periode avgjer størrelsen på tilskotet. Satsane blir bestemt i statsbudsjettet.

Med bakgrunn i krigen i Ukraina har kommunestyret sagt seg villig til å ta i mot 130 flyktningar i 2022. Ut frå situasjonen i Ukraina er det forventa at Vestnes kommune også for 2023 vil få ei anmodning frå IMDI (Integrerings- og mangfaldsdirektoratet) om å ta imot eit høgt tal på flyktningar. Usikkerheita gjer det vanskeleg å anslå talet på busette flyktningar neste år. Ut frå ei samla vurdering er det lagt til grunn ei busetting av 60 nye flyktningar i 2023 (med etterhald om politisk handsaming). I åra 2024 til 2026 er det

lagt inn føresetnad på busetting av 23 flyktningar. Det er knytt stor usikkerheit til desse tala, og er avhengig av både kor mange flyktningar som kjem til Norge og korleis staten vel å fordele flyktningane til kommunane. Gitt føresetnadane vil dette gje ei stor auke i integreringstilskot. For 2023 er det samla budsjettet med 58,9 mill. kroner, som er ei auke på om lag 46 mill. kroner i høve opphavleg budsjett i 2022.

Auka busetting betyr også auka utgifter. Store delar av auke i integreringstilskotet blir gjenspeila i auka budsjettrammer til sektorane for oppvekst og kultur og helse- og omsorg. Dette blir nærmere omtale under sektorane. Resterande del av integreringstilskotet går med til å finansiere andre tenester i kommunen samt dekke inn tidlegare års meirforbruk.

Vertskommunetilskot

Det er teljing av brukarar kvart år og tilskottet skal reduserast årleg i takt med nedgangen i talet på brukarar. Regelverket for reduksjon av vertskommunetilskotet er at ingen kommunar skal ha større reduksjon enn kr 400,- per innbyggjar. Vestnes kommune vil få ein årleg reduksjon på om lag 2,8 mill. kroner.

Nedtrappingsordninga er svært gunstig for Vestnes kommune som har mange vertskommunebrukarar og lavt innbyggjartal. Vestnes kommune er av dei kommunar i landet med høgast tilskot per brukar. Kommunedirektøren føreset at nedtrappingsordninga som gjeld i dag ikkje vert endra i økonomiplanperioden. Dersom Stortinget endrar på nedtrappingsordninga vil dette gje betydeleg negativt utslag for Vestnes kommune. Det vil vere ei særstak utfordring å omstille drifta til ein situasjon utan vertskommunetilskot.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

Opph. bud. i fjar 2022		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Lønnsoppgjer	10 000	14 500	14 500	14 500	14 500
Sum sentrale utgifter	10 000	14 500	14 500	14 500	14 500

Utgifter det ikkje er naturleg å fordele til rammeområda blir plassert på eit sentralt fellesområde (som blir rapportert under sentraladministrasjonen). Dette gjeld mellom anna avrekningar av pensjonskostnadar som blir gjort ved årets slutt, og midlar som skal bli fordelt ut frå ulike fordelingsnøklar slik som avsetning til årets lønnsoppgjer.

Avsetning til lønsoppgjer

I budsjettet er det lagt inn 4,2 % lønnsauke med utgangspunkt i opphaveleg budsjett for 2022, slik at lønsoppgjer for 2022 ligg i ramma til sektorane. 4,2 % er gjennomsnittleg lønnsvekst for kommunen i 2022. Satsen er lagt inn for heile året (og ikkje frå mai) med bakgrunn i at opphaveleg lønsbudsjett i 2021 (som budsjettet for 2022 er basert på) er for lågt. Det skuldast at avsetning til lønsoppgjer blei halvert i KST- 122/20.

I statsbudsjettet for 2023 blei den kommunale deflatoren for lønnsvekst anslått å vere 4,2 %. I budsjettet er det lagt inn same prosentsats for lønnsauke, med verknadsdato 1.mai 2023. Ut frå desse føresetnadane er lønspotten estimert til 14,5 mill. kroner. Lønspotten for 2023 er plassert sentralt og vil bli fordelt ut på einingane etter at resultata frå forhandlingane er kjent.

Kommunedirektøren føreset at lønsgliding blir dekt innanfor rammeområda, slik at det ikkje blir satt av midlar for å kompensere for lønsgliding som skjer utanfor dei ordinære lønsoppgjera.

Pensjon

Det er lagt til grunn anslag frå pensjonskassane KLP og SPK for å fastsetje framtidige pensjonskostnadene. Ei auke i reguleringspremien påverkar meir pensjonskostnadene til Vestnes kommune enn i ein samanliknbar kommune. Dette har samanheng med at Vestnes kommune overtok pensjonsansvaret frå Fylkeskommunen for personane som var tilsett på Hellandheimen grunna ansvarsreforma.

For tenesteområda er det budsjettert at pensjon utgjer 15 % av lønsutgiftene (som inkluderer 2 % andel til arbeidstakar), som er same nivå som ligg til grunn i budsjettet for 2022. Dette samsvarar med prosentsatsane som er motteken av KLP. Faktisk resultat av pensjonskostnad vil alltid vere usikkert, sidan dette mellom anna blir påverka av storleiken på løn- og trygdeoppgjer.

Med bakgrunn i stort uttak av premiefond i 2021 (jf. KST-57/21) og 2022 så vil det amortiserte premieavviket bidra til å redusere netto pensjonskostnadene i 2023 sett i høve opphaveleg budsjett. Frå 2024 vil pensjonskostnaden auke som følgje av høgt budsjettet premieavvik for 2023. Premieavvik er budsjettert på eit fellesansvar under sentraladministrasjonen.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Opp. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Renteinntekter	-1 100	-4 820	-5 380	-5 800	-6 130
Utbrytter	-4 500	-5 700	-6 000	-6 200	-7 000
Renteutgifter	14 900	27 754	29 713	29 500	29 595
Avdrag på lån	30 700	30 300	30 600	30 900	31 300
Kalkulatoriske avdrag/renter	0	0	0	0	0
Avskrivninger	41 200	43 400	43 100	43 700	45 200
Netto finansinntekter/finansutgifter	81 200	90 934	92 033	92 100	92 965
Finansutgifter i tenesteområda	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	81 200	90 934	92 033	92 100	92 965
Motpost avskrivninger	-41 200	-43 400	-43 100	-43 700	-45 200

Renter og avdrag utgjer ein vesentleg del av kommunen sine utgifter. Store investeringar dei siste åra har ført til auka lånegjeld, som igjen førar til auka rente- og avdragsutgifter som må dekkast over driftsrekneskapen. Lånerenta har vore på eit historisk lågt nivå, men har det siste året begynt å gå gradvis oppover. Renteoppgangen har vore større enn det som var forventa for eitt år sidan. Dersom ein samanliknar budsjetterte renter og avdrag i 2022 mot 2026 er det ei auke på om lag 10,1 mill. kroner. Investeringane som er lagt til grunn i økonomiplanperioden ligg då på eit særskilt nivå.

Netto renteutgifter

Renteoppgangen har auka meir enn det som var forventa i fjor på same tidspunkt. Hausten 2021 var Noreg i sluttfasen av pandemien kor det var særskilt låge renter, og utsikta var ei sakte normalisering av økonomien. Dette bilde er no heilt endra, med høgt aktivitetsnivå og den høgaste inflasjonen som har vore målt i Noreg sidan 1988. Renta har auka mykje, og det er forventa at den vil gå ytterlegare opp dei neste åra.

Ei auke i rentene vil verke inn på kommunen sine renteutgifter. Vestnes kommune har i dag ei gjeldsportefølje kor om lag 45 % består av fastrente, noko som vil redusere effekten av ei renteauke. Fastrentelåna har ei rente mellom 1,98 til 2,68 prosent, noko som i tida framover bidreg positivt ved at gjennomsnittleg rente for samla gjeldsportefølje vil bli lågare enn marknadsrenta.

Renteutgifter som er belasta driftsbudsjettet er berekna ut frå dagens låneportefølje tillagt kommunedirektøren sitt forslag til investeringar i økonomiplanperioden. I budsjettet er lagt til grunn dagens prognose i marknadsrenta (3 mnd. Nibor) tillagt eit marginpåslag. For 2023 er det budsjettert med ei gjennomsnittleg flytande rente på 4,3 %. Renta går litt opp i 2024 for deretter å flate ut.

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

I renteinntektene inngår renter av bankinnskot, morarenteinntekter og renteinntekter frå Husbanklån til vidare utlån. Budsjetterte renteinntekter frå vidareutlån tilsvara dei budsjetterte renteutgiftene på vidareutlån. På renteinntekter frå bankinnskot er det lagt inn ei lita auke som reflekterer forventa renteoppgang. Kommunen har låg likviditet så renteauken på bankinnskot er beskjeden.

Avdrag

Avdraga er budsjettet tilsvarande det som er utrekna som minsteavdrag. I utrekninga er det tatt med låneopptaka som kommunedirektøren har føreslått. Mottatte avdrag og betalte avdrag knytt til Husbanken (startlån) blir ført i investeringsrekneskapen og inngår ikkje her.

Avdraga har dei siste åra blitt lågare enn budsjett. Dette har samanheng med ubrukte lånemidlar og at nokre av investeringsprosjekta har blitt forsinka eller utsett. For 2023 er det ikkje venta store endringar frå 2022. Minsteavdraget for 2022 blei på om lag 28,8 mill. kroner. Budsjetterte avdrag for 2023 viser ei lita auke og er på 30,1 mill. kroner.

Utbytte

Ut frå signala som er gitt frå Vestnes Energi kan ein forvente eit utbytte som er noko høgare enn det som blei budsjettet i 2022. Det er forventa at utbytte vil auke utover økonomiplanperioden.

Avsetnader og årsoppgjersdisposisjonar

Opph. bud. i fjor 2022	Beløp i 1000	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Avsetning til bundne driftsfond	0	960	1 028	778	421
Dekning av tidligere års merforbruk	8 791	6 663	9 683	2 291	1 489
Bruk av bundne driftsfond	-1 870	-756	-488	-439	-44
Avsetting til disposisjonsfond	0	0	0	0	965
Netto avsettingar	6 921	6 867	10 223	2 630	2 831
Netto avsettingar og årsoppgjersdisposisjonar i tenesteområda	0	0	0	0	0
Totale avsettingar	6 921	6 867	10 223	2 630	2 831

Vestnes kommune har som langsiktig målsetting å etablere eit økonomisk berekraftig driftsnivå, slik at kommunen kan bygge og behalde sin økonomiske handleevne over tid. Ved inngangen til 2022 hadde kommunen eit oppsamla meirforbruk på om lag 20,1 mill. kroner. I utarbeidning av budsjett- og økonomiplan for 2023-2026 er det ikkje teke omsyn til eventuelt ytterlegare meirforbruk som kan

oppstå i 2022. Dette må eventuelt innarbeidast i neste økonomiplanperiode. Med dette utgangspunktet er det eit stykke fram før kommunen kan byrje å bygge opp igjen "sparekontoen", siden mindreforbruk i åra framover må gå med til å dekkje inn tidligare års meirforbruk.

Sidan kommunen er registrert i ROBEK, skal kommunestyre forplikte seg til ei tiltaksplan for inndecking. Budsjett- og økonomiplan for 2023-2026 utgjer denne tiltaksplanen, og viser korleis det opparbeida meirforbruket på 20,1 mill. kroner skal dekkjast inn over dei neste fire åra. Tabellen over viser inndeckingsplanen. Her er det lagt opp til ei inndecking på 6,7 mill. kroner i 2023, 9,7 mill. kroner i 2024, 2,3 mill. kroner i 2025 og 1,5 mill. kroner i 2026. Det er budsjettet med størst inndecking i 2023 og 2024, noko som har samanheng med auke i inntektene. I 2024 vil ein også få heilårsverknad på fleire av tiltaka som ligg inne i 2023.

Vidare er det lagt opp til at kommunen vil få eit resultat i 2026 som gjer det mogleg å kunne sette av om lag 1 mill. kroner til disposisjonsfond. Dette fordrar at kommunen greier å halde tiltaksplana, samt at det ikkje blir pådratt ytterlegare meirforbruk i 2022 eller i planperioden.

Når det gjeld avsetning og bruk av bundne driftsfond er dette knytt til sjølvkostfonda.

Disponering av driftsramma

Disponering av midlar til tenesteområda

Kommunestyret skal etter økonomireglementet vedta netto driftsramme på sektornivå. Kommunestyret vedtok i PS-13/22 nye rammeområder, og budsjettet er bygt opp etter desse. Kommunedirektøren har fullmakt til å fordele budsjettet vidare til dei ulike einingane innanfor sektorane. Det blir arbeida parallelt med rammene til einingane fram mot den endelege fordelinga etter at kommunestyret har vedteke budsjettet.

Budjettramma for 2023 er bygd opp frå opphaveleg budsjett for 2022, korrigert med forventa løns- og prisauke slik at det er ei reell vidareføring av budjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak. Under tekniske justeringar er enkelte tiltak som låg inne i opphaveleg budsjett for 2022 trekt ut. Dette er tiltak som ikkje skal vidareførast eller som kjem inn igjen som nye tiltak i 2023 med anna beløp eller innhald. Eventuelle andre tekniske justeringar er nærmere kommentert under kvar sektor.

Løns- og prisvekst (kommunal deflator) for 2023 er anslått til 3,7 %, og er satsen som er lagt til grunn som prisauke i budsjettet for 2023. I budsjettet for 2022 var det lagt til grunn ein communal deflator på 2,5 %, medan anslaget for året er på 5,3 % grunna stor prisauke (høg inflasjon). Kommunen har ikkje blitt kompensert for auka løns- og prisvekst i 2022 og heller ikkje i forslag til statsbudsjett for 2023. Dette inneberer at tenesteområda må dekkje etterslep av kostnadsvekst innafor ramma.

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

Når det gjeld lønsvekst er det lagt inn 4,2 % auke, slik at lønnsoppgjeren for 2022 blir tatt omsyn til i ramma. Lønsauke for 2023 er budsjettet sentralt, og vil bli fordelt ut på einingane etter at lønnsoppgjeren for 2023 er gjennomført.

Med bakgrunn i krigen i Ukraina har kommunestyret sagt seg villig til å ta i mot 130 flyktingar i 2022, og det er forventningar om at kommunen også for 2023 vil få ei anmodning frå IMDI om å ta imot eit høgt tal på flyktingar. Dette er usikre tal, men basert på det som er lagt inn som føresetnader i budsjettet så vil kommunen sine tenesteområde måtte auke kostnadsrammene i 2023 med samla 26 mill. kroner, herav 17 mill. kroner i oppvekstsektoren og 9 mill. kroner i helse- og omsorgssektoren. Tiltaka er nærmere beskrive under kvar sektor.

Ei anna orsak til vesentleg endring i rammar skuldas endring av rutine rundt føring av intern husleige. Tidlegare har eigedomsdrift belasta einingane med driftskostnadar basert på bruk av bygningane. Dette er ei internføring mellom einingar som totalt går i null. Frå og med neste år endrar vi praksis ved å justere budsjetttramme til sektorane slik at vi slepp internføringar for husleige. Dette fordi at føringane ikkje gir noko nyttig informasjon og verdi, og er tidkrevjande å gjennomføre. Det betyr at sektor for samfunn og samskaping får styrka ramma si med 19,2 mill. kroner, medan rammane til dei andre sektorane blir redusert med tilsvarende sum samla.

I ramma til den enkelte sektor ligg det ikkje inne avsetning og bruk av fond, avskrivningar og kalkulatoriske renter og avdrag. Dette blir synleggjort under bevilgningsoversikt drift (1A) og blir presentert sentralt og ikkje på sektornivå.

Tabellen under viser kommunedirektøren sitt forslag til budsjetttramme per sektor. Det er eigne kapittel for kvar sektor, kor prioriteringar og endringar i budsjetttramma blir nærmere omtala.

Driftsutgifter per tenesteområde (1B)

Opph. bud. i fjor 2022	Økonomiplan				
	2023	2024	2025	2026	
sentraladministrasjon	37 834	39 502	42 452	43 602	43 052
Oppvekst og kultur	164 858	180 308	169 178	163 578	160 878
Helse og omsorg	312 053	333 053	325 853	321 553	320 653
Samfunnsutvikling og samskaping	18 111	40 393	39 903	39 703	39 703
Inntekter og finans	0	0	0	0	0
Driftsutgifter per tenesteområde	532 856	593 255	577 385	568 435	564 285

Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringar per tenesteområde i årsbudsjettet

Beløp i 1000

Tenesteområde	Vedteke budsjett 2022	Prisjustering og diverse endringar	Effektivisering	Nye tiltak og realendringar	Budsjett budsjett
Sentraladministrasjon	37 834	1 268	-1 150	1 550	39 502
Oppvekst og kultur	164 858	-2 870	-830	19 150	180 308
Helse og omsorg	312 053	14 200	-12 400	19 200	333 053
Samfunnsutvikling og samskapning	18 002	22 541	-1 500	1 350	40 393
Sum netto driftsutgifter	532 747	35 138	-15 880	41 250	593 255

Investeringsbudsjett

Oppsummering

I perioden fram til 2016 var det liten auke i lånegjelda til Vestnes kommune, og nye lån var sjeldan høgare enn betalte avdrag. Frå 2016 har lånegjelda auka mykje, som følgje av fleire større investeringar. Det kan nemnast Tomrefjord idrettsbygg, Buktavegen, Sjøfronten og ikkje minst helsehuset Stella Maris. Det høge investeringsnivået dei siste åra har bidratt til høge låneopptak, og auka gjeld fører til at renter og avdrag legg eit stadig større beslag på driftsbudsjettet.

På grunn av den økonomiske situasjonen til kommunen er investeringsnivået i planperioden satt til eit minimum. Målet er at låneopptak skal vere mindre enn betalte avdrag. Dette er det lagt opp til kvart år i økonomiplanperioden. Det betyr at gjeldsgraden vil gå ned. I budsjettet for 2023 foreslår kommunedirektøren ei brutto investeringsramme på 31,8 mill. kroner, kor 5 mill. kroner er knytt til sjølvkostområde. I økonomiplanperioden er det foreslått ei samla brutto investeringsramme på 111,9 mill. kroner, kor 22 mill. kroner er knytt til sjølvkostområde. Vidareutlån kjem i tillegg (sjå delkapittel lenger ned). Av erfaring kjem nye investeringsbehov kvart år, så prosjekt og investeringsramme utover i planperioden vil kunne endre seg.

Ikkje alle investeringar som er spelt inn er prioritert i 2023. Det er gjort ei krevjande prioritering på kva prosjekt som bør gjennomførast sett opp mot eit økonomisk forsvarleg investeringsnivå. Som ein ser vil det i kommande år bli behov for store investeringar på Myraområdet. Greier kommunen å halde tiltaksplanen vil desse investeringane bli gjennomført i 2025 og 2026. Kommunen står også framføre store utbyggingar innan skulesektoren med Vestens ungdomsskule, rehabilitering av Helland barneskule og Tomrefjord skule, samt nye lokalar til kulturskulen. Slik den økonomiske situasjonen er no, er desse investeringane ikkje lagt inn i investeringsprogrammet dei neste 4 åra. Når den økonomiske situasjonen er under kontroll, må ein i seinare økonomiplanperiode finne rom for å kunne prioritere skuleutbygging og rehabilitering. Den største enkeltinvesteringa i planperioden er Helseplattformen, som etter plana skal takast i bruk i 2023.

Sidan investeringane må haldast på eit minimum for at kommunen skal kome i økonomisk balanse, samt at låneopptaka skal bli godkjent av Statsforvaltaren, må enkelte investeringstiltak utsetjast til seinare

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

økonomiplanperiode. Det er vurdert at nokre tiltak innan barnehagesektoren må då vike framfor tiltak innan skulesektoren. Skulane har ikkje vore prioritert dei siste åra grunna påvente av ny ungdomsskule. Sidan dette blir utsett på ubestemt tid, ser ein det naudsynt å foreta enkelte investeringar på bygg, inventar og utstyr i skulane.

Følgjande investeringstiltak er spelt inn, men ikkje prioritert i økonomiplanperioden:

Prosjekt	Beskriving	Estimert kostnadsramme
Uteområde Helland barnehage	Utbetring av uteområde, med utskifting og oppgradering av mellom anna leikeapparat og klatrestativ	0,5 mill. kroner
Uteområde Tomrefjord barnehage	Det har lenge vore behov for å oppgradere uteområdet. Leikeapparata er veldig slitt og har behov for utbytting og oppgradering. Tomrefjord barnehage er den einaste barnehagen som ikkje har asfaltert sykkelsti til barna innafor gjerdet.	1,1 mill. kroner
Fjerning av oljekjel og oljetank ved Tresfjord skule	Sidan det ikkje lengre er tillat å fyre med fossilt brensel bør både oljefyr og oljetank fjernast. Uteområde der tanken ligg må også stellast til. Noko innvendige bygningsmessige endringar må pårekna. Sidan dette ikkje er eit tiltak som hastar p.t, er det ikkje teke inn som tiltak i økonomiplanperioden.	0,75 mill. kroner

Ein del av investeringsprosjekta som det er gitt løying til i 2022 vert ikkje ferdige i år, og nokre av prosjekta vert heller ikkje påbegynt. Når rekneskapen for 2022 vert avslutta vil det i kommunestyremøte på nyåret bli lagt fram sak om kva unytta løyvingar som bør bevilgast på nytt i 2023.

Nedanfor følgjer ein omtale av satsingane i økonomiplanperioden.

Investeringstabell for kommunen samla

Vestnes kommune

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter Vestnes kommune	Økonomiplan				Sum 2023-26
	2023	2024	2025	2026	
Asfaltering	2 000	4 000	5 000	5 000	16 000
Avløp, renovering og utbygging	5 000	5 000	5 000	7 000	22 000
Barnehageskogen – Helland barnehage	0	300	0	0	300
Byggje ut industritoromter, Skorgenes	400	0	0	0	400
El-minigraver	0	800	0	0	800
Flomsikringstiltak	0	500	0	0	500
Gangveg Bakneset bustadfelt	0	3 700	0	0	3 700
Garderobeløysing - Helland barneskule	0	0	350	0	350
Helseplattformen	14 500	0	0	0	14 500
Hovudvassleidning Myra	0	0	1 000	0	1 000
IKT samarbeid Romsdal	1 566	1 244	1 244	1 244	5 298
Interaktive skjermar i klasserom	600	600	800	0	2 000
Kjøp av aksjer og andelar	2 280	2 280	2 280	2 280	9 120
Kjøp av areal	500	500	500	500	2 000
Ny vaktmesterbase i sentrum	1 800	0	0	0	1 800
Ny vegbru, Talberg	0	0	0	2 000	2 000
Nye elevstolar, Helland barneskule	0	0	0	360	360
PC - Klassesett	800	800	800	800	3 200
Reservekraft Myraområde	0	0	4 500	0	4 500
Riving av Myratun	0	1 200	0	0	1 200
Riving Strandbo	0	0	0	7 500	7 500
SD anlegg	0	625	625	625	1 875
Solskjerming Helland barneskule	0	1 000	0	0	1 000
Solskjerming og fasade Tomrefjord skule	0	2 000	0	0	2 000
Tak - Myra kulturhus	0	0	0	4 000	4 000
Taktekking ved Tresfjord skule	2 000	0	0	0	2 000
Trafikktryggingstiltak 50/50	400	500	500	500	1 900
Uteområde utleigebustader	0	0	600	0	600
Sum Vestnes kommune	31 846	25 049	23 199	31 809	111 903
Sum	31 846	25 049	23 199	31 809	111 903

Beskriving av satsingane

Satsingar i 2023

Asfaltering og opprusting av kommunale vegar

Kartleggingsarbeidet i forbindelse med innkjøp av forvaltingssystem veg er godt i gang. Data og analyse som grunnlag for asfalteringsprogram vil føreligge i løpet av hausten. Det vi likevel kan seie med sikkerheit er at det er framleis eit stort behov for asfaltering, både på bygdevegar og «byggefeltsvegar». Kostnader til forarbeid før asfaltering vert også dekt her, slik som oppgradering av stikkrenner, fornying av berelag, sluk og liknande. Prosjektet inkluderer også trafikktryggingstiltak som fartshumper og skilting. Brutto investeringsramme føreslått til 2 mill. kroner i 2023, 4 mill. kroner i 2024 og 5 mill. kroner i 2025 og 2026. Budsjettet er nøktern med bakgrunn i behovet for å halde dei kommunale vegane med asfaltdekke, som auka enda meir etter at Vågstranda og Hjelvika blei en del av Vestnes kommune.

Avløp – ledningsnett, rensing m.v.

Det står enno att fleire prosjekt innafor dette område. Dette gjeld nyanlegg av ledningsnett for å kople til fleire abonnentar, separasjon (overvatn/avløp), utbygging av reinseeiningar, pumpestasjonar. Samt innkjøp av nødvendig utstyr for drift av fagområdet. Mange av prosjekta vert samarbeidsprosjekt med t.d. vassverk og andre ledningsetatar. Sidan dette er eit sjølvkostområde vil gebyr dekke renter og avdrag for låneopptak til dette prosjektet.

Byggje ut industritor, Skorgenes

Prosjektet går ut på å byggje ut og klargjere restareal innanfor kommunalt eigd industriområde. Dette inkluderer både veg, vatn, avløp og ein betydeleg del arronderingsarbeid. Estimert kostnadsramme på 0,4 mill. kroner. Investeringa vil bli finansiert gjennom salsinntekter.

Eigenkapitalinnskot i KLP

Basert på estimert premierreserve vil eigenkapitalinnskotet til KLP bli 2,28 mill. kroner i 2023.

Kapitalinnskotet kan ikkje finansierast med lån, og er difor føresett dekka av sal av tomter eller eigedom. Greier ein ikkje å dekkje dette ved bruk av investeringsinntekter må innskotet bli dekt ved bruk av disposisjonsfond (som ikkje er aktuelt p.t.), ubunde investeringsfond eller over drifta.

Helseplattformen

I KST-54/21 blei det vedtatt å løyse ut kommunen sin opsjon på kjøp av Helseplattformen AS. Alle kommunane som skal vere med på løysinga skal bidra med sin andel av utgiftene til å utvikle systemet. Dette skal betalast til Helseplattformen AS når systemet blir teke i bruk, som er planlagt å vere i 2023. For Vestnes kommune utgjer dette om lag 14,5 mill. kroner.

IKT samarbeid Romsdal

Kommunestyret vedtok i sak KST 43/13 og gå inni eit forpliktande langsiktig og strategisk IKT samarbeid i Romsdal frå 01.01.2014. I tillegg til årlege driftskostnadene er dei også ansvarleg for nyinvesteringar på dataanlegg til samarbeidskommunane. Vestnes kommune sin andel av investeringane i 2023 er 1,6 mill. kroner.

Interaktive skjermar i klasserom

Det er behov for å oppgradere til digitale tavler/interaktive skjermar i alle klasserom i skulane. Dette vil gi betre mogleger for undervisning med presentasjonar, både for elevar og lærarane, og er nødvendig for å utnytte den digitale satsinga i skulen fullt ut. Prosjektet er nytt, og har ei totalramme på 2,0 mill. kroner i perioden 2023-2025. Dette vil utgjere om lag 40 nye skjermar. Plana er å innføre dette i ungdomsskulen i 2023, mellomsteget i 2024 og barnesteget i 2025.

Kjøp av areal

I løpet av eitt år har kommunen behov for erverv av ulike type areal i tilknyting til eksisterande formålsbygg, utviding av kommunale veier/parkeringsplassar, sikring av areal i tilknyting til friluftsformål, utbygging av kommunal infrastruktur m.m. Det blir foreslått ein fellespott å denne type prosjekter på 0,5 mill. kroner kvart år i økonomiplanperioden.

Ny vaktmeisterbase i sentrum

Vaktmeistrane i sentrum har fått nye lokalar etter riving av deler av sjukeheimen. Det trengs ein ombygging slik at dei får kontor, personalrom, finverkstad og garderobe med toalett, dusj og vaskemaskin. I tillegg skal det etablerast eit kontor til helsestasjonen. I tillegg til ombygging må det installera nytt ventilasjonsanlegg, samt installering av data. Vi må også leige inn andre fag så som elektro og rør.

Per i dag er dei i lokalar som er «rester etter en byggeplass». Det er provisoriske ordningar med det meste. Med ny vaktmeisterbase vil vaktmeistrane greie å betene bygga i sentrum meir effektivt, samt at dei vil få forsvarlege arbeidsforhold. Kostnadsramma er estimert til 1,8 mill. kroner.

PC-klassesett

Datasikkerheit er noko som blir høgt prioritert i ROR-IKT. Eldre pc-ar utgjer ein sikkerheitstrussel. Når pc-anne er seks år, så er dei for gamle i høve krava som er satt i kommunen. Det medfører at vi har 327 for lite PC-ar til elevane innan tre år sett opp i mot desse krava. I tillegg er det same krav til PC-ar til tilsette. I investeringsbudsjettet er det lagt inn ei fellesanskaffing av to klassesett kvart år, som utgjer ei årleg kostnadsramme på 0,8 mill. kroner.

Taktekking ved Tresfjord skule

Taktekking med PVC-duk frå 1983 er totalt ustlitt og må erstattast med en ny taktekking av asfaltapp. Grunna taklekkasjar må ny himling leggast i 3-4 rom ved kontorfløya på skolen. Det planleggast da å skifte ut lyskjelder til energieffektive LED-armaturar. Ved å ikkje gjennomføre tiltaket vil det medføre at lokalane ikkje kan nytta, samt gje omfattande sopp- og råteskadar. Tiltaket vil bidra til å betre arbeidsforhold for lærarar og elevar. Det er føreslått ei kostnadsramma på 2 mill. kroner.

Trafikktryggingstiltak

Dette prosjektet gjeld etablering av mellom anna fartshumper, gangfelt med belysning, skilt og liknande. Gjerne prosjekt som er knytt til skule- og barnehageveg og andre stadar barn og unge ferdast. Tiltaka i 2023 er i stor grad lokalisert på Vågstranda.

Det blir søkt om tilskot til trafikktryggingstiltak. Prosjektet blir berre gjennomført dersom søknaden vert innvilga. Kostnadsramma for 2023 er satt til 0,4 mill. kroner, og det er då forventa at fylkeskommunen vil finansiere om lag halvparten.

Satsingar i perioden 2024-2026

Barnehageskogen – Helland barnehage

Barnehageskogen er ei tilrettelagt arena for allsidig leik og varierte bevegelseserfaringar. Skulen og barnehagen brukar same uteområde, og det er rift om desse plassane. Reiskapsbu og toalettrom i "barnehageskogen" brann ned i 2020. Det låg ikkje føre forsikringssum som kan nyttast i ei oppbygging. Ved at vi ikkje lenger har reiskapsbu for oppbevaring av ved, bålpanne, utstyr og reiskap m.m, vert bruken redusert. Det er estimert av oppbygginga av «barnehageskogen» vil ha ei kostnadsramme på om lag 0,3 mill. kroner.

El-minigravar

Dagens maskin (dieseldrift) er ein 2006/2007 modell, som er klar for utskifting. Maskina er dimensjonert for kyrkjegardsgravning, men blir og brukt til andre småoppdrag innfor veg, park og avløp. Det blir føreslått å kjøpe inn ei elektrisk driven maskin, som og bidrar positivt i forhold til klimasatsing. Estimert pris på 0,8 mill. kroner.

Flomsikringstiltak

Dette tiltaket går ut på å reparere/retablere eleveførebygging i Sjøelva (Tresfjord). Dette avheng av at NVE sett inn tiltaket i sitt budsjett. Elles gjeld det fleire tiltak knytt til eksisterande bustadfelt. Tiltaket skal bidra til å sikre verdiar og hindre skade på eigedom og infrastruktur. NVE kan dekke 80 %, dersom kommunen yt 20 %. Dette vil gjelde sikring i Sjøelva. På dei mindre prosjekta kan ein ikkje vente tilskot frå NVE. I investeringsbudsjettet er det lagt til grunn kommunen sin andel av prosjektet, og ein føresetnad om at NVE handtera sin andel sjølv og ikkje gjennom kommunen. Estimert kostnadsramme er satt til 0,5 mill. kroner.

Fortau/gangveg Baknes bustadfelt

Dette er eit tiltak knytt til trafikktryggingsplana, og kan sjås på som to delprosjekt.

- Del 1: Langs Gjermundnesvegen. Estimert kostnadsramme på 1 mill. kroner
- Del 2: langs Baknesvegen. Estimert kostnadsramme på 2,2 mill. kroner

Erfaringane frå tidlegare prosjekt er at ein kan få tilskot frå fylkeskommunen til mellom anna belysning (deler). Belysning på heile strekninga vil ha ein kostnad på om lag 0,5 mill. kroner. Totalt vil då kostnadsramma for prosjektet vere på 3,7 mill. kroner.

Garderobeløysing - Helland barneskule

Ei fellesanskaffing av nye garderober i 1. etasje på barneskulebygget. Dette vil vere ein oppgradering av eksisterande garderober som er over 30 år gammal, slitte, upraktiske og uhygieniske. Estimert kostnadsramme på 0,35 mill. kroner.

Hovudvassleidning Myra

Her er vi eigar av ledningsnettet på Myraområdet. Dette nettet er frå utbygginga av Hellandheimen på sein 50-talet, og det er tidvis store lekkasjar samtidig som det er konstant smålekkasjar. Sidan vi betaler forbruksavgift for dette vatnet til Vestnes Vassverk, har vi svært høge kostnader knytt til forbruket. Dei seinare år har det og kome til private aktørar som nyttar seg av same leidningsnett. Før kommunen gjer noko med dette, må ein i dialog med Vestnes Vassverk om kva som skal til av investeringar før dei tek over vassleidningane. Vi rår difor til at dette tiltaket blir utsett til seinare i økonomiplanperioden, sidan det krev ein del kartlegging i førekant. Kostnadsramma er estimert til 1 mill. kroner.

Nye elevstolar, Helland barneskule

Elevstolane på mellomtrinnet ved Helland barneskule byrjar å bli klar for utskifting. Elevane vil då få stolar som kan tilpassast kvar enkelt elev. Det er berekna 130 elevstolar, noko som utgjer om lag 0,36 mill. kroner. Tiltaket er satt inn i 2026, sidan stolane enno kan nyttas nokre år.

Ny vegbru på Talberg

Vegbrua på Talberg er ei gammal bru, som er oppbygd av stålbelkar og tredekk som har noko usikker kvalitet. I 2021 blei det utført spesialkontroll og klassifisering. Konklusjonen blei at den fortsatt tåler Bk10/60 t, men at det bør gjerast noko med korrosjonen på stålkonstruksjonen.

Aktuelle tiltak på kort sikt er å sprøyte synlege stålkonstruksjonar med rusthemmende olje. Men fortsatt korrodering vil medføre redusert bæreevne, så det bør leggast til rette for utskifting innafor økonomiplanperioden. Teknisk kan det vere aktuelt å erstatte bruha med rør/kulvert (diameter 2,8 meter), i staden for å bygge opp ei ny tradisjonell bru.

Tiltaket er lagt inn i slutten av planperioden, og har ei estimert kostnadsramme på 2 mill. kroner.

Reservekraft på Myra

Eksisterande aggregat er gammalt og har ikkje nok kapasitet til å forsyne dei bygga som har behov for reservekraft. Det er utarbeidd eit forprosjekt for ny reservekraft på Myra. Rapporten er frå 2018, og det vart då antyda ei kostnadsramme på 3,3 mill. kroner. Ut frå løns- og prisvekst, samt erfaring med behov for ein sikkerheitsmargin, er det føreslått at kostnadsramma bør vere på om lag 5 mill. kroner. I dette anslaget ligg det også midlar for å stelle til uteområdet rundt installasjonen når den er ferdig.

Riving av Myratun

Bygget står inne på området til Mariebo og Oppigarden, og det har vore brukt til dagaktiviteter for demente som bur heime. Nå er tenestetilbodet flytta til Aktivitetssenteret. Bygget må fjernes da det vil bli kostbart å skulle vedlikehalde bygget. Slik det står i dag kan det utgjere ein risiko for beboarane på Mariebo og Oppigarden. Etter riving må uteområdet stelles i stand, mellom anna er det tenkt å leggje asfalt.

I høve med dette arbeidet skal det setjast inn to gangporter i gjerdet. I dag er det to køyreportar.

Portane bruker lang tid på å opne/lukke seg, og det hender at pasientar stikk av.

Tiltaket vil bidra til å redusere utgifter i drifta knytt til forsikring, straum, vedlikehald og eksterne kontrollar. Det vil også bidra til auka sikkerheit til pasientar. Kostnadsramme er estimert til 1,2 mill. kroner.

Riving av Strandbo

Strandbo står i dag til nedfalls. Bygget er ført opp på ei tid då det var vanleg å nytte bygningsmateriale med asbest. I tillegg til asbest, inneholdt bygget også andre miljøgifter. For å unngå innanding av asbesthaldig støv, er det strenge reglar i arbeidsmiljølova om kven som har lov til å handtere asbesthaldig materiale. Eining for egedomsdrift har satt opp sperregjerde rund bygget slik at uvedkommande ikkje skal ha lett tilgang. Det er ikkje mogleg å få ein fullstendig oversikt over omfang av miljøgifter i bygget. Dette vil først vise seg når ein startar sjølve rivinga. Kostnadsramma på 7,5 mill. kroner er berre eit anslag. Av erfaring veit ein at det er kostnadskrevjande å både rive og kvitte seg med miljøfarleg avfall.

Solskjerming Helland barneskule

Den gamle solskjerminga lar seg ikkje lengre reparere ved Helland barneskule. I 1. etasje er den fjerna grunna skader, mens den i 2. etasje er nede heile tida og vanskeleggjer både tilgang på utsyn og dagslysinnslipp. Tiltaket har vært meldt inn over fleire år. På grunn av «skolesaka» har dette blitt satt på vent. Tiltaket vil betre både lys- og generelle arbeidsforhold for lærarar og elevar. Estimert kostnadsramme er på 1,0 mill. kroner.

Solskjerming og fasade Tomrefjord skule

Yttervegg, vinduer og solskjerming på kontor-/personaldel ved Tomrefjord skule er totalt utslitt og må oppgraderast. Tiltaket har blitt meldt inn tidlegare år, men har blitt satt på vent grunna «skolesaka». Det ble i 2022 bevilga midlar til solskjerming, men sidan solskjerming ikkje kan settast opp utan å måtte gjere noko med yttervegg og vindauge først blei midlane omdisponert. Manglande solskjerming og vinduer som ikkje er trygge å opne, gjer at det blir det sær varmt i romma når det er godvêr. Tiltaket vil betre inneklima og arbeidsforhold, samt gje ein viss nedgang i energibruk til oppvarming. Estimer kostnadsramme på 2,0 mill. kroner.

SD- anlegg

PC som nyttast til å styre SD-anlegget er svært gammalt og utdatert. Ryk eksisterande PC kan situasjonen bli at vaktmeistrane må ut på kvart einskild bygg når dei til dømes skal stille temperatur, mot at dei i dag kan sitte på kontoret å styre alle bygg. For å sikre stabilitet og hindre uventa kostnad, må arbeidet med å få lokale SD-anlegg over på serverparken til ROR-IKT kome i gang. Dette vil sikre både stabil drift, men og backup om serveren skulle falle ut. Sidan dette er eit arbeid som truleg vil føregå i ein periode på nokre år, er det foreslått å legge inn ei kostnadsramme på 0,62 mill. kroner i 2024-2026. I utgangspunktet var tanken at nytt anlegg skulle bli implementert ved etablering av ny felles ungdomsskule, og i framtidig oppgradering av Tomrefjord skule. Men sidan den lokale serveren på Tomrefjord skule allereie er øydelagt, må denne bli prioritert først. Prioriteringsrekkefølgja er satt opp slik:

1. Tomrefjord skule
2. Helland skule
3. Vestnes kommunehus, Aktivitetssenteret og Senior Plaza
4. Tresfjord skule
5. Ressurssenteret
6. Tomrefjord Idrettsbygg

Tak på Myra kulturygg

Fleire takstein har lausna og inngangspartiet oppe har store råteskader med vassinnrentenging. Taket må reparerast ved at møne- og valmsteinar vert erstatta med galvanisert beslag, alternativt må heile taket byttas ut. Prosjektet er estimert å ha ei kostnadsramme på om lag 4 mill. kroner som er basert på erfaringstal frå liknande prosjekt. Anslaget er likevel usikkert fordi ein ikkje veit kva som kan dukke opp av uføresette forhald. Om prosjektet er å betrakte som ei investering må ein også sjå nærmare på. Er det berre snakk om vedlikehald (skifte takstein) så er dette å betrakte som ein driftskostnad. Prosjektet bør utredast meir før ein vel å sette i gang med prosjektet. Førebels estimat på kostnadsramme er 4 mill. kroner.

Uteområde ved bustader i sentrum

Det er behov for å gjerne noko med uteområdet til nokre av utleiebustadene i sentrum. Bustadane har også utvendige bodar som i realiteten ikkje kan brukast (dei har jordgolv og dørene er vanskeleg å låse), og må difor oppgraderast. Kostnadsramma er satt til 0,6 mill. kroner.

Videreutlån

Kommunen tar opp startlån i Husbanken for igjen å låne pengane ut til eigne innbyggjarar. Dette for å kunne hjelpe flest mogleg til å bu i eigen, eigd bustad. Startlånet er Husbanken sitt kanskje viktigaste verkemiddel i det bustadsosiale arbeidet, og kommunen er oppfordra av Husbanken til å bruke dette verkemiddelet aktivt. Dette skal i utgangspunktet ikkje gje kommunen noko utgifter til renter og avdrag. I budsjettet er det forutsett at desse postane går i null.

I budsjettet er det lagt til grunn eit opptak på 10 mill. kroner i startlån i 2023, og 15 mill. kroner dei neste tre åra. Bakgrunn for noko redusert låneopptak i 2023 skuldast ubrukte lånemiddel frå tidlegare år, som ein vil nytte først. Samla midlar som er tilgjengeleg for utlån vil difor vere rundt 20 mill. kroner i 2023. Dersom ein ser behov for ytterlegare startlånsmidlar, kan dette søkjast om i løpet av året.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Investeringer i varige driftsmidler	29 566	22 769	20 919	29 529
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 280	2 280	2 280	2 280
Sum finansieringsbehov	31 846	25 049	23 199	31 809
Kompensasjon for merverdiavgift	-5 520	-3 805	-3 935	-5 557
Tilskudd fra andre	-200	-250	-250	-250
Salg av varige driftsmidler	-2 680	-2 280	-2 280	-2 280
Bruk av lån	-23 446	-18 714	-16 734	-23 722
Videreutlån	10 000	15 000	15 000	15 000
Bruk av lån til videreutlån	-10 000	-15 000	-15 000	-15 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 000	1 500	1 500	1 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
Sum finansiering	-31 846	-25 049	-23 199	-31 809
Sum finansieringsbehov	31 846	25 049	23 199	31 809
Sum finansiering	-31 846	-25 049	-23 199	-31 809
Udekt finansiering	0	0	0	0

Investeringsbudsjettet blir finansiert med kompensasjon for meirverdiavgift, investeringstilskot, inntekter frå sal av anleggsmidlar, overføringer frå drift eller opptak av lån. I tabellen over blir det vist korleis investeringane til Vestnes kommune blir finansiert i økonomiplanperioden.

Opptak av lån vil påføre driftsbudsjettet framtidige rente- og avdragskostnadar. Driftskostnadar knytt til startlån og VAR-investeringar blir finansiert gjennom brukarbetalingar.

For 2023 er det budsjettert med eit låneopptak på 23,5 mill. kroner, kor lån til sjølvkostområde utgjer 5 mill. kroner. Vidareutlån kjem i tillegg på 10 mill. kroner. Eigenkapitaltilskot til KLP på 2,28 mill. kroner kan ikkje lånefinansierast, og er i økonomiplanperioda finansierast gjennom sal av anleggsmidlar. Tilskot frå andre på 0,2 mil. kroner er knytt til prosjektet trafikktryggingstiltak, kor ein føresett at fylkeskommunen vil finansiere om lag halvparten av prosjektet.

Klimabudsjett

Innleiing

I desember 2015 underteikna Noreg, saman med 195 andre land Parisavtalen. Gjennom avtalen har landa forplikta seg til å bidra til at den globale oppvarminga blir halde godt under to grader samanlikna med førindustriell tid, og helst avgrense temperaturauken til 1,5 grader. Norge sine klimaforpliktingar er vedtekne gjennom ei eiga klimalov der lågutsleppssamfunnet er beskrive. [Klimalova](#) har mål om at utsleppa av klimagassar i 2030 skal være minst 50, helst 55 prosent lågare enn i 1990. I 2050 må utsleppa av CO₂ være netto null. For å nå desse måla krev det lokal innsats både frå innbyggjarar og lokalsamfunn samt at kommunen si drift må leggast om mot eit framtidig lågutsleppssamfunn, og helst eit nullutsleppssamfunn.

Hausten 2015 vedtok FNs medlemsland 17 mål for berekraftig utvikling fram mot 2030. Berekraftsmåla ser miljø, økonomi og sosial utvikling i samanheng. Dei gjeld for alle land og er eit vegkart for den globale innsatsen for ei berekraftig utvikling. Regjeringa har bestemt at dei 17 berekraftmåla til FN skal vere det politiske hovudsporet for å ta tak i dei største utfordringane i vår tid, også i Noreg.

Som eit svar på dette har Møre og Romsdal fylkeskommune, med støtte frå statsforvaltaren, tatt initiativ til Berekraftsfylket Møre og Romsdal. Målet er at satsinga skal bidra til eit koordinert og metodisk krafttak for å nå FNs berekraftsmål innan 2030. For å verkeleggjere desse berekraftsmåla skal derfor skal klima- og naturomsyn ligge til grunn for Vestnes kommune si verksemd og planlegging.

Som eit ledd i arbeidet med å redusere klimautsleppa i kommunen innfører vi klimabudsjett som eit nytt styringssystem frå 2022. Eit klimabudsjett er definert som «*eit styringsverktøy for å oppnå klimagassreduksjonar og andre vedtatte klimamål.*» Klimabudsjett er eit forsøk på å løyse klimautfordringane ved å integrere dette budsjettet i økonomiplanen på lik linje med eit økonomisk budsjett. På denne måten får ein høve til styre kor utsleppskutta skal takast, kva *tiltak* som skal gjennomførast, kven er *ansvarlege*, og til kva *pris*.

FNs 17 berekraftsmål er inndelt i tre dimensjoner: klima og miljø, Økonomi og sosiale forhold. Det er samanhengen mellom dess tre dimensjonane som avgjer om noko er berekraftig

Status utslepp Vestnes kommune

Klimabudsjettet for 2022 var kommunens første. Det er ikkje eit komplett klimabudsjett, men vi har prioritert å få på plass det nødvendige rammeverket, slik at kommunen kan jobbe meir systematisk med å redusere utsleppa i åra framover. Tiltak som byggjer opp klima- og naturkompetanse i kommunen, tiltak som styrker kommunens kunnskapsgrunnlag og tiltak som i hovudsak kan gjennomførast utan større kostnader er derfor prioritert. Samstundes er det vurdert at kostnadane knytt til klima- og naturkrisa er langt høgare enn kostnadar knytt til tiltak. Målet med klimabudsjettet er å vere tydelege og meir konkrete på kva som er våre klimamål, kor store utsleppsreduksjonar som vi må oppnå, kva for tiltak som skal iverksettast og når resultata er forventa. Vi har som ambisjon at klimabudsjettet skal forbetra gradvis gjennom erfaring og kompetanseheving i kommande planperiode.

Klimagassutslepp deles i to kategoriar, desse er *direkte utslepp* som skjer innanfor kommunens grenser, medan indirekte utslepp skjer utanfor kommunens grenser, men som eit resultat av aktiviteten innanfor kommunens grenser (t.d. kjøp av varer produsert andre stader).

Klimagassutsleppa i Vestnes kommune skal innan 2030 vere redusert med 60 % i høve referanseåret 2009. Med dagens metodikk for berekning av direkteutslepp av klimagassar, inneberer dette at vi må redusere vårt direkte utslepp med 32 236 CO₂-ekv innan 2030.

Basert på noverande datagrunnlag, finn ein ikkje tilstrekkeleg tiltak som gje ein ønska utsleppsreduksjon. Vestnes kommune vil difor ikkje nå målsettinga om ein 60 % reduksjon av klimagassutslepp innan 2030 ved kun å redusere *direkte utslepp*.

Dersom kommunen skal nå nasjonale målsetningar og forventningar, må klimabudsjettet for Vestnes kommune mellom anna omfatte heile Vestnessamfunnet. Det er heilt klart at kommunen som verksemد også må ha ein meir klima- og miljøvennleg drift, fordi kommunen har eit særskilt ansvar med å gå føre i

det grøne skiftet. For å verkeleggjere berekraftsmåla må klima- og naturomsyn ligge til grunn for Vestnes kommune si verksemd og arealplanlegging.

For å kunne gjennomføre dette, må ein ha eit betre datagrunnlag som syner kor ein kan iverksette dei tiltaka som gje størst utsleppsreduksjon. Det hastar med å få ei slik oversikt på plass. Dels som ei oppfølging av dette, har kommunedirektøren difor starta opp arbeidet med ein kommunedelplan for naturmangfald. Det er forventa at denne vil vere gjeldande frå 01.01.2024.

Klimastatistikk

Tabell 1. CO2-ekvivalenter fordelt på sektor i Vestnes kommune perioden 2009 – 2020. Kjelde Miljødirektoratet

Kvart år publiserer Miljødirektoratet oppdateringar av kommune- og fylkeskommune fordelte klimagassrekneskap. Dette rekneskapet omfattar dei direkte utsleppa som skjer innanfor kommunens geografiske grense. Utslipprekneskapet syner utslepp frå de tre klimagassane karbondioksid (CO₂), metan (CH₄) og lystgass (N₂O) fordelt på ni sektorar i norske kommunar og fylker. Same metode og datakjelder brukast for alle åra i utsleppsrekneskapet.

Det første året er satt til 2009. Dette skuldast at ein ikkje har data før dette eller at datagrunnlaget ikkje har tilstrekkeleg kvalitet på kommunenivå. Grunna dette, er det anbefalt at ein setter 2009, eller seinare, som referanseår for kommunale utsleppsreduksjonsmål².

Utsleppsrekneskapet inneheld utsleppstal for 2009, 2011, 2013 og årleg frå 2015. Tabell 1 gje ei oversikt over dei ni sektorane og mengda utslepp i perioden 2009-2020 i Vestnes kommune.

Som det kjem fram av tala i tabell 1, er det ikkje registrert utslepp frå sektorane luftfart og energiforsyning. Dette er relatert til den metodiske avgrensinga.

Dei sektorane som setter det største klimaavtrykket i Vestnes kommune er *sjøfart, landbruk og avfall og avløp*. Samla sette utgjer desse sektorane om lag 81% av dei totale klimagassutsleppa i kommunen. Ein anna stor utsleppsfaktor er vegtrafikk.

Tal fra SSB og Miljødirektoratet for 2022 syner ei auke i utslepp av klimagassar i Vestnes kommune på omlag 3,4% samanlikna med 2019. Auka er i all hovudsak knytt til sjøfart, passasjertrafikk.

Dersom Vestnes kommune skal nå nasjonale mål om utsleppsreduksjon innan år 2030 og 2050, må ein snarast sette iverk fleire av tiltaka som er skissert i klimabudsjettet. Eksisterande tiltak er ikkje tilstrekkeleg for å få ein reduksjon, og kommunen er på noverande tidspunkt langt unna måloppnåing knytt til utslepp av klimagassar.

Sjøfart

Sjøfart er den største utsleppssektoren i Vestnes og utgjer 36% av total utsleppa.

Klimagassrekneskapet for sjøfart inkluderer all utslepp frå både innanriks, utanriks og gjennomfartstrafikk (seilaser som skjer i norske havområde, men der skipet ikkje legger til norsk hamn). Miljødirektoratet har estimert utsleppa innanfor denne sektoren frå og med 2015. Grunna manglende datagrunnlag for åra 2009, 2011 og 2013, har Miljødirektoratet satt desse utsleppa lik utsleppa frå 2015.

Ser ein på kva skipskategoriar som utgjer den største utsleppsfaktoren, er det *passasjerar*. Den utgjer om lag 76% av utsleppa knytt til sjøfart i Vestnes. Sjøfart er ein utsleppssektor som i all hovudsak styres av nasjonale føringer og det er derfor vanskeleg å gjere lokale tiltak for å redusere utsleppa. Men kommunen kan gjennom Molde og Romsdal Hamn IKS drive fram utsleppsreduserande tiltak som t.d. bruk av biogass, LNG, seilingsmønster, miljødifferensiering mv.

Det er forventa ein større utsleppsreduksjon knytt til denne sektoren, spesielt innan kategorien *passasjer*. Dette er knytt til elektrifiseringa av riksvegsambandet Molde-Vestnes samt nedlegginga av hurtigbåten mellom Molde og Vestnes. Det er estimert at dette vil gje ein utsleppsreduksjon på om lag 5900 CO₂ -ekv.

Landbruk

Landbruket er den nest største utsleppssektoren etter sjøfart i Vestnes kommune. Den utgjer om lag 26% av dei totale utsleppa til kommunen.

Klimagassutslepp i landbruket er knytta til biologiske prosessar i høve fordøyelsesprosessar hos husdyr, gjødselhandtering og utslepp knytt til jordbruksareala so fører til danninga av metan og lystgass. Klimagassrekneskapet for kommunar for jordbruket er basert på nasjonale utsleppstall og fordelt til kommunar ved hjelp av fordelingsnøklar som er basert på talet på husdyr, berekna mengde nitrogen i gjødsel, fulldyrka jordbruksareal mv.

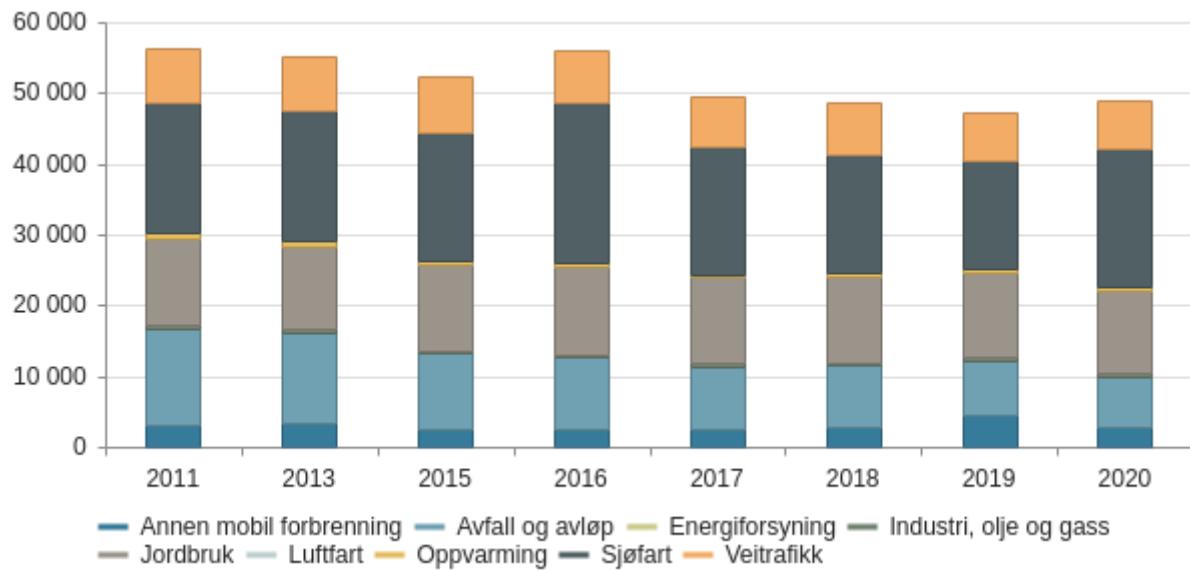
Sjølv om sektoren i stor grad regulerast av nasjonale føringer, er det er likevel gode moglegheiter til å redusere klimagassutslepp innan denne sektoren. Spesielt innan kategorien *jordbruksarealer*. Kommunen som planmynde har høve til å legge føringer i høve omdisponering av jord- og skogbruksareal, vann- og myreal, stille krav til klima- og miljøtilpasningar i reguléringsplaner og t.d. betre utnytting/fortetting av allereie eksisterande utbyggingsareal i staden for å ta i bruk nytt areal. Vidare kan ein nytte lokale tiltskotsmidlar, som t.d. SMIL og RMP, til å redusere utsleppa av klimagassar.

Avfall og avløp

Den tredje største utsleppssektoren i Vestnes er knytt til *avfall og avløp*. Som sjøfart, er dette en sektor som i større grad er regulert av nasjonale føringer. Mellom anna er det Statsforvaltaren som har forvaltningsansvar for slike verksemder. Bakgrunn for denne sektoren gje store utslepp av klimagassar i Vestnes er lokalisering av Vestnes Renovasjon. Det er forventa ein nedgang i denne sektoren grunna nasjonale føringer.

Utslepp av klimagassar per år

Grafen viser utslepp av klimagassar i tonn CO2-ekvivalentar

Tabellen viser utslepp av klimagassar i tonn CO2-ekvivalentar

	2011	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Annemobil forbrenning	3 235,8	3 383,8	2 519,5	2 565,9	2 609,3	2 958,4	4 422,7	2 710,8
Avfall og avløp	13 522,9	12 796,5	10 717,6	10 136,7	8 787,3	8 532,6	7 774,6	7 214,2
Energiforsyning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Industri, olje og gass	434,2	436,9	382,9	439,6	412,6	407,2	496,2	423,4
Jordbruk	12 145,5	11 757,8	12 182,7	12 388,6	12 114,3	12 167,8	11 938,7	11 639,8
Luftfart	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppvarming	1 000,4	909,8	551,5	575,9	530,8	516,9	428,3	521,7
Sjøfart	18 201,5	18 201,5	18 201,5	22 483,7	18 068,4	16 825,8	15 294,0	19 520,9
Veitrafikk	7 810,1	7 752,0	7 880,6	7 429,8	6 877,9	7 196,9	7 025,1	6 979,2
Sum	56 350,3	55 238,3	52 436,3	56 020,1	49 400,6	48 605,5	47 379,7	49 009,9

Klimatiltak med i økonomiplanen

Direkte utslipp

Redusjonar synast i tonn CO2 ekvivalentar

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostn	Totalkost	Langsik	Sektor	Kjelde	Reduks						Langsi	
						ad	nad	tig	jon	jon	jon	jon	
						2023	2023-	økono	2021	2022	2023	2024	2026
								misk					reduks
								effekt					jon
Utfasing av fossildrevne håndholdte motorredskaper	0	0	0	Annen mobil forbrenning	Dieseldrevne motorreds kaper	0,0	0,0	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	0,0
Energiøkonomisering (ENØK) i kommunale bygninger	0	0	0	Annet Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arealrekneskap i nye planer	0	0	0	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagassene	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bevaring av myrområder	0	0	0	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagassene	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sjøfart	0	0	0	Sjøfart Passasjer	0,0	2 640,0	5 940,0	5 940,0	5 940,0	5 940,0	5 940,0	0,0	
Gratis pop-up sykkelverkstad på skular	0	0	0	Veitrafikk Personbiler	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
IKT-løsninger for å redusere utslepp	0	0	0	Veitrafikk Personbiler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trafikktrygging splan	0	0	0	Veitrafikk Personbiler	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Utskifting av fossile tenestebiler til elbiler	0	0	0	Veitrafikk Personbiler	0,0	0,0	0,0	0,0	123,0	123,0	0,0		
Sum	0	0	0			0,0	2 640,0	5 943,0	5 944,0	6 067,0	6 067,0	2,0	

Beskriving av moglege klimatiltak

Arealrekneskap i nye planer

Vurdere om alle nye planer og bustadprosjekt skal inkludere arealrekneskap som gjer rede for klimagassutslepp knytt til arealbruksendringar. Kommunedelplan for naturmangfold (planprogram på høyring i nov 2022) kan gje føringar for tiltak for å redusere klimagassutslepp.

Bevaring av myrområder

Vurdere om resterande myrområde skal bevarast mot utbygging, drenering og nydyrkning. Høg CO₂-emisjon i drenert myr skyldast lavare grunnvannstand, tilgang på oksygen og auka jordrespirasjon. Høg grunnvannstand i naturleg og restaurert myr motverkar jordrespirasjonen og bidreg til lagring av karbon i jorda og motverker utslepp av CH₄ som har 25 gonger så stor klimapåverknad som CO₂. Restaurering av myr kan og vere eit tiltak her.

Energiøkonomisering (ENØK) i kommunale bygninger

ENØK-tiltak omfattar fleire enkelt tiltak på ulike kommunale bygningar. Tiltaka utredast, planleggast og gjennomførast i det aktuelle driftsåret. Tiltaka skal utredast gjennom kartlegging av kommunale bygningar. Har ingen direkte reduksjon på utslepp av klimagass, men er vudert som eit miljøgode i høve til redusert energibehov og endringar i energifordelinga. Reduksjon i klimagass kan her komme i form av anskaffing og mindre behov for energi.

Gratis pop-up sykkelverkstad på skular

Arrangerer saman med skular. Sjåast i samanheng med Trafikktryggleiksplan. Estimert ein reduksjon i klimagassutslepp knytt til tryggare sykkelvegar som ein følgje av at fleire syklar til skulen.

IKT-løsninger for å redusere utslepp

Redusert reiseaktivitet som konsekvens av bruk av IKT-løysingar som møtealternativ. Etterspør slike løysingar frå statlege og regionale myndigheiter og samarbeidspartnarar. Vil redusere både direkte og indirekte klimagassutslepp. Heimekontor kan og vere eit tiltak her.

Sjøfart

Førebels reduksjon i klimagassutslepp er knytt til riksveg sambandet Molde - Vestnes. Reduksjon basert på metodikk etter Miljødir. og tal frå SVV samt dagens ferjefrekvens.

Trafikktryggingsplan

Gjennomføring av plan kan ha ein direkte effekt på klimagassutslepp då fleire personar kan velje gang og sykkel framfor fossile framkomstmiddel. Innsparinga estimert på forventa redusert køyring

Utfasing av fossildrevne håndholdte motorredskaper

Tiltaket gjeld håndholdte reiskap som kantklipparar, motorsager, ryddesager o.l. i som nyttast av kommunen i drift av friområde og kyrkjegardar. Tiltaket inkluderer og grasklipparar. Utsleppsredusjon ved å skifte ut slike fossile reiskap er estimert.

Utskifing av fossile tenestebiler til elbiler

Tiltaket blir trulig iverksatt i 2024 da leasingavtale på noverande bilpark går ut. Utsleppsreduksjonen er estimert frå gjeldande metodikk frå Miljødir.

Ikke-kvantifiserbare utslippreduksjoner

Redusjonar synast i tonn CO₂ ekvivalentar

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostn		Totalkost		Langsik		Sektor		Kjelde		Reduks		Reduks		Reduks		Reduks		Langsik	
	ad	nad	tig	økono	jon	jon	jon	jon	jon	jon	jon	jon	jon	jon	jon	jon	reduksj	on		
	2023	2023-	2026	misk	2021	2022	2023	2024	2025	2026	reduksj	on								
Haldningsskapande arbeid	0	0	0	Annet	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Klima- og miljøkrav i anskaffelser	0	0	0	Innkjøp	Annet	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Utarbeide ei overordna kommunedel plan for klima- og biologisk mangfald i 2022	300 00 0	300 000	0	Miljøled else	Utslipp og opptak av klimagas ser	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Sum	300 00 0	300 000	0			0,0	0,0	1,0	0,0											

Beskriving av moglege klimatiltak

Haldningsskapande arbeid

Informere om kommunale, regionale og nasjonale natur- og klimatiltak på sosiale medier. Synleggjere naturverdiar i kommunen. Gjennomføre natur og klimatiltak i skular og barnehagar.

Nytte fag-fornyinga til å gjere dei yngste merksam på resirkulering, kompostering, grønnsaksdyrkning, naturverdiar og andre natur- og klimavennlege val.

Klima- og miljøkrav i anskaffelser

Arbeide vidare med å implementere klima- og miljøkrav i kommunale anskaffingar og innkjøp, bygge vidare på anskaffingsstrategi. Tiltaket kan gje ein redusjon i både direkte og indirekte klimagassutslepp. Vil vere mogleg å kvantifisere når ein har eit klimafotavtrykk fordelt på ei ulike tenestene. Kan forvente høgare kostnader ved førstegongs investeringar.

Utarbeide ei overordna kommunedelplan for klima- og biologisk mangfald i 2022

Planen vil gje kommunen eit solid datagrunnlag for å kunne ta kunnskapsbasert natur og klimaval mot 2030/2050. Intensjonen er at planen gjennom kartlegging av både naturverdiar og klimaavtrykk skal gjere det lettare for Vestnesamfunnet å nå berekraftsmåla.

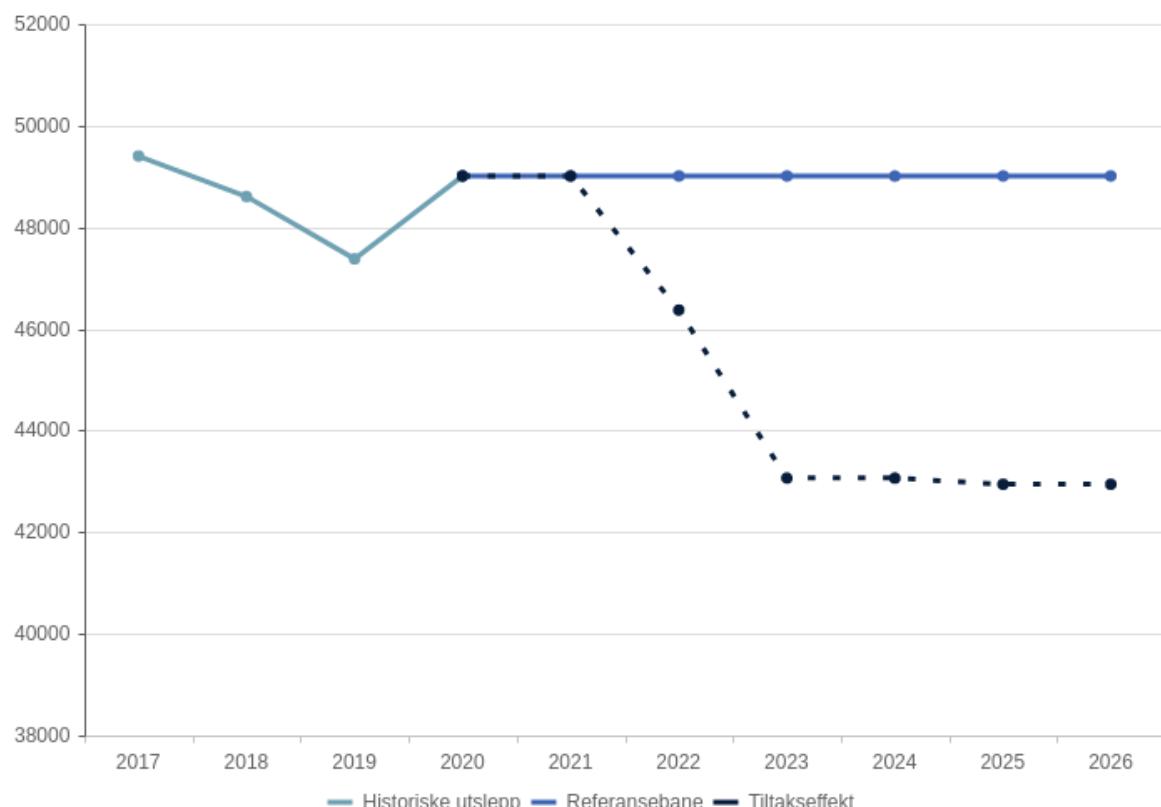
Planutvalet har i møte av 26.10.2022, sak PS-60/22, varslet om oppstart av arbeidet med kommunedelplan for naturmangfald, samt å legge planprogram for planen ut på høyring. Når planen er godkjent vil kommunen få eit godt kunnskapsgrunnlag for å ta berekraftige arealval i si planlegging. Planen vert bygd opp av ein kunnskapsdel og ein handlingsdel.

Finansiering

Kartlegging skjer etter nasjonale standarar og av eksterne konsulentar med bistand frå administrasjonen. Mogleg å søkje på eksterne milder, men og avhengig av eigen finansiering. Estimert totalkostnad for delen knytt til biologisk mangfald er kr 300 000,-

Klimagassutslepp (graf)

Grafen viser utslepp av klimagassar i tonn CO2-ekvivalentar. Historiske utslepp er henta frå Miljødirektoratet. Du ser kommunen si referansebane og i tillegg effekten av klimatiltaka i den stipla linja.

Kommunen sine tenesteområde

Sentraladministrasjon

Beskriving av verksemda i dag

I denne sektoren ligg avdelingane for stab og støtte. Dette er områda innanfor rekneskap, løn, personal, verksemdstyring, alment kulturarbeid, postmottak, arkiv, politisk sekretariat, sentralbord, kundemottak og bustøttekontor. Kommunedirektøren si leiargruppe ligg også plassert her.

Servicekontoret er ein del av kommunen sin sentraladministrasjon. Servicekontoret yter direkte publikumstenester og handtera kommunen sitt sentralbord. Servicekontoret ligg i hovudinngangen til rådhuset. I tillegg har NAV kontor i same etasje og nyttar same hovudinngang.

Lærlingar, hovudtillitsvalte, hovudverneombod, bedriftshelseteneste er også ein del av Sentraladministrasjonen.

Vestnes kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Dette er hovedmodellen i kommuneloven, og inneber at formannskapet blir vald av kommunestyret etter partia sin forholdsvis representasjon i kommunestyret. Kommunestyret har 23 medlemmer og er Vestnes kommune sitt øvste styringsorgan og gjer vedtak på vegne av kommunen så langt ikkje anna følgjer av lov eller delegeringsvedtak, jf Kommunelova §§ 5-3 og 5-4.

På område “politiske styringsorgan” er det mellom anna godtgjersle til varaordførar, leier i planutvalet og møtegodtgjersle til alle politiske organ.

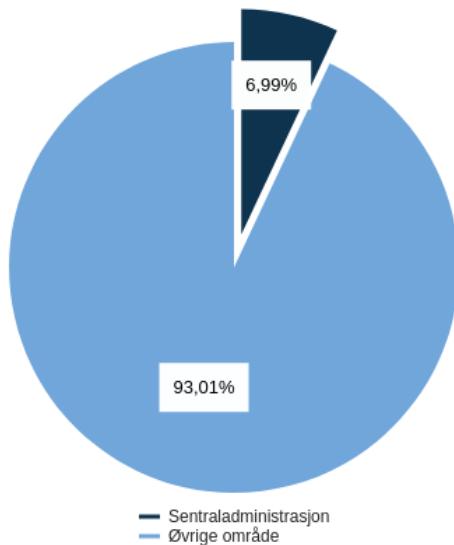
Innafor denne sektoren ligg også fellesutgifter som gjeld heile kommunen si drift. Dette er mellom anna kontingenter, lisensar, leigeavtalar og abonnement til ei rekke fellesformål.

I 2022 har Vestnes kommune 9 lærlingar, som er innan barnehage og helse og omsorg. Kommunen har vedtak om å ta i mot 11 lærlingar, og dette håper vi å oppnå i 2023. Ad-Hoc Lærling foreslår å auke talet til 14 lærlingar per år, noko vi jobbar med å oppnå på lengre sikt.

Dei tilsette i sentraladministrasjonen jobbar myke med digitalisering og har ei rekke roller i ulike system. Funksjonar innanfor IKT-samarbeidet som bestillarrolle, deltaking i faggrupper og prosjektgrupper. Avdelinga har og rolla som personvern- og sikkerheitsansvarleg for kommunen. I 2022 vart det utarbeidd ny [“Strategi for digital transformasjon”](#).

Beredskap vil frå 2023 bli lagt direkte under kommunalsjef for samfunn og samskaping.

Brutto utgifter i % av kommunen sine totale brutto utgifter

Status og utfordringar

Nye krav til Universell utforming

Det er nye krav til universell utforming på alle område. Innan 1. februar 2023 pliktar Vestnes kommune å ha ei tilgjengeleitserklæring på plass på våre nettsider. Ei tilgjengeleitserklæring seier om ei nettside oppfyller krava til universell utforming av ikt og viser brukaren i kva grad nettsiden er universelt utforma. Dette gjeld mellom anna nettsider, intranett, malar, skjema, app'ar og e-læring. Arbeidet med implementering vil kreve mykje ressursar.

Det er nedsett ei prosjektgruppe med medlemmer frå dei ulike ROR-ikt kommunane. Samarbeid med IKT Orkide og DigiMR om samhandling rundt dette.

Servicekontor

På grunn av endra behov og endra digitalisering av tenester ser ein behov av å sjå på utforming av Servicekontoret. Opplevde trusselsituasjonar mot tilsette i NAV og Vestnes kommune gjer at ein må sjå på sikring av tilsette. Med digitale løysingar kan publikum være meir sjølbetjent og ikkje ha same behov for direktekontakt. Fleire kommunar går over til sjølvbetjeningsløysingar, noko vi og ser ellers i samfunnet, til dømes banktenestene. Men, innbyggjarar som har behov for det vil framleis kunne nå dei tenestene dei har behov for, og ha direktekontakt med tilsette i kommunen. Vestnes kommune arbeider no med å tilpasse seg desse endringane.

HMS

Det er viktig at kommunen har Helse -miljø og sikkerheit på plass for alle tilsette, men og for publikum. Etter nokre episodar der tilsette i Nav og servicekontoret er blitt trua, ser vi på tiltak som skal sikre oss mot slike truslar. Som akutttiltak er inngangangsdørene til rådhuset stengt, men alle tenester er tilgjengeleg. Vi ser no på meir varige løysingane der vi ikkje er så utsett i direktekontakten med publikum. Det kan bli snakk om bygningsmessige tiltak, eller andre sikringstiltak.

Rekneskap og løn

På grunn av rekrutteringsutfordringar ga kommunestyret kommunedirektøren fullmakt til å kunne inngå avtale med ein ekstern aktør om samarbeid/kjøp av tenester innanfor rekneskap og løn. Det er inngått avtale med Ålesund kommune, kor dei no har rekneskapsfunksjonen samt har lyst ut etter fagleiar for løn.

Fylkesting- og kommunestyreval

I 2023 skal det gjennomførast fylkesting- og kommunestyreval. Det blir lagt fram sak for Kommunestyret om å ta stilling til å redusere talet på valkretsar i kommune. Valgjennomføringa vil kreve ein god del ressursar.

Kultur

Vestnes kommune manglar ein fleirårig temaplan for idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og kulturbygg. Det blir årleg rullert ein handlingsplan for desse områda, men det skal etter retningslinjer frå Kulturdepartementet også utarbeidast ein fleirårig plan som drøftar utfordringar, fastsett mål og prioritær tiltak. Målet er å ferdigstille planen i løpet av 2023.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Opprinnelig budsjett	37 834	37 834	37 834	37 834
Sum Tekniske justeringer	-2 524	976	976	976
Vedtak forrige periode				
Gjennomføring av val	550	0	550	0
Rekneskap- og lønstenester	1 300	1 300	1 300	1 300
Sum Vedtak forrige periode	1 850	1 300	1 850	1 300
Sum Lønns- og prisvekst	1 942	1 942	1 942	1 942
Konsekvensjusteringer	1 268	4 218	4 768	4 218
Konsekvensjustert ramme	39 102	42 052	42 602	42 052
Politisk vedtak				
Kommunalsjef samfunn	1 350	1 350	1 350	1 350
Sum Politisk vedtak	1 350	1 350	1 350	1 350
Innsparingstiltak				
Nedbemanning, pensjon og vakanse	-1 150	-1 150	-550	-550
Sum Innsparingstiltak	-1 150	-1 150	-550	-550
Nye tiltak				
Tilskot til etablering og tilpassing	200	200	200	200
Sum Nye tiltak	200	200	200	200
Nye tiltak og realendringer	400	400	1 000	1 000
Ramme 2023-2026	39 502	42 452	43 602	43 052

Samandrag budsjett

Budsjettramma for 2023 er bygd opp frå opphaveleg budsjett for 2022, korrigert med forventa løns- og prisauke slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak.

Under tekniske justeringar er enkelte tiltak som låg inne i opphaveleg budsjett for 2022 trekt ut. Dette er tiltak som ikkje skal vidareførast eller som kjem inn igjen som nye tiltak i 2023 med anna beløp eller innhald. Under tekniske justeringar ligg også ein reduksjon i ramma knytt til internhusleige på 0,9 mill. kroner som følgje av endring av rutine rundt internføring. Vidare er det lagt inn ei justering av amortisert premieavvik som bidrar til å redusere pensjonskostnaden med 2 mill. kroner i 2023, medan den aukar med 1,5 mill. kroner dei påfølgjande åra.

Dei enkelte innsparingstiltaka som kommunedirektøren foreslår blir nærmere omtala under.

Vedtak forrige periode

Gjennomføring av val

Valgjennomføringa stiller større krav til digitalisering og sikkerheit som er pålagte sikkerheitstiltak frå Valgdirektoratet. Etter at kommunen har teke i bruk digitale verktøy som scanning av stemmesedlar og elektronisk manntal, krev dette ein del utstyr ute i vallokala som skal sikre gjennomføring av val ved bortfall av nett, straum, sikker pålogging og sikker oppteljing av setlane. Kostandane knytt til system og utstyr har auka mykje dei siste åra, samt at det krev ein god del ressursar for å få gjennomført val i mange valkretsar. Det blir førelått å auke ramma i åra med val med 0,55 mill. kroner.

Rekneskap- og lønstenester

I budsjettet 2022 var det lagt til grunn at Vestnes kommune skulle ta over rekneskapsavdelinga frå Molde kommune ved årsskifte (jf. kst. 60/21). På grunn av rekrutteringsutfordringar og den økonomiske situasjonen til kommunen blei det i budsjettet berre lagt inn eitt ekstra årsverk (og ikkje 2). Dette skulle gje ei innsparing på om lag 1,3 mill. kroner. Av ulike årsaker valde begge på rekneskap å seie opp stillingane sine i prøveperioden, og kort tid etter sa fagleiar for løn også opp stillinga. I kst. 30/22 blei det vedteke at kommunedirektøren fekk fullmakt til å kunne inngå avtale med ein ekstern aktør om samarbeid/kjøp av tenester innanfor rekneskap og løn. Det er inngått avtale med Ålesund kommune, kor dei vil ha rekneskapsfunksjonen samt tilsette fagleiar for løn. I budsjettet for 2023 er det lagt inn ei auke på 1,3 mill. kroner, som følgje av tenestekjøp og tilsetting av økonomirådgjevar

Politisk vedtak

Kommunalsjef samfunn

Kommunestyret vedtok i PS-19/22 at det skulle tilsettast ein ny kommunalsjef for samfunnsutvikling og samskaping. Ny kommunalsjef blei tilsett i haust, og vil byrje frå januar 2023.

Innsparingstiltak

Nedbemanning, pensjon og vakanse

Tiltaket inneber mellom anna nedbemanning med 40 % stilling ved servicekontoret, gradert uttak av pensjon samt delvis vakanse.

Nye tiltak

Tilskot til etablering og tilpassing

Tidlegare kom det øyremerka tilskot knytt til etablering og tilpassing av bustadar. Frå og med år 2020 blei dette innlemma i rammeoverføringane til kommunane, noko som inneber at midlane ikkje lenger er øyremerka. I budsjettet for 2022 vart det vedteken ei ramme på 0,4 mill. kroner knytt til tiltak for etablering og tilpassing gjennom Husbanken sine ordningar. Det blir føreslått ei ytterlegare styrke av ramma på 0,2 mill. kroner i budsjettet for neste år. Dette er også i tråd med dei andre tiltaka innan helse og omsorg som går på å få folk til å bu lenger heime.

Kostra-analyse

Prioritet	Vestnes 2020	Vestnes 2021	Kostragruppe 04	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal
Administrasjon brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr)	4 531	4 258	6 255	4 559	4 623
Diverse fellesutgifter brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr)	1 164	1 158	224	236	123
Kontroll og revisjon brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr)	177	199	290	135	161
Politisk styring brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr)	634	682	763	435	485

Oppvekst og kultur

Beskriving av verksemda i dag

Oppvekst- og kultursektoren yter ei stor bredde av Vestnes kommune sine tenester. Sektoren består av grunnskule, barnehage, vaksenopplæring, PPT og kultureininga. Skule og barnehage er dei to største områda i sektoren og omfattar alle barn og unge. Kultureininga består av kulturskulen, biblioteket, frivilligentralen og myra kulturbygg. I all hovudsak er kultureininga knytt opp i mot frivillige opplæringstilbod, opplevingar og tenester retta mot frivilligheita. PPT yter tenester til barn og unge som har behov for det, samt at dei har ein støtte og rettleiingsfunksjon opp i mot dei andre tenestene i sektoren.

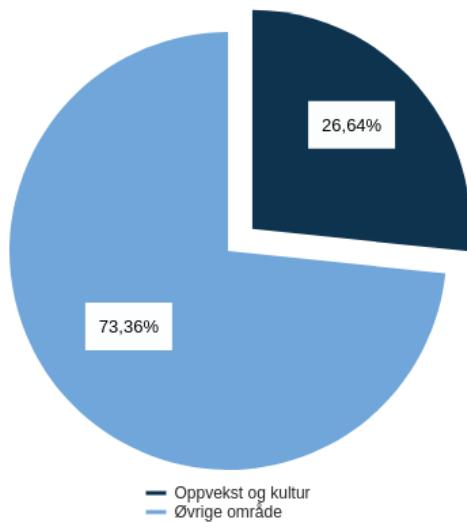
Vestnes kommune gir opplæring ved tre grunnskular; ein 1-7.skule på Helland, ein 1-10.skule i Tomrefjord og ein ungdomsskule i Tresfjord. I tillegg er det ein 1-7. privatskule på Vikebukt, Fiksdal og Tresfjord. Det er totalt 687 elever registrert på dei offentlege skulane og 125 elevar på dei private skulane hausten 2022. I tillegg har kommunen tilgang til alternativ opplæringsarena på Rypdal som blir nytta av elevar på tvers av skulane. Vestnes kommune har tilbod om skulefritidsordning for 1.-4.trinn på alle grunnskulane i kommunen som elevane kan nytte seg av.

I Vestnes kommune er det seks kommunale barnehagar og to private. Barnehagane er lokalisert i Fiksdal, Tomrefjord, Helland, Tresfjord, Vikebukt og Vågstranda. Hausten 2022 er det 310 barn i barnehagane, derav 245 i kommunale og 65 i dei private.

Flyktningtenesta og vaksenopplæringa ligg under eining for kvalifisering og integrering (EKI). Vestnes vaksenopplæring er en kommunal skule for norske og minoritetsspråklege vaksne. Ungdomar frå andre land med rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnuskunnskap kan få opplæring frå dei fyller 16 år. Det overordna målet ved EKI er kvalifisering og integrering. For dei minoritetsspråklege vil ein styrke deira moglegheiter for deltaking i yrkes- og samfunnsliv, og deira økonomiske sjølvstende.

Flyktningtenesta består av programrådgjevarar, miljøterapeutar og miljøarbeidarar. Dei har ei heilsakleg oppfølging av busette flyktningar i Vestnes kommune. Flyktningtenesta har det overordna ansvaret i kommunen for kvalifisering av flyktningar gjennom introduksjonsprogrammet og er ansvarleg for tilboda foreldrerettleiinga ICDP og livsmeistring i eit nytt land. Flyktningtenesta er ein rettleiar for flyktningane til dei andre tenestene i kommunen og målet er at flyktningane blir sjølvstendige og økonomisk uavhengig innan tildelt introduksjonsprogramtid.

Brutto utgifter i % av kommunen sine totale brutto utgifter

Status og utfordringar

Sektoren er i ein pressa økonomisk situasjon, og det er eit gap mellom uttalte behov og dei økonomiske føresetnadene kommunen har. Sektoren melder ei prognose på eit meirforbruk på ca 11,6 mill. kroner i 2022, og viser til eit for høgt driftsnivå. Dette vil ha ringverknader inn i 2023 om ikkje strakstiltak blir satt i gang. Utfordringane er at kostnadene i stor grad er bundne i tenester som er lovfesta på individnivå. Dette er både på einingsnivå og på fellesutgiftene.

Bygningsmasse

Skulebygga i kommunen er av ein eldre karakter, og i dag har mange elevar opplæringa si i gamle og utrangerte skulebygg. Både skulebygget på Helland, kulturskulen og mellomstegs-/ungdomsstegsbygget i Tomrefjord treng sårt ei opprusting. I tillegg veit vi at det er manglar på skulebygget i Tresfjord som må utbetraast. Det er derfor særsviktig for elevane og tilsette i sektor at dei får nye og betre lokalar. Nye og moderne skulebygg vil gjøre skulen og kulturskulen i Vestnes attraktiv og kan gjøre rekrutteringa av nye tilsette lettare. Det er over tid vore arbeidd med å byggje ein felles kommunal ungdomsskule, men er satt på vent inntil ein får økonomien på plass. Gardstunet barnehage leiger areal privat. Kommunen må vurdere i tida framover om ein skal utvide eigen bygningsmasse i Tomrefjord barnehage slik at ein får samla dei to barnehagane til ein større.

Spesialundervisning

Vi har sett at det har vore ei auke i talet på elevar som tek imot spesialundervisning dei siste åra, men frå førre skuleår er det færre som har vedtak om spesialundervisning. 59 elevar har enkeltvedtak med rett til spesialundervisning skuleåret 2022/2023 på dei kommunale grunnskulane. Dette er ein nedgang på 46 stk frå skuleåret 2020/21 og er eit signal om at skulane har jobba godt med å få ned talet på vedtak. Sjølv om talet på enkeltvedtak har gått ned, så er det mange elevar som treng hjelp og oppfølging. Det må arbeidast systematisk og godt med tilpassingar av den ordinære undervisninga i tida

som kjem. Dette krev ein gjennomgang av ressursbruken og ein må sjå på budsjetteringa i skulesektoren. Eit grep for å få ned spesialundervisninga har vore å styrke det ordinære opplæringstilbodet. Det heng i stor grad saman med ressursrammer, og med ein pressa økonomi er det utfordrande å styrke det ordinære samtidig som ein vil kutte spesialundervisninga. Vi nyttar i dag ein alternativ opplæringsarena i kommunen der elevar på tvers av skulane får spesialundervisning. I tillegg har vi elevar som har hatt grunnskuletilbodet sitt i ein annan kommune tilbake til Vestnes etter vi oppretta tilboden. Opplæringsarenaen skal ikkje gå utover vedtatt budsjettramme for skulesektoren, då det er knytt opp i mot spesialundervisninga samla sett på alle skulane. Målet er at vi vil ha ein økonomisk gevinst med tanke på at vi organiserer eit tilbod i eigen kommune til ein lågare kostnad enn at vi må nytte andre kommunar sine opplæringstilbod. Ein del av arbeidet er *førebyggjande* og vil gje større økonomisk gevinst i åra framover. Vi har elevar som har grunnskule tilboden sitt i ein annan kommune, men det er færre som treng dette i dag på grunn av den alternative opplæringsarenaen.

Oppvekstreforma

Oppvekstreforma vil prege kommunen framover. Det faglege og økonomiske ansvaret blir ført over frå stat til kommune, der ein skal gje barn og familiar god, heilsakleg og nyttig hjelp til riktig tid. Refusjonsordninga for fosterheim avviklast og blir lagt inn i kommuneramma. I tillegg er det auka eigenandel ved bruk av statlege tiltak. Vi har fleire barn med inngripande hjelpebehov som ligg i grenseskilnaden mellom opplæringslova og helselovverket. Dette gjer at kommunen må tenke ei god tverrfagleg tenesteyting for at vi ikkje skal bli ramma særskilt økonomisk, samt gje gode tenester til barn, unge og familiar.

Privatskular

Frå hausten 2022 vart det oppretta to privatskular i Vestnes i tillegg til privatskulen som er der frå før. For 2023 blir vi trekt om lag 7,7 mill. kroner for 68 elevar i private skular. Dette er ikkje inkludert Fiksdal friskule og Tresfjord friskule, då vi ikkje blir trekt i ramma for dei to nye skulane før i 2024. Med om lag 130 elevar per no i private skular, så vil det bety at vi vil få eit trekk på om lag 14,7 mill. kroner frå 2024. I høve spesialundervisning knytt til privatskular så har det medført ei auke på om lag 0,5 mill. kroner hausten 2022. For 2023 er forventa ei auke i utgifter på om lag 1,1 mill. kroner i spesialundervisning knytt til privatskular. Tilbakemeldingane frå einingsleiarane er at det ikkje er fagleg forsvarleg å redusere meir enn det som er gjort innanfor noverande skulestruktur. Det er ikkje mogleg å redusere fleire rammetimar i skulen. Handlingsrommet for innsparing i åra framover vil bli avgrensa til å gjelde ressursbruken til skulane i Tomrefjord og Helland.

Barnehageopptak

Alle som søker ved hovudopptaket og har rett på barnehageplass får eit tilbod. I tillegg til hovudopptaket har vi forløpende opptak ved ledige plassar. For å kunne ta inn barn utover hausten og nyttår har vi bemanna for dette frå august. Dette med bakgrunn i at det har vore vanskeleg å rekruttere personale midt i eit barnehageår.

Biblioteket

Sidan 2009 og fram til 2019 har det vore ei dobling i talet på besøkande til biblioteket. Berre sidan opninga av Stella Maris- har auken i utlån vore på over 20%. Mange av dei nye som no besøker biblioteket er barn/unge som krev tilsyn og oppfølging. Meirope bibliotek betyr meir arbeid i opningstida for dei tilsette, då det er fleire bøker i omløp enn tidlegare. Med ny scene, er det fleire som ønskjer å nytte biblioteket til både konserter og andre arrangement. Fleire arrangement på kveld og ettermiddag fører til at dei tilsette ofte må forskyve si arbeidstid. Det gjer at det blir mindre tid til å hjelpe dei besøkande i den bemanna opningstida. Stillingsramma på biblioteket har vore 1,7 stillinger sidan 2010 og det er utfordrande å gå med same bemanning med auke både i besøkande, aktivitetsnivå og arrangement. Ved å drifta som i dag, må biblioteket sjå på moglegheita med å redusere den bemanna opningstida. Biblioteket har i dag bemanna opningstid i 29 timer pr veke.

Biblioteksjefen kan måtte prioritere annleis, og vere meir til stades for å delta i den daglege drifta av biblioteket. Det betyr mindre tid til samarbeid med dei andre i kultureininga, næringsforum, skular og barnehagar, samt ei nedskalering av aktivitet/samarbeid på fylkesnivå. I tillegg kan ein ha færre arrangement frå bibliotekscena. Bibliotekscena er disponibel, men det merkast at dei fleste som ønskjer å ha arrangement ikkje har den tekniske kompetansen til å gjennomføre arrangementa sine utan hjelp/assistanse rundt det tekniske.

Flyktningstraumen frå Ukraina

For året 2022 vedtok kommunestyret at kommunen skal busette 130 flyktningar. Sekundærbusetting og familiegjenforeining kjem i tillegg. Årsaka til denne auka er knytt til Ukraina-krisa. Flyktningtenesta har gjennom året busett like mange som dei har busett til saman dei siste 10 åra. Det har vore ei utfordring med å planlegge, ta imot og busette så mange flyktningar med tanke på at det i starten av Ukraina-krisa var ein del lovverk og regelverk som ikkje var på plass. Vegen har blitt til medan ein har gått og så langt ser det ut til at prosessen har gått bra. Noreg har ikkje teke imot så mange flyktningar som i år nokon gong og det sei litt om alvoret i situasjonen i Europa.

I følgje UDI og IMDi er det førespegla at det vil kome like mange flyktningar i 2023 og planlegginga av dette arbeidet er starta. Vestnes kommune har sidan oppstart med å busette flyktningar gjort seg mange erfaringar på busettingsarbeidet og har opparbeida seg god kompetanse. Tala på måloppnåing på introduksjonsprogrammet har vore høge, noko IMDi har lagt til merke og anerkjent oss for.

Vestnes kommune med sine innbyggjarar har vore og er inkluderande og hjelpsame på mange måtar som gjer det enklare å integrere våre nye innbyggjarar. For året 2023 er det ikkje mangel på vilje og ønske som kan bli ei utfordring. Busettingskapasiteten kan verte avgrensa på grunn av tilgang på bustadar. I tillegg kan det bli utfordrande å få tak i nok lærarkrefter for å ta hand om opplæringa på ein lovpålagt måte, samt det å ha nok barnehageplassar tilgjengeleg. Om det blir mange barn og unge, så kan det medføre utfordringar på nok skule- og barnehageareal på kort sikt. I takt med flyktningstraumen må ein byggje opp tenestenivået i sektoren, men på eit tidspunkt vil flyktningstraumen snu og vi må byggje ned igjen tenestenivået.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Opprinnelig budsjett	164 858	164 858	164 858	164 858
Sum Tekniske justeringer	-7 972	-7 972	-7 972	-7 972
Vedtak forrige periode				
Nedlegging Fiksdal skule	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Vedtak forrige periode	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Lønns- og prisvekst	7 102	7 102	7 102	7 102
Konsekvensjusteringer	-2 870	-2 870	-2 870	-2 870
Konsekvensjustert ramme	161 988	161 988	161 988	161 988
Innsparingstiltak				
Avvikling av MOT	-130	-260	-260	-260
Eitt hovudopptak i barnehage	0	-600	-1 600	-1 900
Nedlegging Vågstranda barnehage	0	-700	-1 300	-1 600
Reduksjon i rammetimer	-300	-1 400	-2 500	-2 700
Vakant stilling PPT	-400	0	0	0
Sum Innsparingstiltak	-830	-2 960	-5 660	-6 460
Nye tiltak				
Integreringsarbeid	12 500	5 500	3 700	3 200
Leige av brakkar i Tresfjorden	600	600	600	600
Skuletilbod til busette flyktninger	4 500	2 500	1 400	0
Statsbudsjettet 2023: Gratis kjernetid SFO for førsteklassingar	1 000	1 000	1 000	1 000
Statsbudsjettet 2023: Redusert makspris barnehage	550	550	550	550
Sum Nye tiltak	19 150	10 150	7 250	5 350
Nye tiltak og realendringer	18 320	7 190	1 590	-1 110
Ramme 2023-2026	180 308	169 178	163 578	160 878

Samandrag budsjett

Budsjettramma for 2023 er bygd opp frå opphaveleg budsjett for 2022, korrigert med forventa løns- og prisauke slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak. Under tekniske justeringar er enkelte tiltak som låg inne i opphaveleg budsjett for 2022 trekt ut. Dette er tiltak som ikkje skal vidareførast eller som kjem inn igjen som nye tiltak i 2023 med anna beløp eller innhald. Under tekniske justeringar ligg også ein reduksjon i ramma knytt til internhusleige på 9,9 mill. kroner som følgje av endring av rutine rundt internføring.

Sektoren er i ein pressa økonomisk situasjon, og det er eit gap mellom uttalte behov og dei økonomiske føresetnadene kommunen har. Utfordringane er at kostnadene i stor grad er bundne i tenester som er lovfesta på individnivå. Både barnehagen og skulen er normbasert, noko som gjer det utfordrande å ta store innsparingsgrep med tanke på at dei største kostnadane er knytt opp i mot løn.

Vestnes kommune har ei elevtalsutvikling som er negativ. Det gjer at ein kan nytte færre delingstimar i skulen for å halde seg innanfor lærarnorm. Elevtalsnedgangen vil halde fram i åra framover, og ein kan redusere ytterlegare timar.

Det har vore politisk vilje i Vestnes kommune til å ta inn barn fortløpende gjennom heile året og tilby barnehageplass. Dette er med på å gi betre tenester til våre innbyggjarar, men det har ein økonomisk konsekvens med tanke på bemanning. Eitt hovudopptak er tiltak som vil gi ei økonomisk innsparing. I høve nedlegging av Vågstranda barnehage vil vi ha ei økonomisk innsparing. Med bakgrunn i at det er førespeglia at det kjem mange flyktningar også i 2023, så er det sårbart å leggje ned Vågstranda barnehage neste år med tanke på å ha nok tilgjengelege barnehageplassar og ikkje ha opptak gjennom året. Med bakgrunn i usikkerheita knytt til dette, er det føreslått å vente til 2024 med å leggje ned barnehagen og redusere til eitt hovudopptak i året.

Som følgje av flyktningstraumen frå Ukraina vil kommunen få auka inntekter samtidig som utgiftsnivået vil auke. I budsjettala er det føresett at Vestnes kommune tek imot 130 flyktningar i 2022, 60 i 2023 og 23 per år i 2024-2026. Dersom tala blir endra vil det gi utslag på både inntekter og utgifter For oppvekstsektoren er utgiftene knytt til lærarar, språkassistentar, IKT-materiell og skuleskyss for skulen sin del, samt at Eining for kvalifisering og integrering vil få auka utgifter til mellom anna introduksjonsløn og husleige. Ved ein nedgang i busetting av flyktningar etter 2023 vil ein redusere utgiftsnivået i takt med nedgangen.

Dei enkelte innsparingstiltaka som kommunedirektøren foreslår blir nærmare omtala under.

Vedtak forrige periode

Nedlegging Fiksdal skule

I KST-22/22 blei det vedteke å legge ned Fiksdal skule. Dette vil gje kommunen ei årleg innsparing på om lag 4 mill. kroner. Det må difor leggjast inn ytterlegare 2 mill. kroner i 2023, som er auke i høve 2022 kor det i budsjettet blei lagt til grunn halvårseffekt.

Innsparingstiltak

Avvikling av MOT

MOT er eit partnerskap som er utvikla for ungdomsskule og vidaregåande skule. Målet er å førebygge mobbing, utanforskap psykiske vanskar. Dette gjennom å utvikle robuste ungdommar og klassekultur der alle er inkludert.

Helland ungdomsskule og Tomrefjord skule nyttar programma «Robust ungdom 12-16» og «Skolen som samfunnsbygger». Programma kostar årleg samla 0,15. kroner å vere med på. I tillegg kjem lønskostnadar på om lag 0,12 mill. kroner.

Konsekvensen av å seie opp MOT er vanskeleg å stadfeste, men for å ivareta tematikken kan ein nytte gratisprogram som har liknande fokus. Skulane i Vestnes har begynt å nytte livsmeistringsprogrammet "Livet og Sånn" som er utvikla av Ålesund kommune med hjelp av Fylkeskommunen. Pedagogane på skulane er også godt "skodd" for å arbeide med tematikken i undervisninga, noko som dei nye læreplanane legg opp til.

Eitt hovudopptak i barnehage

Fortløpande opptak er ikkje ei lovpålagd teneste, men eit tilbod som er med på å gi betre tenester til våre innbyggjarar, samt at det kan vere med på å tiltrekke oss innbyggjarar gjennom at dei kan få barnehageplass gjennom heile året. Innsparinga vi har gjennom eitt hovudopptak, tilsvarar om lag 3 årsverk minus tapt foreldrebetaling.

Barnehagesektoren har gitt si tilbakemelding knytt til ev. inntak av barn frå over nyåret. Det vil seie inntak av barn utover ordinært opptak. Tilbakemeldinga går ut på at det er vanskeleg å rekruttere kvalifisert personal frå nyttår.

Tiltaket vil gje ein halvårsverknad på 0,6 mill. kroner, og ein heilårsverknad på 1,6 mill. kroner. Tiltaket er lagt inn frå hausten 2024. I 2026 er det lagt inn ei ytterlegare innsparing på 0,3 mill. kroner grunna lågare tilskot til private barnehagar som følgje av reduserte driftsutgifter til kommunal barnehagedrift.

Nedlegging Vågstranda barnehage

Det vart vedtatt i kommunestyret å ikkje leggje ned Vågstranda barnehage frå hausten 2022. Ved å leggje ned barnehagen frå hausthalvåret vil vi ha ei innsparing på 0,6 mill. kroner. Heilårsverknaden vil vere om lag 1,3 mill. kroner. Dette er netto innsparing dersom barna blir flytta inn i eksisterande barnehagar i kommunen. Innsparinga er i all hovudsak årsverk, samt noko driftsutgifter. I 2026 er det lagt inn ei ytterlegare innsparing på 0,3 mill. kroner grunna lågare tilskot til private barnehagar som følgje av reduserte driftsutgifter til kommunal barnehagedrift.

Vågstranda barnehage sitt bygg er av ein eldre karakter og treng ei opprusting. Tidlegare har det kome inn bekymringsmelding frå tilsette og hovudverneombodet på inneklimaet i bygget, og ein må pårekne ekstra vedlikehaldskostnader, samt investeringstiltak ved vidare drift i åra framover. I tillegg er det få barn i barnehagen, noko som gjer det sårbart med tanke på bemanning med relevant kompetanse og endringar i personalet som følgje av permisjonar og sjukdom. Det er også sårbart med tanke på det sosiale utviklingsmiljøet for barna som er i barnehagen.

Med bakgrunn i den stor busettinga av flyktningar i inneverande år, samt at det er førespegla at det kjem mange flyktningar i 2023, så er det sårbart å leggje ned Vågstranda barnehage neste år med tanke på å ha nok tilgjengelege barnehageplassar. Med bakgrunn i usikkerheita knytt til dette, så er det mest hensiktsmessig å vente til hausten 2024 med å leggje ned barnehagen.

Reduksjon i rammetimar

På bakgrunn av elevtalsnedgang frå hausten, så vil ein kunne nytte færre delingstimar i skulen for å halde seg innanfor lærarnorm. Det utgjer om lag eit årsverk som er om lag 0,8 mill. kroner. For 2023 vil innsparinga kome frå august med ei innsparing på 0,3. mill. kroner. Frå 2024 vil ein ha heilårsverknad på 0,8 mill. kroner, i tillegg til at ein kan redusere 0,3 mill. kroner på hausten igjen som følgje av vidare elevtalsnedgang. I 2024 vil ein då ha ei innsparing på 1,1 mill.kroner. For 2025 kan ein redusere tilsvارande som dei førre åra. I 2026 er elevtalsnedgangen litt mindre. Innsparinga vil ligge på om lag 0,2 mill. kroner dette året.

Vakant stilling PPT

Ved å halde 0,5 PP-rådgjevarstilling på PPT vakant, så vil ein ha ei årleg innsparing på 0,4 mill. kroner. Konsekvensen er eit større arbeidspress på dei tilsette, samt lengre ventetid for dei som skal ha ei sakkunnig vurdering.

Nye tiltak

Integreringsarbeid

Kommunen har vedteke å ta imot 130 flyktningar i 2022. Ved å busette 60 flyktningar i 2023 og 23 flyktningar per år i 2024 til 2026 inneber det ei vesentleg kostnadsauke.

Den største auka er knytt til introduksjonsprogram med løn til deltakarane (introduksjonsløn), bustadar og tilrettelegging. For å handtere flyktningane på ein god måte krev det auka bemanning. I takt med auka buseetting vil bruk av tolketenester auke, samt utgifter til inventar og utstyr til bustadane. I 2023 er det lagt inn ei styrke i ramma på 12,5 mill. kroner, som skal dekke desse utgiftene. I 2024 vil vi kunne redusere utgiftsnivået til 5,5 mill.kroner, 3,7 mill. kroner i 2025 og 3,2 mill. kroner i 2026.

Skuletilbod til busette flyktningar

Som følgje av flyktningstraumen frå Ukraina vil det kome auka utgifter knytt til norsk for minoritetsspråklege i grunnskulen. For 2023 vil dette medføre ei auke på 4,5 mill. kroner. Dette er utgifter til lærarar, språkassistentar, IKT-materiell og skuleskyss. For 2024 vil kunne redusere utgiftsnivået ned til 2,5 mill. kroner og for 2025 ned til 1,4 mill. kroner. For 2026 vil elevane gå innanfor vanleg drift knytt til minoritetsspråklege elevar.

Statsbudsjettet 2023: Gratis kjernetid SFO for førsteklassingar

Det blei innført gratis kjernetid i SFO for førsteklassingar (12 timer per veke) frå hausten 2022. Det blir føreslått å auke ramma med 1,0 mill. kroner knytt til dette tiltaket.

Statsbudsjettet 2023: Redusert makspris barnehage

Maksimal foreldrebetaling i barnehage blei redusert til kroner 3050 per månad frå 01.august 2022. I Statsbudsjettet for 2023 er det føreslått å redusere ytterlegare, ned til kroner 3000 for ein heil plass. Rammetilkotet er auka for å kompensere for inntektsbortfallet. Det er her lagt inn ei auke på 0,55 mill. kroner som viser til heilårsverknaden for tiltaket.

Kostra-analyse

	Vestnes 2020	Vestnes 2021	Kostragruppe 04	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal
Prioritet					
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	9,9 %	9,8 %	11,7 %	14,4 %	13,7 %
<hr/>					
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223) i prosent av samlede netto driftsutgifter	16,3 %	17,2 %	22,4 %	23,0 %	22,8 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	171 525	179 859	189 201	181 642	184 038
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år	109 017	118 920	119 535	99 619	107 630
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år	10 572	10 586	6 562	6 858	5 809
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år	2 443	3 925	4 686	2 437	2 584
<hr/>					
Produktivitet					
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev	119 643,7	132 761,6	126 726,4	107 916,6	114 907,9
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstid (kr)	71,3	82,8	88,4	85,6	85,3
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker	21 312	25 413	23 751	23 407	20 276
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. bruker	39 155	43 094	34 716	36 003	34 841
Korrigerte brutto driftsutgiftertil grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev	128 171	145 177	155 718	133 287	139 800
<hr/>					
Dekningsgrad					
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	15,8 %	10,5 %	10,1 %	7,9 %	9,6 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring	5,1 %	4,5 %	2,9 %	4,7 %	4,6 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	59,8 %	62,0 %	42,3 %	57,4 %	56,2 %
<hr/>					
Kvalitet					
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	12,3	12,0	11,0	12,7	11,9
<hr/>					

Helse og omsorg

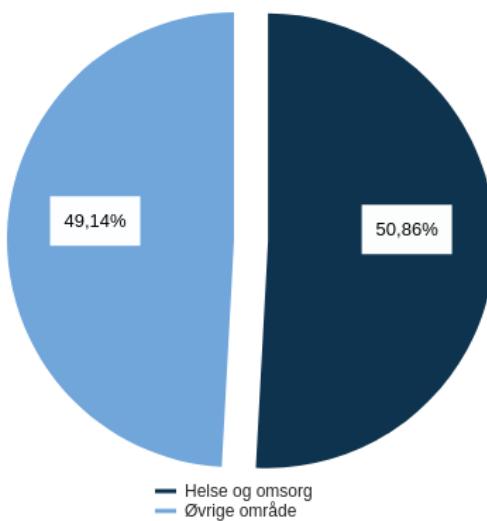
Beskriving av verksemda i dag

Helse og omsorg er ein stor og kompleks sektor samansett av mange ulike einingar og tenesteområde. Spennet går frå lågterskeltilbod, førebyggande og rehabiliterande tenester til døgnkontinuerlege tenester.

Sektoren består av følgjande einingar og tenester:

- Stella Maris med institusjonsplassar for eldre, inkludert menneske med sjukdommen demens. Til saman er det 64 institusjonsplassar ved institusjonen, derav 16 korttidsplassar. Sentralkjøkken er også organisatorisk lagt til eininga.
- Hellandtunet med 12 institusjonsplassar for menneske med utviklingshemming ved Ivar tun og 16 institusjonsplassar for menneske med sjukdommen demens ved Mariebo og Oppigarden.
- Heimetenesta som består av heimesjukepleie, praktisk bistand/heimehjelp, to dagsenter der det eine er for menneske med sjukdommen demens, støttekontaktttilbod, fysioterapeut- og ergoterapeuteneste og hjelphemiddeltenester. Det er heimetenesta som yt tenestene i kommunens 38 omsorgsleilegheiter ved Senior Plaza og Aktivitetssenteret.
- Eining for barn, ungdom og familie (BUF) består av psykisk helseteam, psykisk helseteam barn og unge, Myra aktivitetssenter, helsestasjon og Tilsynsførartenesta. Frå hausten 2022 er i tillegg legekontoret organisatorisk lagt under BUF.
- Eining for aktivisering og meistring yt tenester til menneske med utviklingshemming, psykisk helse/rus og utviklingsforstyrningar. Tenestene blir gitt i bustad, avlastning, ved dagtilbod og ved Gjermundnes vidaregåande skule. Vestnes kommune er framleis ein av landets største vertskommunar, og eininga er stor med omlag 300 tilsette.
- NAV, kommunale tenester som mellom anna gir økonomisk råd og rettleiing, gjeldsrådgjeving og stønad til økonomisk sosialhjelp.
- Tenestekontor som saksbehandlar søker og skriv enkeltvedtak som gjeld helse- og omsorgstenester og omsorgsbustadar. Dei samarbeider med spesialisthelsetenesta og Kommunal akutt døgneinheit (KAD) for planlegging og iverksetting av tenester for pasientar etter utskriving. Tenestekontoret har vidare overordna ansvar for individuell plan og er koordinerande eining.
- I 2020 etablerte kommunane Molde, Aukra og Vestnes ein felles interkommunal barnevernteneste, der Molde er vertskommune for samarbeidet.

Brutto utgifter i % av kommunen sine totale brutto utgifter

Status og utfordringar

Helse og omsorg er den klart største sektoren i Vestnes kommune og står for omlag 52% av kommunen sine totale brutto utgifter. Sektoren melder i 2.kvartalsrapport om ei årsprognosene for 2022 på omlag 24 mill. kroner i meirforbruk.

KOSTRA (kommune-stat rapportering) er eit verktøy som kan brukast for å finne ut kor mykje pengar som blir brukt per tenesteområde og for å sjå potensiale for innsparing samanlikna med andre kommunar. Ambisjonsnivået bør vere å drifta minst like godt som gjennomsnittet i eigen KOSTRA-gruppe, noko som inneber at helse og omsorg må drifta omlag 28 mill. kroner billigare. I Kommunebarometeret blir kommunane rangert etter nøkkeltalet kor dei fleste måler kvaliteten på dei kommunale tenestene. Helse og omsorg i Vestnes ligg lavt i denne rangeringa med ein 207. plass. Det vil si at det er eit stort moglegheitsrom for ei større innsparing, samstundes som ein kan arbeide mot betre tenestekvalitet.

Vestnes kommune er institusjonstung. Sjølv med ei korrigering for 12 institusjonsplassar for menneske med utviklingshemming ved Ivertun, er Vestnes blant dei kommunane med høgast dekningsgrad på institusjon (andel institusjonsplassar i høve innbyggjarar over 80 år). Tal på institusjonsplassar må sjåast i lys av at Vestnes kommune ikkje har tilbod om bukollektiv, som er trinnet under institusjon i omsorgstrappa. I Vestnes er det også færre i gruppa eldre (80+) som får tilbod om heimetenester samanlikna mot eiga KOSTRA-gruppe. Dette heng nok også saman med høg dekningsgrad på institusjon.

Den demografiske utviklinga til Vestnes kommune tilseier at vi får ei auke i talet på innbyggjarar frå 80-89 år på 77 % dei neste 10 åra (jf. kapittel om demografiutvikling). Ein ser spesielt at menneske med sjukdommen demens er ei aukande gruppe. I tillegg er det eit stort behov for omfattande og samansette tilbod til yngre brukarar. Tidleg innsats og betre samordning av tenestene vil vere viktige faktorar. Einingane gir tilbod til tenestemottakarar med eit anna utfordringsbilete enn det som har vore

vanleg tidlegare. Det set krav til kompetanse innafor nye delar av fagfeltet. Dette er mellom anna ein konsekvens av Samhandlingsreforma og Oppvekstreforma som gjer at kommunen har fått større ansvar enn tidlegare. Dette er ressurskrevjande når det gjeld bemannings- og kompetansebehov. Denne utviklinga skjer også samstundes med at det blir færre yrkesaktiv bak kvar pensjonist. For å sikre berekraftig helse- og omsorgsteneste med god kvalitet i framtida er det nødvendig med omstilling.

Helse og omsorg har utfordringar med å rekruttere fagutdanna personale. I tillegg til sjukepleiarar, vernepleiarar, helsefagarbeidarar og miljøterapeutar så er rekruttering av legar og psykologar særskilt utfordrande. Generelt er ordlyden i lovverket at det er krav om at ein skal yte fagleg forsvarlege tenester. Det er store krav til kva som ligg til omgrepene fagleg forsvarlege tenester, også når det gjeld kompetanse, og det blir etterprøvd ved mellom anna tilsyn frå Statsforvaltaren. Det er også eit langt større krav innan helse og omsorg no enn tidlegare når det gjeld dokumentasjon i alle ledd av tenestene. Det er generelt ei auka saksmengd med stort krav til saksbehandling og forvaltning. Dette krev meir kompetanse i alle ledd i tenestene.

Helse og omsorg står i eit krysspress mellom innbyggjarane sine forventingar til tenestene, økonomiske rammer, lovverk, kompetanse og tilgang på personell for å nemne noko.

Omstillinga ein har lagt opp til i helse og omsorg i Vestnes i 2023 vil krevje mykje av tilsette og leiinga i sektoren. Innsparings- og omstillingskravet kjem i tillegg til at tenestene slit med stort etterslep av oppgåver mellom anna på grunn av manglar i fleire leiarstillingar over tid. 2023 blir også eit krevjande år for helse og omsorg med tanke på innføring av Helseplattformen. Helseplattformen blir omtalt som norgeshistorias største IT-prosjekt, og er eit pilotprosjekt som aldri har vore gjennomført i Norge før. Målsettinga om auka kvalitet i pasientbehandlinga, auka pasientsikkerheit og meir brukarvennlege system blir eit stort prosjekt for helse og omsorg i Vestnes kommune. Mellom anna vil det krevje mykje med tanke på ei omfattande opplæring av alle tilsette (med unntak av NAV) som vil få eit nytt arbeidsverktøy frå november 2023.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Opprinnelig budsjett	312 053	312 053	312 053	312 053
Sum Tekniske justeringer	-2 334	-2 084	-2 284	-2 284
Vedtak forrige periode				
Helseplattformen	1 800	300	-300	-300
Sum Vedtak forrige periode	1 800	300	-300	-300
Sum Lønns- og prisvekst	14 734	14 734	14 734	14 734
Konsekvensjusteringer	14 200	12 950	12 150	12 150
Konsekvensjustert ramme	326 253	325 003	324 203	324 203
Politisk vedtak				
Bukollektiv ved Aktivitetssenteret	400	800	800	800
Frigjering av institusjonsplassar	-1 600	-3 200	-3 200	-3 200
Sum Politisk vedtak	-1 200	-2 400	-2 400	-2 400
Innsparingstiltak				
Avvikling av bustadar i Eining for aktivisering og meistring	-10 000	-13 600	-13 600	-13 600
Endring av praksis knytt til ordning med lærlingar	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Gjennomgang tenestevedtak og kartlegging av bemanning	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Kutt av merkantile stillingar	-700	-700	-1 400	-1 400
Prosjekt dag- og aktivitetstilbod	-700	-700	-1 000	-1 400
Sum Innsparingstiltak	-12 400	-17 000	-18 000	-18 400
Nye tiltak				
Avtalefesta tillegg	2 000	2 000	2 000	2 000
Barnevern - auke i tiltak og reform	1 000	1 000	1 000	1 000
Helse- og omsorgstenester knytt til flyktningar	9 000	8 000	5 400	4 900
Kartlegging av oppgåvefordeling i Heimetenesta	100	0	0	0
Lisensar velferdsteknologi	200	300	400	400
Ny stilling - Tenestekontoret	750	1 100	1 100	1 100
Oppbemanning ved Stella Maris 2022	5 000	5 000	5 000	5 000
Statsbudsjett 2023: e-helseløysingar	500	500	500	500
Statsbudsjettet 2023: Auka basistilskot fastleggar	700	700	700	700
Statsbudsjettet 2023: Auka sosialhjelp grunna endring i regelverk	650	650	650	650
Styrking heimetenestene	500	1 000	1 000	1 000
Sum Nye tiltak	20 400	20 250	17 750	17 250
Nye tiltak og realendringer	6 800	850	-2 650	-3 550
Ramme 2023-2026	333 053	325 853	321 553	320 653

Samandrag budsjett

Budsjettramma for 2023 er bygd opp frå opphavelig budsjett for 2022, korrigert med forventa løns- og prisauke slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak. Under tekniske justeringar er enkelte tiltak som

låg inne i opphaveleg budsjett for 2022 trekt ut. Dette er tiltak som ikkje skal vidareførast eller som kjem inn igjen som nye tiltak i 2023 med anna beløp eller innhald. Under tekniske justeringar ligg også ein reduksjon i ramma knytt til internhusleige på 8,4 mill. kroner som følgje av endring av rutine rundt internføring. Vidare er det lagt inn ei justering av redusjonskrav til ressurskrevjande brukarar med ei auke på 1,1 mill. kroner, som følgje av auke i løn og pensjon.

Det er i helse og omsorg lagt inn innsparingstiltak på 14 mill. kroner i 2023. I 2024 vil ein få heilårsverknad av tiltaka og estimert innsparing vil då vere på omlag 20 mill. kroner. Det er i 2023 lagt inn ei forventning om ytterlegare innsparing tilsvarende 3 mill. kroner grunna auka kostnader når det gjeld avtalefesta tillegg. Kostnadane skyldast ny tariffavtale med ei auke av tillegg for natt og helg gjeldande frå 2023. Det er ei forventning om at denne kostnaden blir tatt innafor ramma gjennom generelle effektiviseringstiltak i løpet av året.

Det har i 2022 blitt etablert fleire avlastningstilbod i Eining for aktivisering og meistring. Dette er organisert på ein slik måte at ein nyttiggjer seg av synergieffektane ved allereie eksisterande bemanning i bustadane. Det siste avlastningsbehovet som er meldt klarer ein derimot ikkje å dekke opp med eksisterande bemanning. Dette tiltaket vil føre til eit meirforbruk på omlag 0,8 mill. kroner i 2023. Det er ei forventning om at dette tiltaket blir tatt innafor ramma gjennom generelle effektiviseringstiltak i løpet av året.

Overtidsutbetalingar og bruk av vikarbyrå er store utgiftspostar, og heng saman med dei rekrutteringsutfordringane vi står overfor i helse og omsorg. Å få på plass fast tilsette i ledige stillingar er ei prioritert oppgåve for å unngå bruk av vikarbyrå. For å få til ein reduksjon i overtid må ein jobbe målretta på avdelingsnivå med planlegging av drift, rutine ved innleige, godt kjennskap til regelverk og Visma flyt ressursstyring som verktøy. Ein har ikkje ført overtid og vikarbyrå opp som innsparingstiltak i 2023 grunna vesentleg meirforbruk på desse postane i 2022. Ei målsetting vil difor vere å redusere utgiftene ved bruk av overtid og vikarbyrå slik at ein held budsjettet.

Det har i 2022 vore arbeida med endring av arbeidstidsordningar og heiltidskultur noko som so langt har resultert i innføring av langturnus i kortidsavdelinga ved Stella Maris. Innføring av langturnus ved Heimetenesta skal etter planen innførast i januar 2023. Erfaringsmessig er det lettare å rekruttere i langturnusordningar enn i ordinære turnusordningar, og i tillegg vert talet på småstillingar redusert i langturnus. Tanken er også at langturnus vil føre til redusert sjukefråvær, bruk av overtid/forskyving og bruk av vikarbyrå. Innføring av langturnus ved Stella Maris har ført til noko auka ressurs for å få det «turnusteknisk» til å gå i hop. Då turnusen i Heimetenesta ikkje er klar ennå har ein ikkje oversikt over korleis det vil slå ut der.

Vestnes kommune yt tenester etter opphaldskommuneprinsippet og helse og omsorgstenestelova for ein del elevar ved internatet ved Gjermundnes. Helse og omsorg har tidlegare fått tilsendt refusjonskrav frå Gjermundnes når det gjeld lønnskostnadane og husleige, men frå august 2022 fekk kommunen arbeidsgjevaransvar for dei tilsette. Tiltaka ved Gjermundnes er no organisatorisk lagt til Eining for aktivisering og meistring. For 2022 har ein måtte auke prognosene med 0,6 mill. kroner då ein ser at budsjettet her ikkje held. Dette meirforbruk gjeld skuleåret 22/23 og vil derfor gjere seg gjeldande også våren 2023.

Oppvekstreforma vart innført frå januar 2022. Med reforma har kommunane fått auka økonomisk og fagleg ansvar for oppfølging og rettleiing av ordinære fosterheimar, samt høgare eigenandel for statlege barnevernstiltak. Oppvekstreforma set krav til tidleg innsats og førebyggande tiltak i kommunen, og av den grunn er det ikkje lagt inn innsparingstiltak innafor Eining for barn, ungdom og familie.

NAV har frå juni 2021 hatt ei engasjementstilling som jobbspesialist, som varer fram til juni 2023. Stillinga er eit arbeidsretta tiltak for flyktningar og ungdom som har behov for tett individuell oppfølging, karriererettleiing, marknadskontakt og tverrfaglege tenester. Jobbspesialisten blir no gjort til fast stilling finansiert ved reduserte sosialhjelpsutgifter. På grunn av auka aktivitet knytt til flyktningar vil NAV opprette ei ny engasjementstilling som jobbspesialist.

Skal ein klare å dreie ressursbruken mot eit lågare trinn i omsorgstrappa (jf. bilde under) har Heimetenesta ei viktig rolle. Dei må ha ressursar og kapasitet slik at dei som får tenester i heimen får eit fagleg forsvarleg tilbod. Eit av dei nye tiltaka kommunedirektøren foreslår er å kartlegge oppgåvefordelinga/organisering av arbeidslistene i Heimetenesta. Dette for å få eit verktøy til å organisere eksisterande ressursar mest mogleg effektivt og for å kartlegge behovet for styrking av tenestene. Kommunedirektøren tilrår også å flytte fleire funksjonar som i dag er organisert under Heimetenesta til Tenestekontoret. Med dette tiltaket vil ein frigjere ressursar slik at Heimetenesta har fokus på primæroppgåvane. I denne prosessen vil ein vurdere å omdisponere midlar slik at ein får oppretta ei 50% stilling som demenskoordinator som vil vere eit viktig bidrag inn mot styrking av fleire einingar inkludert Heimetenesta.

I Vestnes starta ein opp med livsgledekonsulent ved Stella Maris i mai 2021. Livsgledehjem er ei nasjonal sertifiseringsordning støtta av Helsedirektoratet. Formålet er å sikre at dei psykososiale behova til bebuarane i heildøgns eldreomsorg blir systematisk teke vare på. For å bli definert som Livsgledehjem må Stella Maris sertifiserast, og fram til då må kommunen ha ein livsgledekonsulent i minimum 20 % stilling. Midlar frå Statsforvaltaren dekte lønnsutgiftene første året. Livsgledeprosjektet har vore prega av innflytting i nytt bygg og det meirarbeid tilsette og leiinga har stått i. Dette har ført til lite progresjon i prosjektet, og ei sertifisering er tidlegast eit år fram i tid. Ei evt. vidareføring av prosjektet krev at 20 % stilling som livsgledekonsulent blir dekt over kommunekassa. I tillegg ønska ikkje livsgledekonsulenten som var tilsett å fortsette når arbeidsavtalen gjekk ut september 2022. På bakgrunn av dette er prosjektet ikkje vidareført.

Kommunestyret har bedt kommunedirektøren kome med ei sak der ein ser alternativ forslag opp mot å bygge nytt sentralkjøkken ved dagens lokasjon. Det er fleire år sidan det vart bevilga midlar til å bygge sentralkjøkken. Samla er det ei total bevilgning på 11,3 mill. kroner i investeringsbudsjettet. Kommunedirektøren ønsker å sjå denne saka på nytt med bakgrunn i den økonomiske situasjonen vi no står i. Arbeidsgruppe knytt til dette prosjektet vert no etablert.

Når det gjeld samhandlingsreforma så har Vestnes kommune hatt ei negativ utvikling dei siste åra. Helse og omsorg klarer ikkje å ta imot alle pasientar som er utskrivingsklare frå sjukehusa noko som genererer eit meirforbruk på omlag 0,7 mill. kroner i 2022.

For å oppretthalde kvalitativ god drift og eit godt fagleg miljø i omstillingss prosessen helse og omsorg skal i gang med har ein tilsett ein prosjekteiar i engasjementstilling i eit år. Stillinga blir finansiert med

Kommunen sinn handlingsdel, økonomiplan og budsjett for 2023-2026

innsparing av ei merkantil stilling i Heimetenesta. Ei slik organisering med ein prosjektleiar i omstettingsprosessen er på linje med det fleire andre kommunar har gjort og beskriv som ein suksessfaktor.

- Langtidsopphald i institusjon
- Skjerma eining/demensavd.
- Palliativt rom

- Korttidsopphald i institusjon:
 - utredning/behandling
 - rehabilitering
 - avlastningsopphald
 - rullerande avlastning
- Heildøgns tenester i heimen

- Dagsenter / avlastning på dagsenter / Myra
- Heimesjukepleie
- Omsorgsbustad
- Demensteam
- Korttidsopphald / rehabilitering
- Praktisk bistand
- Brukarstyrt personleg assistent (BPA)
- Omsorqsløn

- Fysioterapi / kvardagsrehabilitering
- Ergoterapi
- Heimehjelp / praktisk bistand
- Støttekontakt
- Rehabiliteringsteam
- Fötterapi
- Middagsombringning frå sentralkjøkkenet

- Frisklivsentral
- Frivilligsentral
- Frivillige lag og organisasjoner og kyrkj
- Tryggleksalarm
- Legetenester/helsestasjon
- Krisesenter
- Heimevaktmeisterteneste / hjelpemiddel
- Transporttenesta for funksjonshemma
- Kulturtilbod

Omsorgstrappa Vestnes kommune

Dei enkelte tiltaka som kommunedirektøren foreslår blir nærmare omtala under.

Vedtak forrige periode

Helseplattformen

I kst. 54/21 blei det bestemt at Vestnes kommune utløyer sin opsjon på kjøp av Helseplattformen AS, og trer inn i samarbeidsavtalen med selskapet. Alle kommunane skal bidra med sin andel av utgiftene til å utvikle systemet. Dette skal betalast til Helseplattformen AS når systemet blir teke i bruk i 2023. Vestnes kommune vil måtte gjennomføre noko aktivitet lokalt i førekant av produksjonssetting i 2023. Dette knyt seg mellom annet til opplæring, gjennomføring av førebuande aktivitetar, samt eventuelle oppgraderingar av sluttbrukarutstyr og/eller infrastruktur.

I budsjettet er det lagt inn ei 50 % engasjementstilling som skal jobbe med opplæring og implementering av Helseplattformen. Sidan prosjektet er forsinka med eit halvt år, er stillinga budsjettert til våren 2024. Det er og lagt inn kostnader knytt til opplæring, delar i 2022 og ei auke i 2023. Dei årlege lisenskostnadane vil auke på om lag 0,4 mill. kroner årleg, og er lagt inn frå 2023 og utover.

Politisk vedtak

Bukkollektiv ved Aktivitetssenteret

I KST-63/22 blei det vedteken at kommunedirektøren skulle opprette bukollektiv ved aktivitetssenteret, som ein del av tiltaket knytt til å frigjere institusjonsplassar. Bukkollektiv vil vere eit nytt trinn i omsorgstrappa i Vestnes kommune og ligge i eit trinn mellom institusjon og ordinær omsorgsbustad. Økonomisk og fagleg gevinst ved tiltaket er avhengig av kva for brukarar som søker og får tilbod ved bukollektivet. Heimetenesta si køyretid til og frå brukarens heim, kor ueigna brukarens bustad er og brukarens behov for eit fellesskap opp mot evt. pårørandehjelp vedkomande har i eigen heim er viktige faktorar.

På grunn av både økonomiske og faglege omsyn meiner kommunedirektøren det ville vore meir hensiktsmessig å opprette eit bukollektiv med fleire enn 6 plassar. Det er berre 6 rom disponibele på Aktivitetssenteret, og det vil krevje ei omfattande ombygging å få fleire plassar ved denne lokasjonen. Vestnes kommune eig heller ikkje andre bygningar som kan nyttast til formålet utan omfattande ombygging.

På grunn av at det berre er 6 rom ved Aktivitetssenteret har kommunedirektøren vurdert å opprette eit bukollektiv utan fast bemanning, men med punkttenester frå tilsette i Heimetenesta. Bukkollektiv vil vere trinnet under institusjon i omsorgstrappa, og bebruarane vil derfor vere relativt pleietrengande. Kommunedirektøren tilråder derimot at bukollektivet ved Aktivitetssenteret har fast bemanning, med ei dagvakt og ei seinvakt per dag. I tillegg til pleieoppgåver, vil det også vere praktiske oppgåver som må utførast av den tilsette på vakt i bukollektivet. Bebruarane ved bukollektivet må nytte eigen fastlege, og det vil vere ei forventing om at pårørande må følgje til legebesøk.

Nattevaktsrommet ved Aktivitetssenteret bør behaldast pga. tryggleiken til bebruarane både ved Aktivitetssenteret og ved Senior Plaza. Dette rommet vil også bli brukt som kvilerom for tilsette som skal over i langturnus ved Heimetenesta.

Betaling i ein bustad med heildøgn omsorg skal ikkje vere dyrare enn det bebuaren må betale ved ein langtidsplass på institusjon. Bebruarane betalar husleige, og kan søke om bustøtte. Dei betalar sjølv for medisinske forbruksvarer, og hjelphemiddel blir tildelt via NAV. Dersom Aktivitetssenteret skal brukast som bukollektiv vil husleiga per bebuar ligge på rundt kroner 6.600 inkludert tv og straum.

Ifølge regelverket i Husbanken kan ein halde maksimalt 10 institusjonsplassar vakante eller bruke dei som omsorgsbustadar i inntil 3 år utan å tilbakebetale tilskot. Kommunedirektøren har vurdert å bruke Stella Maris som bukollektiv i staden for Aktivitetssenteret. Legg ein bukollektivet til Stella Maris vil det også bli vanskeleg å gå vekk frå institusjonstankegangen, også når det gjeld bemanning. Av den grunn tilrar ein at bukollektivet vert lagt til Aktivitetssenteret og ikkje den fristilte bugruppa ved Stella Maris. I vurderinga er det også vektlagt det å skulle ha nok institusjonsplassar til dei som treng det i framtida.

Det er lagt inn ei kostnadsauke på 0,4 mill. kroner (inkl. husleigeinntekt) med halvårseffekt i 2023. Frå 2024 og utover vil det gje ein heilårsverknad på 0,8 mill. kroner.

Frigjering av institusjonsplassar

I KST-63/22 blei det vedteken at kommunedirektøren skulle starte arbeidet med å frigjere inntil 8 institusjonsplassar ved Stella Maris eller Mariebo/Oppigarden for å imøtekome framtidas behov for institusjonsplassar. Vidare blei det vedteken at for å lukkast med dette, skulle det oppretta 6 rom som bukollektiv ved Aktivitetssenteret og dermed dreie tilbodet delar av tilbodet i omsorgstrappa til eit lågare nivå.

Det er spesielt innan demensomsorga ein har behov for institusjonsplassar/bukollektiv. Kommunedirektøren vurdera det difor ikkje som aktuelt per no å frigjere inntil 8 institusjonsplassar ved Mariebo/Oppigarden. Dette pga. utforminga av avdelingane og sansehagen som gjer at Mariebo/Oppigarden er særleg egna for menneske med sjukdomen demens. Ein ser det heller ikkje som aktuelt å frigjere kortidsplassar ved Stella Maris då kortidsplassane er sentrale med tanke på å få dreidd tenestene mot lågare trinn i omsorgstrappa. Kommunedirektøren foreslår difor å frigjere 8 institusjonsplassar ved ei langtidsavdeling ved Stella Maris. 8 institusjonsplassar tilsvara ei bugruppe. Ein foreslår å frigjere ei av dei bugrupsene som har rom som er 5-7 kvadratmeter større enn standard. Desse romma har kjøkkeninnreiing og bad tilrettelagt for vaskemaskin og tørketrommel. Då får ein frigitt rom som evt. kan brukast meir fleksibelt. For meir effektiv drift av kortidsavdelingane ønskjer ein å nytte høve til å samle begge kortidsavdelingane i same etasje.

Ei frigjering av institusjonsplassar er tenkt skje ved naturleg avgang og flyttingar internt ved Stella Maris og det er difor ikkje mogleg å tidfeste eksakt når tiltaket er gjennomført. Tiltaket heng også saman med frigjering av plassar ved Ivartun for i neste omgang å innfri tiltaket med nedlegging av bustadar i Eining for aktivisering og meistring. For å frigjere plassar ved Ivartun må ein flytte bebaruar til Stella Maris. Slik ein ser det no vil tiltak med frigjering av 8 institusjonsplassar sannsynlegvis først vere fullstendig gjennomført hausten 2023.

Frigjering av 8 institusjonsplassar ved Stella Maris gir ei netto innsparing på 1,6 mill. kroner i 2023 etter at inntekter for brukarbetaling for institusjonsplassane er trekt frå. Heilårsverknaden vil vere 3,2 mill.

kroner. I summen ligg ei innsparing av bemanning på to dagvakter og to seinvakter, noko som tilsvara dagens bemanning i ei bugruppe.

Ved Stella Maris har ein matvertar i tillegg til helsepersonalet. Ein matvert har ansvar for to bugrupper kvar. Ved fristilling av ei bugruppe vil ein matvert ha ledig kapasitet som kan nyttast ved bukollektivet på Aktivitetssenteret. Pga. den fysiske avstand mellom arbeidsstadane og at matverten vil måtte forhalde seg til to forskjellige einingar vil dette bli ei mindre effektiv organisering, men det vil likevel vere eit naudsynt bidrag til bemanninga ved bukollektivet.

Innsparingstiltak

Avvikling av bustadar i Eining for aktivisering og meistring

Behova endrar seg når ein vert eldre og ofte gjer somatiske utfordringar seg gjeldande, dette gjeld for menneske med utviklingshemming på lik linje med andre. Einetiltak kan då for enkelte føre til isolasjon og utryggheit, og mangel på somatisk kompetanse hos tenesteytarane kan gje eit uforsvarleg tilbod til brukarane.

Stella Maris kan vere aktuell institusjon for denne gruppa på same måte som for befolkninga elles. Som eit trinn i omsorgstrappa mellom einetiltak i eigen bustad og institusjon kan bukollektiv vere det rette omsorgsnivået. I Vestnes kommune bur det mange eldre utviklingshemma, og fleire av dei kan profittere på å bu i bukollektiv/institusjon. Dette gir eit betre tilbod til dei brukarane det gjeld og eit større fagmiljø med vektlegging av somatisk kompetanse hjå tenesteytarane. I samband med at vi har ei stor gruppe utviklingshemma som har behov for eit slik omsorgsnivå ser ein det ikkje tenleg å avvikle plassar ved Ivartun no. Dette blir vurdert fortløpende dersom ein evt. ser at behova endrar seg. Eit alternativ til avvikling, kan på sikt, vere å gjere om institusjonsplassane ved Ivartunet til bukollektiv og legge drifta til Eining for aktivisering og meistring.

Ein vurderer at det er fleire av brukarane innafor Aktivisering og meistring som har behov for eit tilbod på Ivartun. Dersom ein samstundes avviklar bustadar vil det gi økonomisk gevinst.

Det er lagt inn ei innsparing på 10 mill. kroner i 2023, og ein heilårseffekt på 13,6 mill. kroner dei neste åra.

Endring av praksis knytt til ordning med lærlingar

I helse og omsorg har ein 7 lærlingplassar. Læretida blir delt inn i opplæring og verdiskaping. Kommunedirektøren ønskjer å endre praksis ved å sette verdiskapinga meir i system. Dette er vanleg praksis i mange kommunar. Målet med ordninga er naturlegvis at lærlingane når dei kompetansemåla som står i læreplanen. Personlege eigenskapar og erfaring hos den enkelte lærling og oppgåver i verdiskapingsdelen vil det bli tatt omsyn til. Behov for opplæring vil variere, der nokon vil trenge lengre tid. Endring av praksis knytt til ordning med lærling vil gje innsparingar, men vil samstundes gjere at ei i praksis får «mindre hender» til å utføre oppgåver på praksisstaden. Det er forventa at tiltaket vil gje ei innsparing på 0,5 mill. kroner i 2023. Frå 2024 og utover vil tiltaket ha heilårsverknad, som kan utgjere rundt 1 mill. kroner.

Gjennomgang tenestevedtak og kartlegging av bemanning

Kommunedirektøren tilrår å leige inn eksterne til ein gjennomgang av tenestevedtaka for å sikre at vedtaka har rett omfang og nivå. I etterkant av dette arbeidet vil ein internt sjå på bemanning opp mot direkte brukartid og «administrativ tid». Dersom ein finn det tilrådeleg å redusere den administrative tida så vil det medføre nye bemanningsplanar og innføring av nye turnusar. I den prosessen vil også meir utstrekta bruk av alternative turnusordningar bli vurdert.

Det er lagt inn ei innsparing på 0,5 mill. kroner i 2023, sidan arbeidet vil ta tid og effektane vil kome gradvis etter kvart som nye vedtak blir fatta og evt. nye turnusar blir satt i verk. Forventa innsparing frå 2024 er på om lag 1 mill. kroner. Dette er usikre estimat, sidan gjennomgang av vedtak kan slå begge vegar og det fordrar at nye vedtak og evt. klage på desse ikkje vert omgjort av Statsforvaltaren.

Kutt av merkantile stillingar

Aktivisering og meistring har ei 100% stilling knytt til merkantilt arbeid. Denne stillinga vart halden vakant i 2022 og ei tilrår at stillinga frå 2023 vert inndratt som eit permanent tiltak. Konsekvensen er auka arbeidsmengde for leiarane i eininga. Utfordringa kan av den grunn bli mindre nærværelse og mindre fokus på organisasjonsutvikling. Innsparingsa vil ha ein heilårseffekt på 0,7 mill. kroner. Frå 2025 er det lagt inn ei innsparing knytt til kutt i merkantil stilling ved Heimetenestene. Innsparingsa vil ha ein heilårseffekt på 0,7 mill. kroner.

Prosjekt dag- og aktivitetstilbod

Ser ein vekk frå dagtilbod for eldre, psykiatri og demente – er storparten av tilboden bygd opp knytt til psykisk utviklingshemma. Dette er naturleg med tanke på HVPU reforma og at det vart buande mange vertskommunebrukarar i kommunen. Vertskommunebrukarar er redusert mykje dei siste åra og kommunen må sjå på oppbygginga og innhaldet av dag- og aktivitetstilboden framover. Det er også brukarar som i dag ikkje har eit adekvat tilbod til, til dømes personar med autisme, personar mellom 18-30 år som mottek økonomisk sosialhjelp, personar med rusutfordringar m.m.

Kommunedirektøren meiner at eit godt dag- og aktivitetstilbod er avgjerande for til dømes å kjenne meistring, utvikle funksjonsnivået, ta steget mot arbeidslivet med meir. Vi må ha eit tenestetilbod som fleire kan nytte seg av gjennom at det er meir differensiert. I dag kjøper vi tenester med private aktørar. I prosjektet meiner kommunedirektøren at vi må sjå på korleis vi skal yte desse tenestene sjølv.

Kommunedirektøren ser at Tremek AS har kompetanse som vi ikkje har i kommunen og det er viktig at vi ser på moglegheita å utvikle dag- og aktivitetstilboden saman med dei.

I budsjettet er det lagt inn ei vidareføring av innsparingstiltaket frå 2022 om at kommunen sjølv skal yte dag- og aktivitetstilboda i staden for å kjøpe desse hos private aktørar. I budsjettet i fjar blei det lagt inn ei innsparing på 0,7 mill. kroner grunna halvårseffekt. For 2023 er det lagt inn ei ytterlagre innsparing på 0,7 mill. kroner, som gjev ein årseffekt på 1,4 mill. kroner. Dette er eit prosjekt som det vil bli jobba vidare med, og det det er lagt inn ei forventning om ytterligare innsparingar frå 2025.

Nye tiltak

Avtalefesta tillegg

I årets lønnsoppgjer auka tillegga for natt og helg betydeleg i den nye tariffavtalen. På natt er tillegget satt opp til minst 25 prosent av timelønn og helgetillegget til minst 22 prosent av timelønn. Dei nye tillegga får verknad frå 1. januar 2023. I rekneskapet for 2022 vises det også tydeleg meirforbruk på avtalefesta tillegg slik det ligg i dag. Legg ein til grunn rekneskapet for 2021 og ei auke på om lag 25 % på desse tillegga ser vi at budsjettet burde styrkast med rundt 5 mill. kroner. Det blir her lagt inn ei auke i ramma på 2 mill. kroner, kor det er forventa at resterande blir tatt innafor ramma gjennom effektivisering og nye tiltak i løpet av året.

Barnevern - auke i tiltak og reform

I 2020 etablerte kommunane Molde, Aukra og Vestnes ein felles interkommunal barnevernteneste, der Molde er vertskommune for samarbeidet. Ramma til barnevernstenestene er auka med 1 mill. kroner etter signal frå Molde kommune. Auken skuldast i hovudsak tiltakskostnadene i og utafor heimen.

Lønskostnadene til fosterheim og besøksheim bidrar mest til auken.

Barnevernstenesta har høg fokus på førebyggjande arbeid for at barn kan bu heime i familien sin og i lokalmiljøet dei bur i. Ved å kome tidleg inn i familiar som har behov for hjelp, kan omsorgsplasseringar i nokon grad bli utgått. Dette fordrar tverrsektorelt samarbeid og nok ressursar til å kunne drive førebyggjande endringsarbeid i kommunen som heilheit, som er i tråd med oppvekstreforma.

Helse- og omsorgstenester knytt til flyktninger

Vestnes kommunen har i 2022 vedteke å ta i mot 130 flyktningar. Det er lagt til grunn mottak av 60 flyktningar i 2023 og vidare 23 i 2024 og 2025 (her med etterhald om politisk vedtak). Dette inneber ei auke i kostnadene hovudsakleg ved NAV, helsestasjonen og legekontoret.

Det er lagt inn to engasjementstillingar ved NAV. Ei sakshandsamarstilling som skal jobbe med vedtak og sosialhjelp opp mot flyktningar. Den andre stillinga er jobbspesialist for flyktningar. Det er lagt inn ein samla kostnad på til saman 1,5 mill. kroner i 2023 og 2024. I 2025 vert ei av stillingane fasa ut. Det er lagt inn kostnadene på økonomisk sosialhjelp knytt til flyktningar på om lag 5,5 mill. kroner i 2023.

Kostnaden vert gradvis redusert utover i økonomiplanperioden fordi det er rimeleg å tru at mange av flyktningane etter kvart vil få seg arbeid. Elles er det budsjettert med kostnadene knytt til utstyr, tolketenester og kvalifiseringsprogram som også vil ha ei gradvis nedtrapping utover planperioden.

Ved helsestasjonen er det lagt inn 50% engasjementstilling som helsesjukepleiar til oppfølging av barnevaksinasjon, helseamtalar og generell helsestajonsoppfølging i 2023. Det er i tillegg lagt inn kostnadene knytt til tolkeutgifter. Det er lagt inn ein samla kostnad på 0,4 mill. kroner i 2023. I 2024 vert stillinga som helsesjukepleiar fasa ut.

I 2023 er det ved legekontoret lagt inn 50% stilling som hjelpepersonell, i tillegg til 20% legeressurs. Stillingane skal syte for rutinemessig oppfølging av flyktningane med blodprøver og anna testing, grunnvaksinering og helseamtalar og ei generell auke i henvendingar til legekontoret. Det er lagt inn ein samla kostnad på omlag 0,8 mill. kroner. I 2024 vert hjelpepersonellressurs redusert til 30%, legeressurs på 20% vert vidareført. Det er lagt inn ein samla kostnad på 0,65 mill. kroner.

I 2025 vil truleg tiltaka ved helsestasjonen og legekontoret vere fasa ut. Samla er ramma sektoren for helse og omsorg styrka med 9 mill. kroner i 2023, og vil ha ei gradvis nedtrapping dei neste åra i planperioden.

Kartlegging av oppgåvefordeling i Heimetenesta

Med bakgrunn i frigjering av institusjonsplassar og større vekt på Heimetenesta som eit lågare trinn i omsorgstrappa tilrår ein ei kartlegging av oppgåvefordelinga/organisering av arbeidslistene i Heimetenesta. Dette mellom anna for å kartlegge om frigjering av 8 institusjonsplassar gir grunnlag for å auke ressursane i ordinær heimeteneste i tillegg til den auken som blir gjort ved oppretting av bukollektiv ved Aktivitetssenteret. I tillegg vil systemet kunne brukast som ei fast ordning i 1 år med moglegheit til mellom anna berekning av køyretid, fordeling av belastning mellom tilsette o.l.

Kjøp av tenester for kartlegging av brukartid, køyretid og «innetid» vil koste rundt 0,1 mill. kroner. Det er forventa at tiltaket kan gje ei innsparing på sikt.

Lisensar velferdsteknologi

I budsjettet for 2022 blei det lagt inn ei auke på 0,7 mill. kroner til institusjon og heimetenesta knytt til lisensar for velferdsteknologi. Sidan dette er eit viktig satsingsområde i tida framover, blei det i økonomiplana for 2022-2025 lagt inn ei ytterlegare auke utover planperioden knytt til lisensar. Dette er vidareført i ny økonomiplan.

Ny stilling - Tenestekontoret

For å sikrar brukarane rett teneste til rett til tid er Tenestekontoret avgjerande. Det er viktig at kartlegging av brukaranes funksjonsnivå, tildeling av tenester og saksbehandling har fokus for å drifte helse og omsorg med kvalitative gode tenester og med så effektiv ressursutnytting som mogleg. Tenestekontoret er sentral når det gjeld samhandling internt i kommunen og i samhandling med helseføretaka. Som ledd i å få kontroll på kostnadane innafor helse og omsorg er Tenestekontoret nøkkelen. Av den grunn tilrår kommunedirektøren ei styrking av Tenestekontoret med ein leiarfunksjon. Med leiarstilling ved Tenestekontoret sikrar ein at Tenestekontoret vert ein aktiv deltakar i beslutningsforsa, noko som er avgjerande for den sentrale rolla eit Tenestekontor skal ha i ein kommune. Ein skal også sjå om ein skal samle funksjonar som har arbeidsoppgåver på tvers av einingar organisatorisk under Tenestekontoret. Alternativt gjeld det fysio- og ergoterapitenesta, hjelpemiddelteknikar, velferdsteknologiteknikar, Innføringsleiar for Helseplattformen og rehabiliteringssjukepleiar. Fleire av desse funksjonane er i dag organisert under Heimetenesta og med denne omorganiseringa vil ein også frigjere leiinga i Heimetenesta til å ha fokus på primærøppgåvene der. Tiltaket med styrking av Tenestekontoret vil gi effektiviseringsgevinst ved at vi kan unngå ein del av det dobbeltarbeidet som i dag er ei utfordring, gi betre forvaltningspraksis og sikre at vi har velferdsteknologi som førstevale ved tildeling av tenester. I tillegg er det eit stort oppgåveetterslep på Tenestekontoret som krev styrking av kontoret.

Ved opprettinga av ei leiarstilling vert det total sett ikkje fleire leiarstillingar i helse og omsorg då vi har organisert vekk ei einingsleiarstilling som resultat av prosjekt Livsløp. Ein ser for seg at leiarstillinga ved Tenestekontoret organisatorisk vert lagt under kommunalsjef for helse og omsorg. Tiltaket utgjer ein årleg kostnad på 1,1 mill. kroner. I 2023 er det lagt inn lønnseffekt for 8 månadar. Det er forventa at tiltaket vil gje ei innsparing på sikt.

Oppbemanning ved Stella Maris 2022

På grunn av lav grunnbemanning i korttidsavedelinga er det auka med ei tidlegvakt og ein seinvakt dagleg. I tillegg ligg det i tiltaket ein mindre auke grunna overgang til langturnus ved avdelinga. Ein har også auka frå tre til fire nattevakter pr. natt ved Stella Maris. På tross av fristilling av ei bugruppe er det behov for denne styrkinga av den totale nattevaktressursen på bakgrunn av dei faglege utfordringane, som til dømes mange bebuarar med palliativ plan. I tillegg så er det utfordrande at institusjonen har store avstandar med avdelingar over fleire etasjar, det fremmar ikkje effektiv drift.

Dette er ikkje budsjettert i 2022, og det er meldt om meirforbruk i kvartalsrapportane. Det er her lagt inn ei auke i ramma på 5 mill. kroner knytt til oppbemanning ved Stella Maris i 2022, slik at vi får ei korrekt ramme som utgangspunkt for 2023.

Statsbudsjett 2023: e-helseløysingar

Det blei i Statsbudsjettet for 2022 og 2023 bevilga midlar over rammetilskotet knytt til forvaltning og drift av e-helseløsningar. Dette kjem etter endringar i pasientjournalloven mv. om at kommunar er pliktig til betale for kostnadene til forvaltning og drift av helsenettet, inkludert grunndata og helseID, kjernejournal, e-resept og helsenorge.no.

Kommunedirektøren føreslår å auke ramma til helsesektoren med tilsvarende beløp som ligg i rammetilskotet for 2022 og 2023, som er om lag 0,5 mill. kroner.

Statsbudsjettet 2023: Auka basistilskot fastlegar

I Statsbudsjettet blei det lagt fram forslag om å auke basistilskotet til fastlegar. Det blei føreslått at knekkpunktet avviklast og at det blir innført eit risikojustert basistilskot, for å understøtte betaling for arbeidsbelastning og betre oppfølging av medisinsk krevjande listeinnbyggjarar. Ramma til sektoren er difor styrka med 0,7 mill. kroner, som er tilsvarende beløp kommunen er kompensert for gjennom rammetilskotet.

Statsbudsjettet 2023: Auka sosialhjelp grunna endring i regelverk

Frå 1.september blei det lovfesta at kommunane ikkje skal ta omsyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp. Dei statlege rettleiande satsane for økonomisk sosialhjelp blei auka frå 1.juli 2022. Ramma er styrka med heilårseffekten på 0,65 mill. kroner, og er dekt gjennom auke i rammetilskotet.

Styrking heimetenestene

I samband med at vi ønskjer å styrke lågare trinn i omsorgstrappa, vert Heimtenesta styrke med 0,5 mill. kroner i 2022 og ytterlegare utover planperioden. Det hadde vore ønskjeleg å styrke tenesta enda meir, men ein ser ikkje kor ein skal hente midlane til det no. Kommunedirektøren syner også til at gjennom å opprette bufelleskap, vil dette føre til at det vert mindre køyring heim til pasientar og såleis frigjer ressursar. Heimetenesta må også vurdere å innføre logistikkprogram knytt til køyring og større bruk av velferdsteknologi til å frigje ressursar slik at vi kan bruke ressursane til dei som treng tenestene mest.

Til tross for at det i KST-63/22 blei vedteke at kommunedirektøren skulle opprette eit bukollektiv vil ei dreiling av tenestene mot lågare trinn i omsorgstrappa føre til eit behov for ytterlegare styrking av Heimetenesta. Heimetenesta består av dagsenter, støttekontakttenester og rehabiliteringsteam i tillegg til heimesjukepleie. Dette er alle tenester som blir viktig i ei omlegging av drifta frå institusjon mot heimeteneste.

Det er i budsjettet for 2023 lagt inn ei styrking av ramma til heimetenestene på 0,5 mill. kroner, og ei ytterlegare auke på 0,5 mill. kroner dei neste åra.

Kostra-analyse

	Vestnes 2020	Vestnes 2021	Kostragruppe 04	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal
Prioritet					
Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (f.252)	48,8 %	58,3 %	52,5 %	52,5 %	49,0 %
Andel netto driftsutgifter til barn som ikke er plassert av barnevernet (f.251)	11,1 %	9,8 %	10,3 %	12,6 %	11,6 %
Produktivitet					
Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak	137 840	188 420	161 812	171 806	136 126
Dekningsgrad					
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	3,5 %	2,7 %	3,2 %	2,7 %	2,9 %
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)	50,6 %	45,5 %	45,2 %	48,8 %	48,0 %
Andel innbyggere 67-79 år med dagaktivitetstilbud (prosent)	1,7 %	1,9 %	0,9 %	0,7 %	0,8 %
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	6,7 %	0,3 %	4,0 %	3,7 %	5,1 %
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	32,1 %	31,9 %	33,6 %	28,8 %	32,6 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	18,2 %	16,6 %	11,3 %	10,9 %	11,3 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon (B)	18,2 %	16,6 %	11,6 %	10,9 %	11,3 %
Mottakere av hjemmetjenester per 1000 innbyggere (B)	60	56	60	42	50
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	28,8 %	26,4 %	17,7 %	16,9 %	16,6 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)					
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, totalt	16,30	16,90	10,00	10,90	11,20
Kommunekasse					
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B) (Kommunekasse)	67,1 %	57,7 %	43,7 %	42,1 %	39,9 %
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) (Kommunekasse)	175 497	226 639	282 181	303 148	315 516
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B) (Kommunekasse)	26,0 %	35,8 %	51,3 %	52,3 %	54,8 %

Samfunnsutvikling og samskaping

Beskriving av verksemda i dag

Sektor for samfunnsutvikling og samskaping omfattar einingane tekniske tenester og eining for eigedom. Sektoren har eit utvida ansvar for heilskapleg og samfunnsmessig utvikling av kommunen med fokus på samskaping internt og saman med eksterne aktørar som til dømes næringslivet.

Oppgåvene i sektoren består av planarbeid, brann, beredskap, næringsutvikling, oppmåling, innkjøp, kommunale bygg og vegar, vatn og avløp, byggesak, klimasatsing, berekraftsarbeid med meir.

Tekniske tenester

Tekniske tenester har eit vidt ansvarsområde både innanfor drift og forvaltning.

Det kommunale leidningsnettet for spillovatn og overvatn er om lag 90.000 meter og eininga har ansvar for drift av om lag 97.000 meter med kommunal veg. Parkvesen og produksjon av ved/tilbod til medarbeidarar med behov for tilrettelegging og kyrkjegardsgraving på kommunen sine 5 gravplassar.

Nyanlegg og utbygging av leidningsnett, vegar og kommunale bustad – og industriområde. Feiring og tilsyn av bustadar og fritidsbustadar, i tillegg til branntilsyn på skular, barnehagar, institusjonar m.m. Generell brannberedskap og drift av 3 brannstasjonar.

Forvaltningsoppgåvene omfattar oppmåling, matrikkelføring, adressering, GIS og kartlegging. Kommuneplan og arealplanar, bygge -, delings - og seksjoneringssaker.

Forvaltning av eigedomsskatt med synfaring og taksering, saksbehandling av avløpssaker (utslepp og påslepp) og tilsyn med spreidd avløp. Jord – og skogbruksforvaltning, konsesjonssaker og motorferdsel i utmark, forureining, vilt og fiskeforvaltning og tildeling av tilskotsmidlar og kontroll innanfor landbruk/skogbruk.

Eining for eigedomsdrift

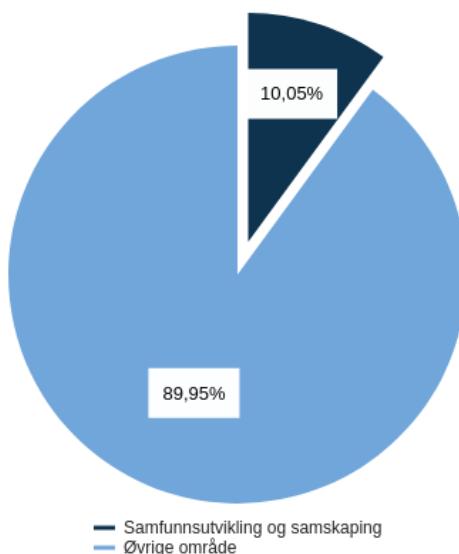
Eining for eigedomsdrift har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehald av kommunale bygg og eigedomar.

Samla bruttoareal for kommunale bygg er om lag 74 800 m². Dei kommunale byggja er kommunalt disponerte bustader og ei rekke formålsbygg. Formålsbygg til kommunen er skular, barnehagar, rådhus, Helsehuset Stella Maris, andre institusjonsbygg, administrasjonsbygg og kultur/idrett. I tillegg administrerer vi fleire bustader til vidare utleige (Stiftelsen Vestnes Trygdebustader og innleigde flyktningbustader).

Eininga har ansvar for sal av kommunale bustad- og næringstomter. Det kan t.d. vere kjøp av strategisk tomteareal som sikring av areal til friluftsformål, kjøp av nye felt for bustad- og næringsformål, nødvendig veggrunn, samt sal av diverse kommunalt tilleggsareal til både private og næringsdrivande. Kjøp/sal av kommunale bygg vert og utført av eininga. Vestnes kommune har eit bevisst forhold til regelverket om offentlege anskaffingar og eining for eigedomsdrift administrerer og har kompetanse på dette fagfeltet. Kommunen nyttar det elektroniske konkurranssegjennomføringsverktøyet Mercell TendSign.

Til eininga ligg det også ansvar for koordinering av kommunen sine forsikringsordningar, både når det gjeld ansvar, bygningar, bilar, tilsette, barn i skule, barnehage og kulturskule, samt barn som har oppfølging i regi av barnevernet.

Brutto utgifter i % av kommunen sine totale brutto utgifter

Status og utfordringar

Tekniske tenester

Utfordringsbildet for tekniske tenester er etterslep på vedlikehald av kommunale vegar, rekrutteringsutfordringar og redusert kapasitet.

Kommunale vegar

Før grensejusteringa mot Rauma i 2021, hadde kommunen hovudsakeleg berre kommunale vegar med fast dekke. På Vågstranda er Lundsvegen (om lag 2 km) og deler av Hjelviksvingen (om lag 1,3 km) utan fast dekke. Grusvegar krev meir intensivt vedlikehald med grusing og slodding for å halde tilfredsstillende standard, og det bør derfor etablerast fast dekke på sikt. Dei kommunale vegane med asfaltdekke er av varierande standard og store deler av vegnettet har eit dekke som burde fornya

no. Andre strekningar krev oppbygging av nytt berelag med vidare. For å møte denne utfordringa har tekniske tenester sett i gang eit arbeid med å skaffe digitale data for alle vregar og vegobjekt. Den digitale løysinga inneholder registrering av vegdata med høg kvalitet/stor nøyaktigheit, noko som gir grunnlag for dynamisk rapportering av tilstand og vedlikehaldsplanlegging. Dette vil gi eit godt grunnlag for budsjettering og prisførespurnad til entreprenørar, og samtidig gi eit grunnlag for dei strategiske vala som må gjerast når behovet for midlar sannsynlegvis også i framtida vert større enn tilgangen. Dårleg standard på asfaltdekke er svært utilfredsstillande for alle trafikantar og fører til at det blir vanskeleg å få god standard på snøbrøytinga, noko som går utover den generelle framkommelegheta og kan føre til redusert trafikktryggleik.

Med aukande drivstoffprisar og den generelle kostnadsauken vi ser for brøyting og strøing, vil det bli krevjande å ta inn vedlikehaldsetterslepet. Meir ekstremvær og klimaendringar gir ekstra utfordringar for planlegging og drift og det blir svært viktig å skaffe eit godt grunnlag for prioriteringane framover.

Fagkompetanse og kapasitet

Tilgang på fagkompetanse innafor dei ulike områda vil ha stor betydning for å møte framtida sine behov. Nytenking og innovasjonsprosessar krev solid fagkompetanse, både internt og i samhandling med andre. Tekniske tenester har eit omfattande ansvarsområde og opplever stor etterspørsel etter tenester. God fagkompetanse og tilfredsstillande kapasitet i eininga gjer at oppgåvene kan løysast meir strukturert og effektivt, sjølv om ein også i framtida truleg vil ha behov for å kjøpe spesialkompetanse.

Det har over lengre tid vore redusert kapasitet, noko som gjer at eininga er i ein særbar situasjon. For å møte rekrutteringsutfordringane og sikre god kvalitet i eininga, vil det vere bra å opprette mentorordning ved nyttilsettingar, noko som kan vere ein viktig rekrutteringsfortrinn. Erfaringar fra rekrutteringsarbeid dei seinare åra viser at eininga slit i konkurransen om fagfolk, både når det gjeld bykommunar og private aktørar.

Eining for eigedom

Utfordringsbildet for eining for eigedom er etterslep på vedlikehald av kommunale bygningar og redusere straumforbruk.

Kommunale bygg

I tida som kjem står kommunen overfor krevjande prioriteringar innanfor verdibeharande vedlikehald og tilrettelegging av lokalar. Kommunen har ein stor bygningsmasse, og det er mange bygg som har eit betydeleg vedlikehaldsetterslep både innvendig og utvendig. I fleire av bygga våre er det tekniske installasjonar som er moden for utskifting. Det er også behov for å skifte ut og/eller ei oppgradering av SD-anlegga (sentralt overvakingsanlegg). Det er særslig vanskeleg å få tak i deler til slike gamle anlegg. Fleire tenester melder om behov for å gjøre endringar/ombyggingar (tilrettelegging) med dei lokala dei disponerer. Det kan vere at lokala ikkje er tilpassa gjeldande tenesteproduksjonen og at lokala manglar nødvendig fleksibilitet.

Tiltak som det ikkje er mogleg å planlegge for. Døme på slike tiltak er diverse innbrot/hærverk/uhell, tekniske anlegg. Dei tekniske anlegga er ofte av eldre dato og må reparerast eller erstattast.

Taktekking, deponering av lagra avfall med meir. Ved skade på bygg kan det hende at skaden ikkje blir dekt av forsikringsordninga. Uavhengig om skaden blir dekt eller ikkje, så er det ein eigenandel på kr 50 000 for kvart enkelt tilfelle. Dette er i all hovudsak tiltak som må belastast driftsbudsjettet.

ENØK-tiltak

ENØK dreier seg om å forvalte energiforbruket på ein god måte for å redusere sløsing. Målet er å redusere utgiftene utan å kutte komforten. For tida har kommunen ein gunstig straumavtale som har ført til låge kostnadar. Kommunen har ein del å gå på når det gjeld tiltak for å redusere sjølve forbruket. Det kan til dømes vere å skifte ut gammalt lysarmatur med nye som nyttar led-pærer, smartare styringssystem for straumforbruk, installere fleire varmepumper med meir. I tillegg må det vurderast om kommunen framleis skal ha fjernvarme, då det gir eit varmetap på 20 %.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Opprinnelig budsjett	18 002	18 002	18 002	18 002
Sum Tekniske justeringer	20 189	20 189	20 189	20 189
Sum Lønns- og prisvekst	2 352	2 352	2 352	2 352
Konsekvensjusteringer	22 541	22 541	22 541	22 541
Konsekvensjustert ramme	40 543	40 543	40 543	40 543
Politisk vedtak				
Retaksering av eigedom	850	260	60	60
Sum Politisk vedtak	850	260	60	60
Innsparingstiltak				
Avhende kommunale bygg	-400	-1 000	-1 000	-1 000
Straumavtale	-400	-400	-400	-400
Vakante stillingar	-700	0	0	0
Sum Innsparingstiltak	-1 500	-1 400	-1 400	-1 400
Nye tiltak				
Brøyting og strøing	500	500	500	500
Sum Nye tiltak	500	500	500	500
Nye tiltak og realendringer	-150	-640	-840	-840
Ramme 2023-2026	40 393	39 903	39 703	39 703

Samandrag budsjett

Budsjettramma for 2023 er bygd opp frå opphaveleg budsjett for 2022, korrigert med forventa løns- og prisauke slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak. Under tekniske justeringar er enkelte tiltak som låg inne i opphaveleg budsjett for 2022 trekt ut. Dette er tiltak som ikkje skal vidareførast eller som kjem inn igjen som nye tiltak i 2023 med anna beløp eller innhald. Under tekniske justeringar ligg ei auke i ramma knytt til internhusleige på 19,2 mill. kroner som følgje av endring av rutine rundt internføring.

Dei enkelte innsparingstiltaka som kommunedirektøren foreslår blir nærmere omtala under.

Politisk vedtak

Retaksering av eigedom

I KST-63/22 blei det vedteken å at alle eigedommar som nyttar kommunal takst skal retakserast, slik at nye takstar skal vere gjeldande frå 2024.

Det å gjennomføre retaksering er ein omfattande prosess som krev mykje tid både til planlegging og gjennomføring. Mellom anna skal alle bebygde eigedommar synfarast, som er om lag 2300 objekt. Ved ei retaksering i eigenregi vil ein kunne starte synfaringsarbeidet våren 2023 og bruke resten av året. Dette vil føre til avgrensa behov for eksterne ressursar, men det må då leggjast til grunn at det vert kjøpt tenester til taksering av spesielle objekt (leidningsnett, oppdrett og komplekse næringseigedomar) og å framstaffe omsetningsverdiar geografisk plassert som grunnlag for nye sjablongverdiar. Bruk av eigne ressursar vil vere økonomisk, bidra til betre intern kunnskap og meir kvalitativ og korrekt data. Men det vil gå utover andre arbeidsoppgåver, og ein må pårekna behov for innleige av ressursar for å få løyst enkelte arbeidsoppgåver. Kostnadane knytt til retaksering vil vere knytt til innkjøp og implementering av ny eigedomsskattemodul, opplæring og kjøp av eksterne tenester. Det er lagt inn eit anslag på 0,6 mill. kroner i kostnadar knytt til dette arbeidet, kor ein då føresett å bruke eigne ressursar så langt det er mogleg.

Innsparingstiltak

Avhende kommunale bygg

Dette tiltaket gjeld reduserte utgifter som følgje av avhending av kommunale bygg. Det er då snakk om Tresfjord trygdeheim, Liaråket, Øverbu og Fiksdal skule. Sektoren vil spare kostnader gjennom mindre bruk av ressursar (tilsyn og arbeid), vedlikehaldskostnadar, forsikring og andre løpende utgifter.

Frå 2024 er det lagt inn ei ytterlegare innsparing knytt til reduksjon i vaktmeisterressursar. Mindre ressursbehov heng saman med færre bygg å føre tilsyn og vedlikehald på.

Straumavtale

I innkjøpssamarbeidet med Ålesund er det framforhandla ein gunstig straumavtale, som vi ser Vestnes kommune vil tene på. Det er lagt inn eit estimat på å kunne spare om lag 0,4 mill. kroner årleg.

Vakante stillingar

Det er her lagt inn ei innsparing på 0,3 mill.kroner i 2022 ved å halde gartnarstillinga vakant i 4 månadar. Det er generelt lite behov på vinteren. Ved å halde stillinga vakant vil gjer at beskjæring, anleggsarbeid og førebuing til vår/sommar blir skadelidande. Å etablere ei heilheitleg arbeidstilbod/aktivitetstilbod som kan ta mykje av dette arbeidet kan bidra til å gi varig reduserte kostnader utover det som er lagt inn her.

Stilling som saksbehandlar arealplan vil og stå vakant delar av året. Det er her lagt inn ei innsparing på 0,4 mill. kroner.

Nye tiltak

Brøyting og strøing

Det har vore rapportert i kvartalsrapportane eit stort meirforbruk på brøyting og strøing i år. Prognosa viser eit meirforbruk i år på nær 1,9 mill. kroner.

Prisane i det nye brøyteanbod vart betydeleg høgare enn førriige anbodsrunde. Dette grunna auka kostnader generelt og prisstigning på diesel spesielt. I anbodsrunden vart det også lagt opp til at brøyteentreprenøren skulle utføre sandstrøinga. Strøing har tidlegare vore utført av kommunen, men på grunn av avgrensa kapasitet har ikkje dette vore heilt tilfredsstillande. I tillegg kan det nemnast at den vesle auken i budsjettet på vegvedlikehaldet når Vågstranda vart innlemma i Vestnes, ikkje har dekt den reelle auken i kostnaden.

Det er ikkje nok midlar til å kunne auke ramma med tilsvarande meirkostnad som rekneskapen viser hittil i år. Kommunedirektøren føreslår å auke ramma med 0,5 mill. kroner, og forventar at eventuell meirkostnad utover dette blir dekt innafor sektoren si ramme.

Kostra-analyse

	Vestnes 2020	Vestnes 2021	Kostragruppe 04	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal
Prioritet					
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på fjernvarme, konsern	28,0 %	23,0 %	15,0 %	13,0 %	13,0 %
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på strøm, konsern	63,7 %	58,6 %	85,1 %	83,2 %	86,3 %
Eiendomsforvaltning, kommune brutto driftsutgifter andel av totale utgifter (prosent)	3,4 %	3,5 %	6,8 %	7,0 %	6,0 %
Samferdsel, kommune brutto driftsutgifter andel av totale utgifter (prosent)	2,3 %	2,5 %	1,8 %	2,1 %	2,3 %
Samferdsel, kommune brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr)	2 580	2 957	2 014	1 976	2 255
Produktivitet					
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate	154 798	188 713	107 666	182 969	161 756